

Evaluering af udvalgte idrætsprojekter

2014

Evaluering af udvalgte idrætsprojekter

2014

Evaluering af udvalgte idrætsprojekter

© 2014 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-797-7

Indhold

1	Resume	5
2	Indledning	9
2.1	Baggrund	9
2.2	Formål	9
2.3	Design	9
2.3.1	Indsatsteori	10
2.3.2	Dataindsamling	15
2.4	Læsevejledning	18
3	DGI Børnehave/vuggestue	19
3.1	DGI's information om projektet	19
3.2	Kursusforløbet	20
3.3	Aktivitetsforløbet	30
3.4	Re-certificering	35
4	Sæt Skolen i Bevægelse	39
4.1	Dansk Skoleidræts information om projektet	39
4.2	Kampagneugen	40
4.3	Sæt Skolen i Bevægelse-kurset	42
4.4	Øvelsesdatabasen	45
4.5	Arbejdet med fysisk aktivitet i undervisning	48
5	Sund Erhvervsskole	57
5.1	Dansk Firmaidrætsforbunds information om projektet	57
5.2	Aktiviteket	58
5.3	QR-kodeløb	65
5.4	Firmaidrætsaktiviteter	69
	Appendiks	
	Appendiks A: Spørgeskemaundersøgelse	73

1 Resume

Undervisningsministeriet (UVM) igangsatte i 2012 projektet Læring i bevægelse. I projektet indgik en række forsøgs- og udviklingsprojekter på skoler og i dagtilbud, som blev gennemført i skoleåret 2013/14, og som er evalueret af Syddansk Universitet (SDU).

Foruden de forsøgs- og udviklingsprojekter, der blev gennemført i skoleåret 2013/14, blev der inden for projektets ramme gennemført en evaluering af tre projekter, som er igangsat af nationale idrætsorganisationer, og som samlet set dækker 0-18-årsområdet. De tre projekter er følgende:

- 1 DGI Børnehave/vuggestue (Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI))
- 2 Sæt Skolen i Bevægelse (Dansk Skoleidræt)
- 3 Sund Erhvervsskole (Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF)).

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har evalueret de tre projekter og fremlægger i denne rapport resultaterne af evalueringen. Formålet med evalueringen har været at undersøge, om og hvordan projekterne har haft betydning for praksis, og dernæst hvad en praksis med fysisk aktivitet og bevægelse har betydet for læringsmiljøet hos de forskellige aldersgrupper, som projekterne rettede sig mod.

Alle tre evalueringer er tilrettelagt med inspiration fra virkningsevaluering, hvilket betyder, at der for hvert projekt er opstillet en indsats-teori. Indsats-teoriene er efterprøvet ved hjælp af følgende datakilder:

- Spørgeskemaundersøgelser
- Semistrukturerede interview
- Dokumenter om projekterne
- Oplysninger fra de organisationer, der står bag projekterne.

EVA formidler i denne rapport institutionernes erfaringer fra arbejdet med projekterne. Nedenfor er resultaterne fra de tre evalueringer præsenteret kort.

DGI Børnehave/vuggestue

DGI Børnehave/vuggestue er et certificeringsprojekt, som retter sig mod daginstitutionssområdet, og som har eksisteret siden 2009. Certificeringen giver institutionerne ret til at kalde sig for idræts-, lege- og bevægelsesinstitution i et år frem fra certificeringstidspunktet, og certificeringen kan derefter fornys i samarbejde med DGI.

For at blive certificeret skal personalet fra den tilmeldte institution gennemgå et udviklingsforløb på ca. et år, som indeholder hhv. et kursusforløb og et aktivitetsforløb. Udviklingsforløbet starter med kursusforløbet, som indeholder fire moduler, hvor personalet bl.a. arbejder med at udvikle en bevægelsespolitik og bliver undervist i arbejdet med forskellige indendørs- og udendørsaktiviteter, samt hvordan de kan planlægge og evaluere deres arbejde. Udviklingsforløbet afsluttes med aktivitetsforløbet, hvor personalet arbejder hjemme i egen institution med det, de har lært på kurset.

Resultater

Evalueringen viser, at kursusforløbet giver institutionernes personale et fælles udgangspunkt og afsæt for arbejdet med idræt, leg og bevægelse. Derudover giver det viden om aktiviteter, som de kan lave med børnene, såvel som viden og redskaber til at planlægge og udvikle aktiviteter og i lidt mindre grad viden om, hvordan de kan evaluere aktiviteter.

Personalet fremhæver, at kursusmaterialet, underviserens spørgsmål og forskellige eksempler har været vigtige for udbyttet. Derudover fremhæver de, at der har været en god fordeling mellem teori og praksis, og at underviserens store engagement har haft betydning for, at de selv er gået engageret til værks. Personalet peger dog også på, at modulernes placering på dagen har været afgørende for deres engagement, og at de i de tilfælde, hvor modulerne har været placeret om aftenen, har været lidt mindre engagerede.

Med hensyn til aktivitetsforløbet viser evalueringen, at både det pædagogiske personale og ledere har deltaget i udarbejdelsen af aktivitetsplanen, og at de vurderer, at planen bl.a. afspejlede institutionens bevægelsespolitik. De fremhæver i den forbindelse, at underviserne var gode til at hjælpe, og ikke mindst at der er en fin sammenhæng mellem modulernes temaer og arbejdet med at planlægge og gennemføre et aktivitetsforløb.

Evalueringen viser desuden, at langt de fleste børn deltog og var fysisk aktive, når personalet gennemførte aktiviteterne. Det fremgår i den forbindelse, at det har betydning, at de voksne selv deltager, er aktive og har lyst til at være i bevægelse, fordi det trækker børnene med. Samtidig har det også betydning, at de voksne er opmærksomme på de børn, som har brug for ekstra støtte eller opmuntring eller mere tid.

Endelig viser evalueringen, at gennemførelsen af aktiviteterne har en positiv indvirkning på børnenes læringsmiljø. Det bliver fremhævet, at de voksnes deltagelse og engagement har betydning for, om børnene oplever, det er sjovt og spændende. Det, at voksne og børn laver noget i fællesskab, betyder også, at børnene lettere kan fortsætte på egen hånd. Aktiviteterne har desuden indflydelse på børnenes fællesskab, idet selve strukturen i mange af aktiviteterne giver mulighed for, at børnene får øje på og for hinanden, samtidig med at de inviterer til, at mange kan deltage.

Sæt Skolen i Bevægelse

Dansk Skoleidræts projekt Sæt Skolen i Bevægelse er et grundskoleprojekt, som har eksisteret siden 2009. Denne evaluering sætter fokus på tre af projektets mest markante aktiviteter, nemlig kampagneugen, Sæt Skolen i Bevægelse-kurset og Dansk Skoleidræts øvelsesdatabase.

Kampagneugen er en årligt tilbagevendende begivenhed, som lærerne kan melde deres klasser til, hvorefter eleverne konkurrerer om at være fysisk aktive. Sæt Skolen i Bevægelse-kurset er et kursus, hvor lærerne kan blive undervist i brugen af øvelser med fysisk aktivitet. Derudover får de mulighed for at lære at udvikle egne øvelser med fysisk aktivitet. Endelig er der øvelsesdatabase, som er en side på nettet (saetskolenibevaegelse.dk), der indeholder forskellige øvelser med fysisk aktivitet, som lærerne kan inddrage i undervisningen.

Resultater

Evalueringen viser, at 481 lærere meldte sig til kampagneugen i skoleåret 2012/13. Det fremgår i den forbindelse, at det er vigtigt for lærernes tilslutning, at der er bred opbakning til ugen blandt lærerne på skolen, og at inddragelsen af øvelser med fysisk aktivitet i forvejen er en naturlig del af lærernes praksis. Langt de fleste af lærerne læste det kampagnemateriale, som de modtog fra Dansk Skoleidræt efter tilmeldingen, og lærerne vurderer overvejende kampagnematerialet positivt, og at det har givet dem inspiration til at planlægge kampagneugen.

Evalueringen af Sæt Skolen i Bevægelse-kurset viser, at 44 skoler meldte sig til kurset i skoleåret 2012/13. Evalueringen peger på, at det bl.a. er vigtigt for skolernes tilmelding til kurset, at det bliver afviklet i skolernes lokalområde. 41 kurser blev afholdt, mens de sidste 3 blev aflyst pga. sammenbruddet i overenskomstforhandlingerne i foråret 2013. Lærerne vurderer, at kurset gav dem en forholdsvis solid viden om såvel brugen af databasens øvelser som udviklingen af øvelser med fysisk aktivitet. Det har været vigtigt for udbyttet, at der på kurset blev afsat tid til at få praktiske erfaringer med øvelserne, og at det blev prioriteret, at de kunne videreudvikle dem. Efter kurset har flere lærere arbejdet med at udvikle egne øvelser. Det ser dog ud til at være ret forskelligt, hvor mange øvelser lærerne har udviklet, hvilket bl.a. hænger sammen med den tid, lærerne har til udviklingsarbejdet.

Evalueringen af Dansk Skoleidræts øvelsesdatabase viser, at det varierer, hvor meget lærerne bruger databasen. Variationen hænger især sammen med lærernes syn på læring og de øvrige undervisningsmaterialer, de har til rådighed. De lærere, som bruger databasen, synes, at øvelserne har en høj kvalitet, som gør dem relevante at inddrage i undervisningen. Dette gælder især for lærerne i indskoling og på mellemtrinnet, mens færre af lærerne i udskoling finder øvelserne relevante. Den positive vurdering af øvelserne hænger sammen med, at de er systematisk bygget op, og at de understøtter det faglige indhold i undervisningen på en god måde. Evalueringen viser dog også, at der blandt udskolingslærerne er usikkerhed med hensyn til sidstnævnte forhold, og at dette kan være en af flere mulige årsager til, at færre finder øvelserne relevante.

Evalueringen viser, at de lærere, som deltog i kampagneugen, inddrager både databasens og egne øvelser i undervisningen. Derudover inddrager de øvelser, som de fx får fra deres kolleger. Der er stor forskel på, hvor ofte lærerne inddrager øvelserne. I kampagneugen inddrog 78 % af de lærere, som besvarede spørgeskemaet, faglige øvelser i 1-10 timer, mens 69 % inddrog bevægelsespauser i samme omfang. Samtidig var der også 20 %, som inddrog faglige øvelser og bevægelsespauser i mere end 10 timer. Forskellen bliver endnu tydeligere i årets øvrige uger, hvor 36 % og 35 % af lærerne inddrog hhv. faglige øvelser og bevægelsespauser i 1-20 timer, mens 22 % inddrog faglige øvelser og bevægelsespauser i mere end 60 timer. Variationen hænger bl.a. sammen med, hvorvidt lærerne oplever, at øvelserne understøtter de faglige mål. Derudover peger lærerne på, at det har betydning, at ledelse, kolleger og forældre bakker op om arbejdet med fysisk aktivitet, og at de har de nødvendige fysiske faciliteter til rådighed.

Evalueringen viser desuden, at langt de fleste af eleverne deltager og er fysisk aktive, når lærerne inddrager øvelserne. Således angiver 84 % af lærerne i spørgeskemaundersøgelsen, at 76-100 % af eleverne typisk er aktive, når de inddrager faglige øvelser, mens 80 % af lærerne angiver samme aktivitetsniveau i forbindelse med bevægelsespauserne. Lærerne fortæller, at elevernes deltagelse i høj grad er betinget af rammesætningen af arbejdet med øvelserne, herunder fx at eleverne får forklaret, hvorfor de skal være fysisk aktive, og at læreren engagerer sig i arbejdet med fysisk aktivitet.

Endelig giver evalueringen indtryk af, at inddragelsen af øvelser med fysisk aktivitet kan have en positiv indvirkning på elevernes læringsmiljø. Lærerne oplever især, at eleverne får en sjovere og mere spændende skoledag. Det fremgår dog også, at den positive indvirkning på læringsmiljøet er betinget af, at eleverne deltager og er fysisk aktive. Derudover fremgår det, at elevernes fysiske aktivitet ikke er ensbetydende med, at læringsmiljøet bliver styrket, og at den fysiske aktivitet i visse tilfælde kan have en negativ indvirkning på dette, fx hvis et evt. konkurrenceelement kommer til at fylde mere, end eleverne kan håndtere.

Sund Erhvervsskole

DFIF står bag projektet Sund Erhvervsskole, som har eksisteret siden 2012, og som henvender sig til erhvervsskoler, produktionsskoler og SOSU-skoler. Projektet består af en række forskellige aktiviteter. Denne evaluering fokuserer på tre af aktiviteterne, nemlig Aktiviteket, QR-kodeløb og firmaidrætsaktiviteter.

Aktiviteket er et motionsbibliotek med 15 øvelser, som lærerne kan inddrage i undervisningen. QR-kodeløb er ti QR-koder, som lærerne kan lægge tekst og opgaver bag, hvorpå eleverne scanner QR-koden med deres mobiltelefon og løser den pågældende opgave. Firmaidrætsaktiviteter foregår, ved at skolen etablerer samarbejde med en lokal firmaidrætsforening om at gennemføre idrætsaktiviteter på skolen, som elever og lærere kan deltage i.

Resultater

Evalueringen af Aktiviteket viser, at 56 skoler har tilkøbt Aktiviteket, og at næsten alle disse skoler har fået gennemført et Aktiviteket-kursus. Langt størstedelen af lærerne vurderer, at kurset har givet dem tilstrækkelig viden om, hvordan de kan inddrage øvelserne i undervisningen. De fleste lærere kender til de øvelsesregler, som følger med, og lærerne vurderer, at de er brugbare. Kun få lærere kender YouTube-videoerne, som hører til øvelserne, og der synes derfor at være et potentiale i at udbrede kendskabet. 59 % af de lærere, der har besvaret spørgeskemaet, har inddraget øvelser fra Aktiviteket, og langt størstedelen har gjort det i 10 % eller færre af timerne.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at de omstændigheder, der har størst betydning for anvendelsen, er, at øvelserne er relevante, og at ledelsen bakker op. Interviewdata fra de to skolebesøg peger på, at det også kan have betydning, at lærerne har fokus på andre ting i undervisningen, har svært ved at komme i gang eller er bekymrede for elevernes reaktion. I de tilfælde, hvor øvelser fra Aktiviteket er blevet inddraget, vurderer størstedelen af lærerne, at de i høj grad eller nogen grad bidrager til at styrke fællesskabet, giver eleverne en sjovere og mere spændende skoledag samt skaber et øget fagligt engagement. På de skoler, EVA besøgte, var der dog forskellige perspektiver på, hvad det betyder for elevernes koncentration i den efterfølgende undervisning.

Evalueringen af den del af projektet, som omhandler QR-kodeløb, viser, at 23 skoler har tilkøbt aktiviteten. Kun 19 af de lærere, som har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, har angivet, at de har QR-kodeløb på skolen. Evalueringen af QR-kodeløb er dermed baseret på et begrænset erfaringsgrundlag, hvilket bl.a. kan skyldes, at aktiviteten var relativt ny, da spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført. 16 af de 19 lærere har angivet, at de har brugt aktiviteten i undervisningen. Kun 8 af de 19 lærere kender vejledningen, mens 3 ud af de 19 kender præsentationen af QR-kodeløb, hvilket fx kan hænge sammen med, at nogle af lærerne har lånt QR-kodeløb fra andre lærere, og at det derfor ikke har været nødvendigt for dem at sætte sig ind i materialet. Endelig peger evalueringen på, at brugen af QR-kodeløb har en positiv indvirkning på læringsmiljøet. QR-kodeløbene synes i den forbindelse at have størst betydning med hensyn til at skabe et øget fagligt engagement blandt eleverne og styrke fællesskabet i klassen.

Endelig viser evalueringen, at ca. 20 skoler har valgt at indgå et samarbejde med en firmaidrætsforening. Når samarbejdet mellem skolen og firmaidrætsforeningen er etableret, skal der foregå en vidensudveksling mellem skolens elever og foreningen om ønskede aktiviteter. Evalueringen peger på, at det kan være svært at få denne dialog til at fungere i praksis, og at den ikke sikrer, at eleverne møder op. Derudover viser evalueringen, at lærerne indtager en proaktiv rolle med hensyn til mundtligt at informere eleverne om aktiviteterne. Input fra den skole, EVA besøgte, tyder desuden på, at det kan være svært at rekruttere elever til aktiviteten og fastholde dem. Både lærere og elever pegede dog også på, at gennemførelsen af firmaidrætsaktiviteter fører til et bedre forhold både mellem eleverne og mellem lærere og elever.

2 Indledning

2.1 Baggrund

Undervisningsministeriet (UVM) har besluttet at afsætte midler fra Forsøgs- og Udviklingspuljen til projektet Læring i bevægelse for at dele viden og erfaringer, sprede god praksis og skabe ny viden om betydningen af fysisk aktivitet i dagtilbud, i grundskoler, på erhvervsuddannelser og på gymnasiale uddannelser.

Projektet er igangsat i sommeren 2012 med rundbordsmøder med deltagelse af idrætsorganisationer, lederforeninger, lærer- og pædagogorganisationer, elev- og forældreorganisationer, offentlige aktører og arbejdsmarkedets parter og afsluttes ved udgangen af 2014. Hjørnestenen i projektet er gennemførelsen af forsøgs- og udviklingsprojekter på skoler og i dagtilbud i skoleåret 2013/14. Disse forsøg evalueres, opsamles og formidles i efteråret 2014 af Syddansk Universitet (SDU).

Foruden de forsøgs- og udviklingsprojekter, der gennemføres i skoleåret 2013/14, gennemføres der inden for projektets ramme en evaluering af tre projekter, som er igangsat af nationale idrætsorganisationer, og som samlet set dækker 0-18-årsområdet. De tre projekter er følgende:

- 1 DGI Børnehave/vuggestue (Danske Gymnastik & Idrætsforeninger (DGI))
- 2 Sæt Skolen i Bevægelse (Dansk Skoleidræt)
- 3 Sund Erhvervsskole (Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF)).

UVM har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at gennemføre evalueringen af de tre projekter. EVA's evalueringsopgave omfatter ikke evalueringen af projektet Læring i bevægelse, som SDU står for, men udelukkende en evaluering af de tre udvalgte projekter.

Evalueringen af de tre projekter er gennemført af følgende:

- Evalueringskonsulent Caspar Theut (projektleder)
- Evalueringskonsulent Kristine Als Velling
- Evalueringskonsulent Malene Schmidt Mortensen
- Evalueringsmedarbejder Maria Havgry
- Evalueringsmedarbejder Trine Juul Reder.

2.2 Formål

Formålet med evalueringen af de tre udvalgte idrætsprojekter er at undersøge, om og hvordan projekterne har betydning for praksis, og dernæst hvad en praksis med fysisk aktivitet og bevægelse betyder for læringsmiljøet hos de forskellige aldersgrupper, som projekterne retter sig mod.

2.3 Design

Evalueringerne af de tre idrætsprojekter er tilrettelagt med inspiration fra virkningsevalueringmodellen. Et centralt element i denne evalueringmodel er at opstille en indsats-teori, der giver et bud på, hvordan en indsats kan forbindes med et ønsket slutresultat, herunder hvilke delresultater og kontekstuelle forhold der forventes at have en betydning. I evalueringerne bruges kvalitative og kvantitative datakilder til at belyse, om indsatsen virker som beskrevet i indsats-teorien. Evalueringerne giver på den baggrund et billede af, hvad der virker for hvem og under hvilke omstændigheder.

2.3.1 Indsatsteori

Som opstart på evalueringerne af de tre idrætsprojekter gennemførte EVA et seminar, hvor medarbejdere fra organisationerne bag de tre projekter opstillede en indsatsteori for hvert projekt. Efter seminaret afholdt EVA individuelle møder med medarbejdere fra de tre organisationer. Her blev indsatsteoriene færdiggjort, og det blev fastlagt, hvilke konkrete datakilder der skulle inddrages i evalueringerne.

Datakilderne er overordnet beskrevet i afsnit 2.3.2, og en mere detaljeret beskrivelse fremgår af metodeappendikset, der er vedlagt som bilag til denne rapport. Nedenfor er der kort redegjort for de tre idrætsprojekter, og indsatsteoriene for projekterne bliver i den forbindelse præsenteret.

DGI Børnehave/vuggestue

Om projektet

DGI Certificeringer er et koncept udviklet af DGI, hvor DGI tilbyder dagplejere, børnehaver og vuggestuer, skoler og SFO'er med særligt fokus på idræt, leg og bevægelse at blive DGI-certificeret. I denne evaluering ser vi nærmere på DGI-certificeringsprojektet DGI Børnehave/vuggestue, som har eksisteret siden 2009. Formålet med projektet er at skabe de kulturelle og faglige forudsætninger for, at institutionerne kan, tør og vil sikre, at idræt, leg og bevægelse bliver en fast og naturlig del af børnenes hverdag, hvilket i sidste ende skal styrke børnenes læringsmiljø.

For at blive certificeret skal institutionerne gennemgå et fastlagt udviklingsforløb, som varer ca. et år, og som består af hhv. et kursusforløb og et aktivitetsforløb:

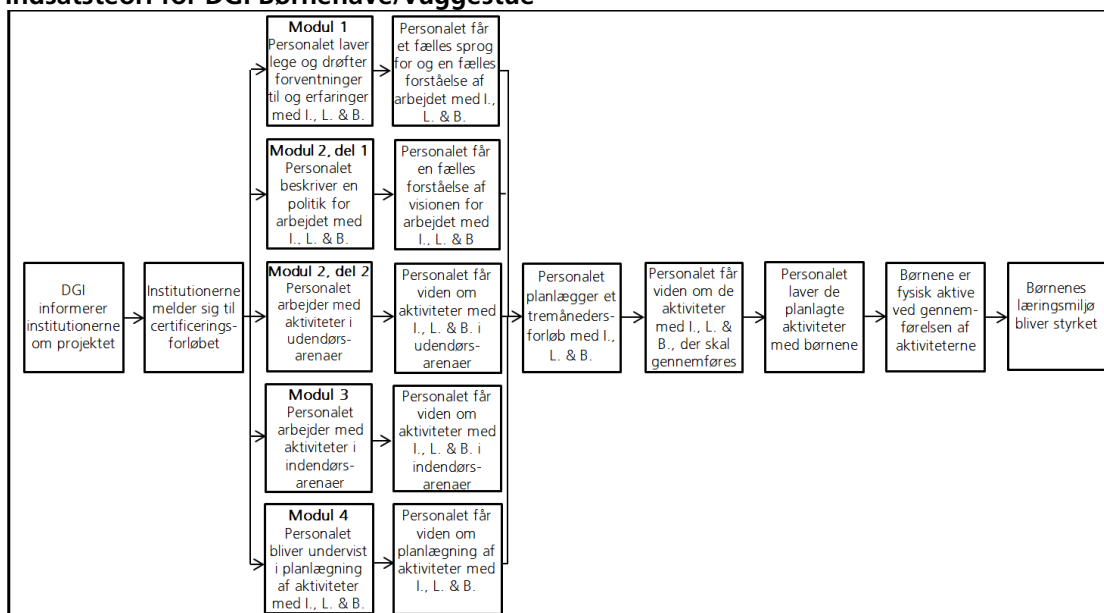
Kursusforløbet indeholder som udgangspunkt fire moduler, hvor institutionernes personale bl.a. arbejder med at udvikle en bevægelsespolitik og bliver undervist i arbejdet med forskellige aktiviteter, samt hvordan de kan planlægge og evaluere deres arbejde. Modul 1, 3 og 4 varer mindst tre timer og er alle hverdagsmoduler. Modul 2 er et langt modul på seks timer, og det kan enten ligge på en hverdag eller i en weekend. Fordelingen og varigheden af kursets moduler tilpasses de tilmeldte institutioner, og det kan derfor variere, hvordan kurset bliver gennemført. Uanset hvordan kurset bliver gennemført, skal de tilmeldte institutioner arbejde med det indhold, som er knyttet til de forskellige moduler. DGI lægger op til, at institutionernes samlede personale deltager i alle moduler, herunder både det pædagogiske personale og ledelsen.

På kurset bliver personalet præsenteret for to redskaber, som skal understøtte det faglige indhold, der undervises i, nemlig iagttagelseskemaet og legeskabelonen. Skemaet skal skærpe opmærksomheden over for omgivelsernes muligheder for aktiviteter, mens skabelonen skal være en hjælp til udviklingen og planlægningen af aktiviteter. Redskaberne bliver præsenteret på hhv. modul 2, del 2, og modul 4.

Før kursusforløbets start får institutionernes personale desuden en materialepakke, som består af bogen *Leg så hjernerne banker* af Katrine Andersen og Balder Brøndsted og hæfterne *Brug bolden* af Max Rasmussen og *Glæden i centrum* af Lise Kissmeyer.

Udviklingsforløbet afsluttes med aktivitetsforløbet, som varer tre måneder, og hvor personalet hjemme i egen institution arbejder med det, de har lært på kurset. Personalet udarbejder i den forbindelse en aktivitetsplan, som beskriver de aktiviteter med udgangspunkt i idræt, lege og bevægelse, som de vil lave. Arbejdet med at udforme aktivitetsplanen påbegyndes på modul 4, og den endelige aktivitetsplan skal være sendt til underviserne, senest 14 dage efter at modul 4 er afsluttet.

Figur 1
Indsatsteori for DGI Børnehave/vuggestue

Forklaring af indsatsteorien

Indsatsteorien viser, at projektet starter med, at DGI informerer landets institutioner om projektet. Det antages, at DGI's information om projektet vil føre til, at institutionerne melder sig til at blive certificeret af DGI, og at institutionernes personale efterfølgende deltager i kursusforløbets fire moduler.

På modul 1 skal personalet lave forskellige lege samt drøfte forventninger til og erfaringer med idræt, leg og bevægelse, mens de på den første del af modul 2 skal udarbejde en politik for arbejdet. På den sidste del af modul 2 skal personalet arbejde med aktiviteter i udendørsarenaer, mens de på modul 3 skal arbejde med aktiviteter i indendørsarenaer. På det fjerde og sidste modul bliver der undervist i planlægningen af aktiviteter med idræt, leg og bevægelse.

Deltagelsen i modulerne antages at resultere i, at institutionernes personale tilegner sig viden af forskellig karakter. Konkret antages deltagelsen i modul 1 at føre til, at personalet får et fælles sprog for og forståelse af arbejdet med idræt, leg og bevægelse, mens den første del af modul 2 vil give en fælles forståelse af visionen for arbejdet. Den sidste del af modul 2 samt modul 3 vil give viden om arbejdet med hhv. udendørs- og indendørsaktiviteter, mens det fjerde og sidste modul vil give viden om planlægningen af aktiviteter med idræt, leg og bevægelse.

Indsatsteorien beskriver derefter, at personalet på de forskellige deltagende institutioner vil planlægge et tremåneders aktivitetsforløb, som vil give viden om de aktiviteter, som de ønsker at lave med børnene. Herefter antages det, at personalet vil tage initiativ til at gennemføre aktiviteterne, hvilket i sidste ende antages at føre til, at børnene deltager og er fysisk aktive, og at børnenes læringsmiljø som følge af dette bliver styrket.

Sæt Skolen i Bevægelse

Om projektet

Dansk Skoleidræts projekt Sæt Skolen i Bevægelse er et grundskoleprojekt, som har eksisteret siden 2009, og som har til formål at hjælpe lærerne til at inddrage øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen, hvilket i sidste ende skal styrke elevernes læringsmiljø.¹ Projektet består af en række aktiviteter, og i denne evaluering kigges der nærmere på kampagneugen, øvelsesdataba-

¹ Dansk Skoleidræt skelner mellem faglige øvelser og bevægelsepauser. Faglige øvelser er øvelser, som har et fagligt sigte, mens bevægelsepauser er ikke-faglige øvelser, som fx skal give en mental pause fra det faglige arbejde.

sen og Sæt Skolen i Bevægelse-kurset, som er de tre mest markante af projektets aktiviteter, som er iværksat i bestræbelserne på at nå projektets mål.² De tre aktiviteter er beskrevet nærmere i det følgende:

Kampagneugen er en årligt tilbagevendende begivenhed. Forud for kampagneugen har de interesserede lærere tilmeldt en eller flere klasser, hvorefter eleverne i de tilmeldte klasser konkurrerer om at være fysisk aktive i kampagneugen. Kampagneugen finder sted i en selvvalgt periode på fem sammenhængende dage inden for ugerne 18-21.

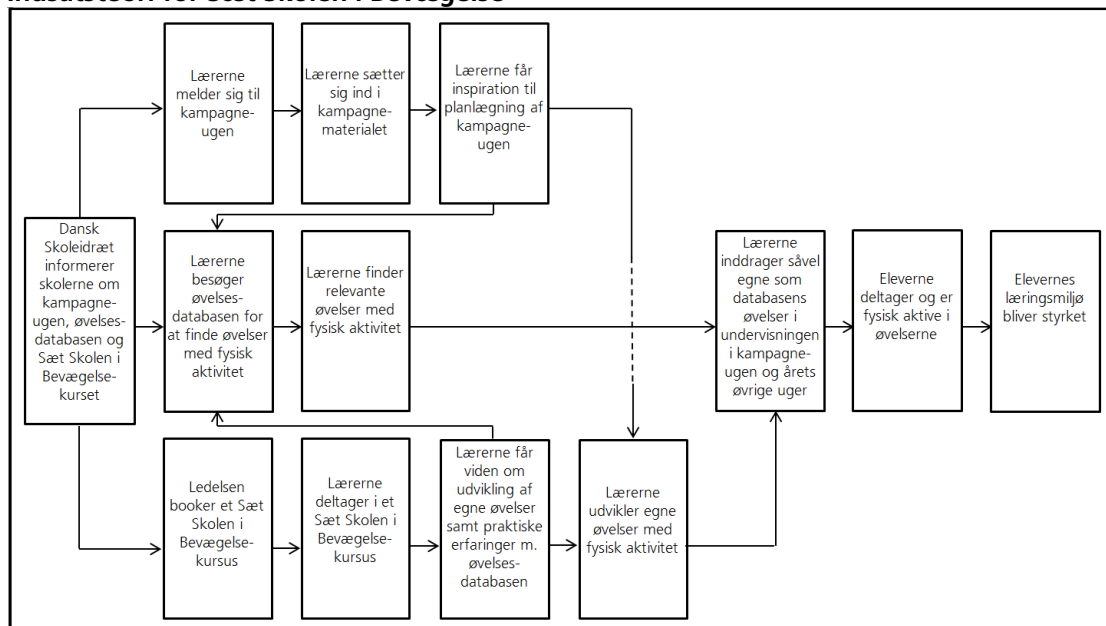
Sæt Skolen i Bevægelse-kurset er et kursus, som lærerne kan melde sig til, og som foregår i de enkelte skolers lokalområde, fx i den tilmeldte skoles idrætshal. På kurset bliver lærerne undervist i brugen af øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen. Derudover får lærerne mulighed for at lære at udvikle egne øvelser med fysisk aktivitet.

Den sidste af projektets aktiviteter er øvelsesdatabasen. Øvelsesdatabasen er en database på nettet (saetskolenibevaegelse.dk), som indeholder forskellige øvelser med fysisk aktivitet, som lærerne kan bruge i deres undervisning. Databasen indeholder øvelser til mange af folkeskolens fag, og der er øvelser til alle klassestrin.

Indsatsteorien for projektet

Nedenfor er der opstillet en indsatsteori for projektet:

Figur 2
Indsatsteori for Sæt Skolen i Bevægelse

Forklaring af indsatsteorien

Det fremgår af indsatsteorien, at udgangspunktet for projektet er, at Dansk Skoleidræt informerer ledere og lærere på landets skoler om projektets forskellige aktiviteter. Dansk Skoleidræts information om projektet antages at resultere i tre virkningskæder, som relaterer sig til aktiviteterne.

Den første virkningskæde omhandler kampagneugen. Hvis Dansk Skoleidræt informerer om kampagneugen, antages det at resultere i, at lærerne melder sig til denne. Derefter vil lærerne sætte sig ind i kampagnematerialet, som de modtager fra Dansk Skoleidræt. Materialet vil give lærerne inspiration til at planlægge undervisningen i kampagneugen. Dette antages i sidste ende at føre til, at lærerne besøger øvelsesdatabasen, og at de arbejder med at udvikle egne øvelser med fysisk aktivitet.

² Ud over de tre aktiviteter, som EVA fokuserer på i denne evaluering, indeholder projektet en mindre aktivitet, som Dansk Skoleidræt kalder for ugens øvelse. Ugens øvelse er en ordning, som lærerne kan melde sig til, og som indebærer, at de en gang om ugen får tilsendt en øvelse med fysisk aktivitet på mail fra Dansk Skoleidræt, som de kan inddrage i undervisningen.

Den anden virkningskæde drejer sig om Sæt Skolen i Bevægelse-kurset. Hvis Dansk Skoleidræt informerer om kurset, vil det føre til, at ledelsen tager initiativ til at melde lærerne til dette. Hvis ledelsen melder lærerne til kurset, antages det, at lærerne herefter deltager i kurset. Ifølge indsatsteorien vil deltagelsen i kurset give lærerne viden om brugen af øvelserne fra øvelsesdatabasen. Derudover vil lærerne få viden om, hvordan de kan lave egne øvelser med fysisk aktivitet. Sluttelig antages det i indsatsteorien, at lærernes tilegnelse af viden om databasen vil føre til, at de bruger denne, mens lærernes viden om udviklingen af egne øvelser vil føre til, at de efter kurset påbegynder udviklingsarbejdet.

Den tredje virkningskæde omhandler øvelsesdatabasen. Dansk Skoleidræts information om databasen vil føre til, at lærerne besøger øvelsesdatabasen. Hvis lærerne besøger øvelsesdatabasen, vil de finde øvelser med fysisk aktivitet, som er relevante at inddrage i undervisningen.

Hvis lærerne på baggrund af deltagelsen i de forskellige aktiviteter har fundet relevante øvelser i øvelsesdatabasen og/eller udviklet egne øvelser, antages det i indsatsteorien, at de også vil inddrage de forskellige øvelser i hhv. kampagneugen og årets øvrige uger. Hvis lærerne tager initiativ til at inddrage øvelserne, antages det, at eleverne vil deltage og være fysisk aktive i undervisningen. Forventningen er, at dette i sidste ende fører til, at elevernes læringsmiljø bliver styrket.

Sund Erhvervsskole

Om projektet

DFIF står bag projektet Sund Erhvervsskole, som har eksisteret siden 2012 og henvender sig til erhvervsskoler, produktionsskoler og SOSU-skoler. I august 2014 var 56 skoler eller afdelinger på skoler involveret i projektet. Formålet med projektet er at påvirke de unges motions- og sundhedsvaner via undervisningsredskaber, undervisning og inspiration. Forventningen er, at der ved at sætte fokus på kost og bevægelse vil blive skabt et forbedret læringsmiljø. Projektet består af en række aktiviteter og events, som fremgår herunder:

- Aktiviteket
- Kostkassen
- Sundhedseksperimentarium
- Sundhedscertificering
- Aktivitetsdage
- Tæl skridt for erhvervsskoler
- QR-kodeløb
- *Firmaidrætsaktiviteter.*

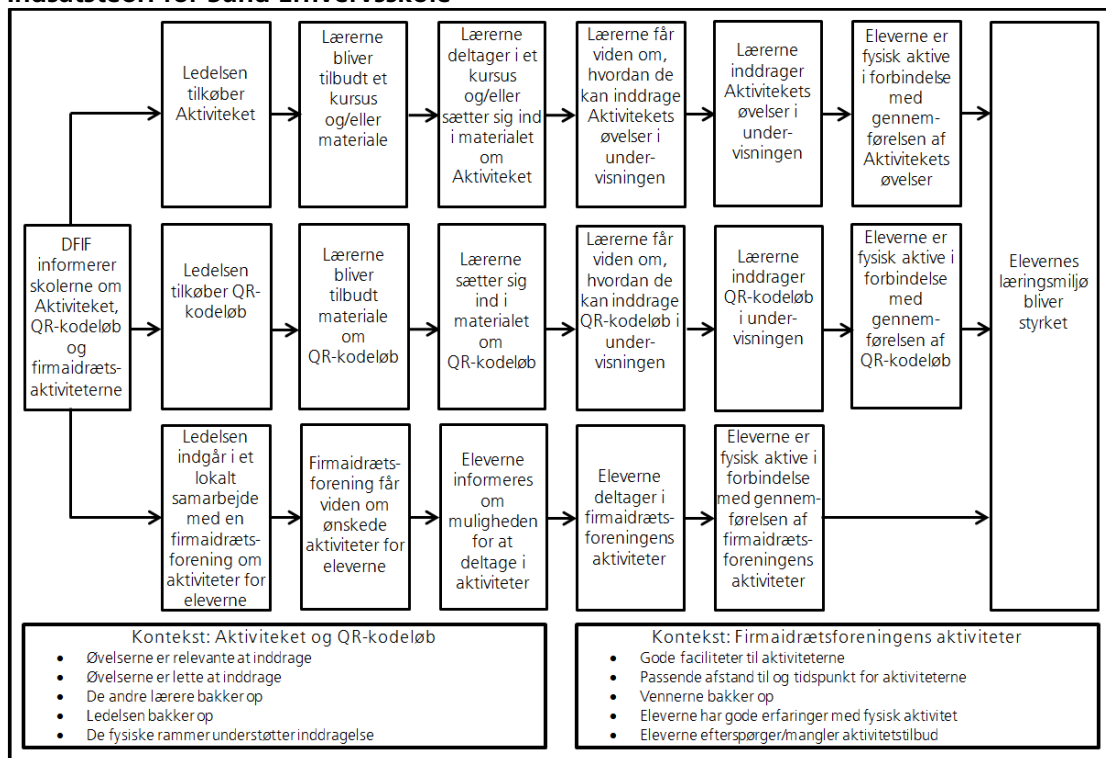
Denne evaluering fokuserer på de tre aktiviteter, der er markeret med kursiv: Aktiviteket, QR-kodeløb og firmaidrætsaktiviteter. De tre aktiviteter er beskrevet nedenfor:

Aktiviteket er et motionsbibliotek med øvelser, der bl.a. kan bruges som icebreakers i undervisningen. Aktiviteket udgøres af et skab med 15 stofposer, som hver indeholder en beskrivelse af reglerne for en øvelse og evt. rekvisitter til øvelsen.

QR-kodeløb består af et sæt med ti poster med QR-koder og et login til DFIF's hjemmeside, hvor lærerne kan tilknytte tekst og opgaver til de enkelte poster. Skolen kan oprette lige så mange brugere, den vil, så flere lærere kan bruge de samme poster, og lærerne kan dele de opgaver og QR-kodeløb, de laver. QR-kodeløb fungerer på den måde, at QR-koderne placeres på skolen, og eleverne scanner hver QR-kode med deres mobiltelefon, løser den tilknyttede opgave og fortsætter videre til den næste QR-kode.

Endelig er der firmaidrætsaktiviteterne, som foregår, ved at skolen etablerer samarbejde med en lokal firmaidrætsforening om at gennemføre idrætsaktiviteter på skolen, som elever og lærere kan deltage i.

Figur 3
Indsatsteori for Sund Erhvervsskole

Forklaring af indsatsteorien

Indsatsteorien viser, at projektet starter med, at DFIF informerer skolerne om projektet. DFIF's information antages at resultere i tre virkningskæder, som relaterer sig til hver af de tre aktiviteter.

Den første virkningskæde omhandler Aktiviteket. Ifølge indsatsteorien vil DFIF's information føre til, at ledelsen på skolerne tilkøber Aktiviteket. Herefter vil ledelsen tilbyde lærerne et kursus og/eller materiale om brugen af Aktiviteket, som antages at føre til, at lærerne deltager i kurset og/eller sætter sig ind i materialet. Kurset og materialet vil give lærerne viden om, hvordan de kan inddrage Aktivitetskets øvelser i undervisningen. Hvis lærerne får den nødvendige viden om brugen af øvelserne, antages det, at lærerne tager initiativ til at inddrage øvelserne, og at eleverne deltager og er fysisk aktive i forbindelse med gennemførelsen af disse. Endelig antages det, at elevernes deltagelse i Aktivitetskets øvelser resulterer i, at læringsmiljøet bliver styrket.

Den anden virkningskæde omhandler QR-kodeløb. Det antages i indsatsteorien, at DFIF's information resulterer i, at ledelsen på skolerne tilkøber QR-kodeløb. Herefter vil ledelsen tilbyde lærerne materiale om QR-kodeløb, som lærerne vil sætte sig ind i. Materialet antages at give lærerne viden om, hvordan de kan inddrage QR-kodeløb i undervisningen. Lærernes viden vil føre til, at de tager initiativ til at inddrage QR-kodeløb i undervisningen, og det antages herefter i indsatsteorien, at eleverne vil deltage og være fysisk aktive i forbindelse med gennemførelsen af QR-kodeløbene. Afslutningsvis er det forventningen, at elevernes deltagelse og fysiske aktivitet vil resultere i, at elevernes læringsmiljø bliver styrket.

Den tredje og sidste virkningskæde omhandler skolernes mulighed for at samarbejde med firmaidrætsforeninger. Indsatsteorien beskriver, at information om samarbejdsmuligheden vil resultere i, at ledelsen på skolerne tager initiativ til at indgå i et lokalt samarbejde med en firmaidrætsforening, og at samarbejdet giver firmaidrætsforeningerne viden om, hvilke aktiviteter som er relevante at udbyde til eleverne. Ifølge indsatsteorien vil eleverne herefter blive informeret om muligheden for at deltage i forskellige firmaidrætsaktiviteter. Dette fører til, at eleverne tager initiativ til at møde op til aktiviteterne, og at de er fysisk aktive i forbindelse med gennemførelsen af disse. Ifølge indsatsteorien vil den fysiske aktivitet i sidste ende være medvirkende til at styrke elevernes læringsmiljø.

Afslutningsvis beskriver indsats teorien en række forhold, som antages at være vigtige for sammenhængen mellem indsats teoriens forskellige led. Ifølge indsats teorien er følgende forhold vigtige for de dele af indsats teorien, som omhandler Aktivitetet og QR-kodeløb:

- Øvelserne er relevante at inddrage.
- Øvelserne er lette at inddrage.
- De andre lærere bakker op.
- Ledelsen bakker op.
- De fysiske rammer understøtter inddragelse.

For de dele af indsats teorien, som omhandler de aktiviteter, som iværksættes i samarbejde med en firmaidrætsforening, drejer det sig om følgende forhold:

- Gode faciliteter til aktiviteterne.
- Passende afstand til og tidspunkt for aktiviteterne.
- Vennerne bakker op.
- Eleverne har gode erfaringer med fysisk aktivitet.
- Eleverne efterspørger/mangler aktivitetstilbud.

2.3.2 Dataindsamling

Evalueringerne af de tre idrætsprojekter er baseret på følgende datakilder:

- Spørgeskemaundersøgelser
- Semistrukturerede interview
- Dokumenter om projekterne
- Oplysninger fra de organisationer, der står bag projekterne.

Data er blevet indsamlet med henblik på at belyse de enkelte led i indsats teoriene for de tre projekter. Spørgeskemaundersøgelserne har til formål at give indblik i udbredelsen af holdninger og adfærd hos respondenterne og dermed kunne tegne et billede af, hvordan projekterne bredt set er blevet implementeret på de skoler og institutioner, som indgår i de tre idrætsprojekter. Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen formidles både i tekst og i tabeller. Ikke alle resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen afreporteres via tabeller i denne rapport, men de kan findes i tabelrapporten. I tabellerne afreporteres der som hovedregel i andele, hvis der er mere end 50 respondenter, og hvis der er færre, afreporteres der i antal. Undtagelsen er fx tabeller, hvor svar på flere spørgsmål er samlet. Her kan der blive afreporteret i andele, selv om der er færre end 50 respondenter i forbindelse med et af spørgsmålene.

I rapportens tabeller kan man se, at det er et varierende antal respondenter, der har besvaret de enkelte spørgsmål. Det skyldes, dels at der er anvendt filtre i spørgeskemaet, så respondenterne fx kun har fået spørgsmål om et kursus, hvis de rent faktisk har deltaget i det, og dels at respondenterne kan gå videre i spørgeskemaet uden at besvare alle spørgsmål.

Interviewene er blevet gennemført i forbindelse med besøg på udvalgte skoler eller institutioner, som deltager i idrætsprojekterne. Formålet med interviewene var at få et mere detaljeret og nuanceret indblik i, hvordan projekterne lever i praksis, og hvilke omstændigheder der har en væsentlig betydning for dette. Dokumenter om projekterne og oplysninger fra de organisationer, der står bag projekterne, har bidraget med relevant baggrundsviden om projekterne og til at opklare konkrete spørgsmål.

DGI Børnehave/vuggestue

Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og pædagogisk personale

I forbindelse med DGI Børnehave/vuggestue blev der foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og pædagogisk personale på de institutioner, som ifølge DGI er blevet certificeret. I spørgeskemaet blev der spurgt om oplevelser og vurderinger af de forskellige elementer i indsats-teorien.

Spørgeskemaet blev sendt til i alt 807 ledere og medarbejdere, heraf besvarede 294 spørgeske-maet. Den samlede svarprocent er således på 36. Hvis man inddeler respondenterne ud fra deres egen angivelse af, om de er pædagogisk personale eller ledere, så fremgår det, at 64 % af leder-ne har besvaret spørgeskemaet, mens det gælder for 35 % af medarbejderne.

Besøg på to daginstitutioner

EVA besøgte to daginstitutioner og gennemførte i den forbindelse semistrukturerede interview med lederne og udvalgte medarbejdere. Daginstitutionerne blev valgt på baggrund af følgende kriterier:

- Der skulle foretages besøg hos både en børnehave og en integreret institution.
- Institutionerne skulle for nylig have deltaget i projektets udviklingsforløb.
- Institutionerne skulle efter udviklingsforløbet have haft mulighed for at arbejde med idræt, leg og bevægelse.

De to institutioner, EVA besøgte, startede udviklingsforløbet i januar 2014, de blev efterfølgende certificeret i forsommeren 2014, og interviewene blev gennemført i august og september 2014. I børnehaven blev der gennemført et interview med tre pædagoger og et interview med den dag-lige leder af institutionen. I den integrerede institution blev der gennemført et interview med to pædagoger fra hhv. vuggestuen og børnehaven. Lederinterviewet blev gennemført pr. telefon, da den leder, som havde været daglig leder i forbindelse med certificeringen, nu er ansat i en anden lederstilling inden for dagtilbudsområdet. Lederne udvalgte, hvilke pædagoger der skulle del-tage i interviewet, og i forbindelse med udvælgelsen blev der lagt vægt på, at pædagogerne til-sammen havde viden om projektet i sin helhed.

Sæt Skolen i Bevægelse

Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere

I forbindelse med Sæt Skolen i Bevægelse er der foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt de lærere, som havde meldt sig til kampagneugen i skoleåret 2012/13. I spørgeskemaundersøgel-sen blev der spurgt om lærernes oplevelser og vurderinger af de forskellige elementer i indsats-teorien.

I forbindelse med udarbejdelsen af indsats-teorien oplyste Dansk Skoleidræt, at 481 lærere havde meldt sig til kampagneugen, og at de havde mailadresser på lærerne. Umiddelbart før udsendel-sen af spørgeskemaet viste det sig dog, at Dansk Skoleidræt udelukkende havde mailadresser på 69 kontaktpersoner fra de skoler, hvor en eller flere lærere havde meldt sig til kampagneugen. Det viste sig desuden, at en mindre del af kontaktpersonerne ikke selv havde taget del i kampag-neugen, men at de udelukkende havde stået for at melde skolens interesserede lærere til kam-pagneugen. EVA henvendte sig derfor til de 69 kontaktpersoner for at få mailadresser på de læ-rere, som havde meldt sig til kampagneugen. Efter indsamlingen af kontaktoplysningerne havde EVA mailadresser på i alt 174 af de 481 lærere. Spørgeskemaet blev sendt elektronisk til de 174 lærere, hvoraf 61 svarede. Det giver en svarprocent på 35.

Besøg på to folkeskoler

EVA besøgte to skoler og gennemførte semistrukturerede interview med ledere og udvalgte lære-re. I forbindelse med udvælgelsen af skolerne, som foregik i samarbejde med Dansk Skoleidræt, var det en betingelse, at skolens ledere og lærere havde arbejdet med projektet i dets helhed og derved opbygget erfaringer med de forskellige aktiviteter i projektet.

På den ene skole blev der gennemført et interview med skolelederen og souschefen og et inter-view med tre lærere. To af lærerne underviste på daværende tidspunkt i udskoling, mens den sidste lærer underviste i indskoling og på mellemtrinnet. Alle tre lærere har deltaget i kampag-

neugen i flere år og har desuden opbygget forskellige erfaringer med at bruge øvelsesdatabasen. Alle lærerne har desuden været på Sæt Skolen i Bevægelse-kurset.

På den anden skole blev der gennemført et interview med skolelederen og skolens tovholder på arbejdet med Sæt Skolen i Bevægelse og et interview med tre lærere. Da interviewet blev gennemført, underviste alle tre lærere i indskoling. Lærerne har alle deltaget i kampagneugen i flere år og har desuden erfaring med at bruge øvelsesdatabasen. To af lærerne har desuden været på Sæt Skolen i Bevægelse-kurset.

Sund Erhvervsskole

Spørgeskemaundersøgelse blandt erhvervsskolelærere

I forbindelse med Sund Erhvervsskole blev der foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt erhvervsskolelærere på erhvervsskoler, produktionsskoler, SOSU-skoler og afdelinger på erhvervsskoler, som ifølge DFIF havde tilkøbt Aktiviteket. Spørgeskemaet blev sendt til samtlige lærere, som havde deltaget i det kursus, som blev afholdt i forbindelse med den enkelte skoles tilkøb af Aktiviteket. I spørgeskemaet blev der spurgt om lærernes oplevelser og vurderinger af de forskellige elementer i indsatsteorien.

Spørgeskemaet blev sendt elektronisk til 267 lærere, hvoraf 124 svarede. Det giver en svarprocent på 46.

Besøg på to erhvervsskoler

EVA besøgte to erhvervsskoler og gennemførte semistrukturerede interview med udvalgte ledere, medarbejdere og elever. Skolerne blev udvalgt i samarbejde med DFIF, og det var intentionen, at skolerne skulle have erfaringer med alle de tre aktiviteter, der indgår i evalueringen. I praksis var der dog ikke nogen af skolerne, der på besøgstidspunktet havde nået at få erfaringer med at bruge QR-kodeløb. Det var også kun en af skolerne, som havde erfaringer med firmaidrætsaktiviteter. Disse oplysninger var EVA desværre ikke blevet gjort bekendt med inden udvælgelsen. For at supplere interviewdata fra de to skoler valgte EVA derfor at gennemføre et telefoninterview med en repræsentant for DFIF. Interviewet omhandlede erfaringer med udbredelse af de tre aktiviteter i Sund Erhvervsskole samt tankerne bag projektet.

EVA udvalgte interviewpersonerne i samarbejde med en kontaktperson på skolen. Der blev lagt vægt på, at interviewpersonerne havde viden om, hvordan de tre aktiviteter havde fungeret på skolen. Oprindeligt var det tanken at interviewe leder, lærere og elever. I praksis måtte udvælgelsen dog tilpasses den konkrete kontekst på de to skoler.

På den ene skole gennemførte EVA et interview med uddannelseslederen på en afdeling af erhvervsskolen, et interview med to lærere, der havde erfaringer med brug af Aktiviteket og firmaidrætsaktiviteter, samt et interview med to elever, der havde erfaringer med firmaidrætsaktiviteter. På den anden skole blev der gennemført et interview med udviklingschefen og to studievejledere, som havde viden om, hvordan Aktiviteket blev brugt på skolen. Pga. skemalægningen var det ikke muligt at samle lærere med viden om de tre aktiviteter til et gruppeinterview. EVA valgte i stedet at sende nogle spørgsmål pr. mail til tre lærere, som over for den ene studievejleder havde givet udtryk for, at de gerne ville deltage i interviewet. En af de tre lærere besvarede EVA's spørgsmål. Det var heller ikke muligt at gennemføre interview med de elever, der havde erfaringer med Aktiviteket, da de var i praktik og havde afsluttet deres skoleforløb.

2.4 Læsevejledning

Ud over resumeet og indledningen indeholder evalueringsrapporten tre kapitler (rapportens kapitel 3, 4 og 5). Kapitel 3 indeholder resultaterne fra evalueringen af DGI's certificeringsprojekt DGI Børnehave/vuggestue. Kapitel 4 indeholder resultaterne fra evalueringen af Dansk Skoleidræts projekt Sæt Skolen i Bevægelse, mens resultaterne fra evalueringen af DFIF's projekt Sund Erhvervsskole er præsenteret i kapitel 5.

Kapitel 3 indledes med et afsnit om DGI's arbejde med at informere landets institutioner om projektet. Dernæst følger to afsnit om hhv. kursusforløbet og det efterfølgende aktivitetsforløb, som afslutter certificeringen. Kapitlet afsluttes med et afsnit om DGI's re-certificering af institutionerne.

Kapitel 4 indledes med et afsnit om Dansk Skoleidræts arbejde med at informere ledere og lærere på landets skoler om projektet. Dernæst følger tre afsnit, som omhandler hhv. kampagneugen, Sæt Skolen i Bevægelse-kurset og øvelsesdatabasen. Kapitlet afsluttes med et afsnit om lærernes arbejde med fysisk aktivitet i undervisningen som følge af deltagelsen i projektets forskellige aktiviteter.

Det femte og sidste kapitel er som de to foregående kapitler indledt med en beskrivelse af informationsarbejdet. I kapitlets første afsnit er det således beskrevet, hvordan DFIF arbejder med at informere erhvervsskolerne om projektet. Derefter følger tre afsnit, hvori skolernes arbejde med projektets forskellige aktiviteter er beskrevet, herunder Aktiviteket, QR-kodeløb og firmaidrætsaktiviteterne.

3 DGI Børnehave/vuggestue

3.1 DGI's information om projektet

DGI Børnehave/vuggestue er et certificeringsprojekt, som retter sig mod daginstitutionsområdet, og som har eksisteret siden 2009. Certificeringen giver institutionerne ret til at kalde sig for idræts-, lege- og bevægelsesinstitution i et år frem fra certificeringstidspunktet, og certificeringen kan derefter fornys i samarbejde med DGI.

For at blive certificeret skal personalet fra den tilmeldte institution gennemgå et udviklingsforløb på ca. et år, som indeholder hhv. et kursusforløb og et aktivitetsforløb. Udviklingsforløbet starter med kursusforløbet, som indeholder fire moduler, hvor personalet bl.a. arbejder med at udvikle en bevægelsespolitik og bliver undervist i arbejdet med forskellige aktiviteter, samt hvordan de kan planlægge og evaluere deres arbejde. Udviklingsforløbet afsluttes med aktivitetsforløbet, hvor personalet arbejder hjemme i egen institution med det, de har lært på kurset.

DGI informerer daginstitutioner om certificeringsprojektet gennem landsdækkende markedsføring og via opsøgende arbejde fra konsulenter i 16 decentrale enheder. Institutionerne tager typisk selv kontakt til DGI for at aftale et udviklingsforløb med efterfølgende certificering.

I de følgende afsnit belyses det, hvorvidt DGI's information om projektet fører til de forventede resultater, som er beskrevet i indsats teorien for projektet (se afsnit 2.3). Evalueringen er baseret på resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og pædagogisk personale i DGI-certificerede daginstitutioner. Derudover er der gennemført interview med ledere og pædagogisk personale fra to DGI-certificerede daginstitutioner. Endelig indgår der faktuelle oplysninger om projektet fra samtaler med DGI.

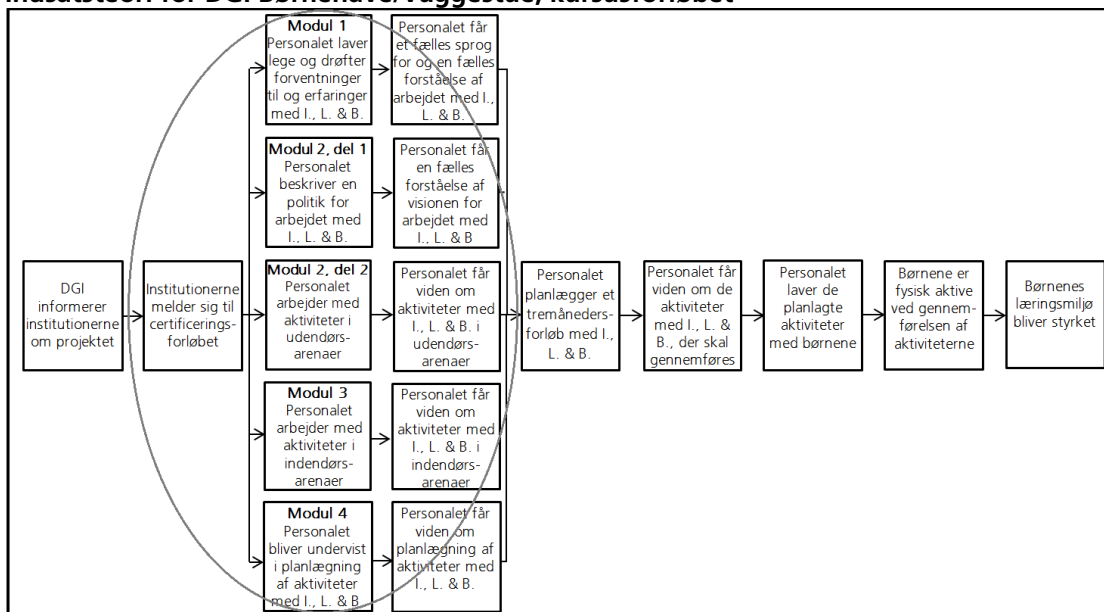
3.2 Kursusforløbet

Dette afsnit sætter fokus på den del af indsats teorien, som handler om tilmeldingen til udviklingsforløbet, gennemførelsen af kursusforløbet og udbyttet af det.

I figur 4 er de led i indsats teorien, som bliver belyst i dette afsnit, markeret med en cirkel.

Figur 4

Indsats teori for DGI Børnehave/vuggestue, kursusforløbet

Tilmeldingen til udviklingsforløbet

Det er en antagelse i indsats teorien, at DGI's information om DGI Børnehave/vuggestue fører til, at institutionerne melder sig til udviklingsforløbet.

Ifølge DGI er der siden projektets start i 2009 aftalt et udviklingsforløb for 162 institutioner. I de to institutioner, som EVA besøgte, var det specielt det forhold, at institutionerne i forvejen har haft interesse for og fokus på bevægelse, som har haft betydning for, at ledelse og medarbejdere har valgt at blive DGI Børnehave/vuggestue.

En af de interviewede ledere fortæller, at valget om certificering var en naturlig følge af, at de i forvejen var en bevægelsesbørnehave, og nu kan de så glæde sig over, at de har fået certificeringen som en form for flag, som kan vise det.

Gennemførelsen af modulerne

Som indsats teorien illustrerer, består kursusforløbet af modulerne 1-4. Modul 1, 3 og 4 afvikles som udgangspunkt på en hverdag og varer mindst tre timer, mens modul 2 er et sekstimers modul, som kan afvikles enten en weekend eller en hverdag. Institutionerne kan indgå individuelle aftaler med DGI om fordelingen af modulerne og deres varighed, og det kan derfor være forskelligt, hvordan kurset bliver gennemført. DGI lægger op til, at institutionernes samlede personale deltager i alle moduler.

Ifølge DGI's oplysninger er 162 børnehaver og vuggestuer blevet certificeret. Alle de certificerede institutioner har gennemført kursusforløbet.

Tabel 1 viser, hvor stor en andel af det pædagogiske personale og lederne som har deltaget i modulerne.

Tabel 1
Hvilke af følgende moduler har du deltaget i?

	Pædagog (N = 230)	Leder (N = 47)	Total (N = 277)
Modul 1: Find et fælles sprog og en fælles forståelse	84 %	85 %	84 %
Modul 2: Lav en bevægelsespolitik og brug den i praksis & Slip legen fri i de udendørs arenaer	93 %	96 %	94 %
Modul 3: Udvikling af lege i de indendørs arenaer	85 %	83 %	84 %
Modul 4: Planlægning af et længerevarende bevægelsesforløb	78 %	83 %	79 %
Jeg har ikke deltaget i nogen af ovenstående	3 %	4 %	3 %
Total	343 %	351 %	344 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Denne og de følgende tabeller i dette kapitel er baseret på en opdeling mellem pædagoger og ledere. Denne opdeling er lavet på baggrund af det første spørgsmål fra spørgeskemaet, hvor respondenterne blev spurgt "Hvilken stilling har du?". Her blev svarmulighederne "Pædagog" og "Pædagogmedhjælper/pædagogisk assistent" slået sammen til "Pædagog", mens kategorien "Daglig leder, pædagogisk leder, institutionsleder e.l." i de følgende tabeller blot vil blive kaldt "Leder".

Note: Det var muligt for respondenterne at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor procenten i total-kolonnen summerer op til mere end 100 %.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehaver/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Tabellen viser, at personalet samlet set angiver, at de har deltaget i de fire moduler. Modul 2 har den højeste deltagelse med 94 %, og modul 4 den laveste med 79 %.

Som nævnt planlægger den enkelte institution afviklingen af modulerne med DGI, og det har også vist sig i EVA's interview med institutionerne, at forløbet ikke nødvendigvis følger en skabelon med fire opdelte moduler. I den ene institution var kursusforløbet fx fordelt på fem hverdagsaftener og en hel lørdag. Af samme grund viste det sig, at det var vanskeligt for deltagerne at adskille de enkelte moduler og dermed også de enkelte modulers indhold. Dette kan give en usikkerhed med hensyn til respondenternes svar om deltagelse i de enkelte moduler.

De interviewede pædagoger og ledere gav flere gange udtryk for, at det var svært at skelne mellem, hvad der var fokus på i det enkelte modul, og dermed hvilket modultema de fik undervisning i. Det bliver også fremhævet, at modulernes placering på dagen havde indflydelse på, at det var svært at skelne mellem modulerne og de enkelte temaer. En af pædagogerne formulerer det således:

Vi legede jo hele tiden. Det var jo en stor del af det, vil jeg sige. Der tænker jeg, at jeg ikke lige kan skelne modulerne fra hinanden, fordi det også var om aftenen, og det var efter arbejde, og det hele flyder lidt sammen.

En af lederne nævner desuden, at de ikke altid fik at vide, hvad de skulle arbejde med på næste modul, og selv om der var forberedelse fra gang til gang, blev der ikke altid fulgt op på det forberedte fra underviserens side:

Det er vigtigt for folk at vide, hvad vi skal forberede os på til næste gang. Altså, hvad skal vi læse på, så vi er mere forberedte? Selv om vi fik det at vide, så var det ikke altid, at vi fik en tilbagemelding på det, vi havde forberedt os på.

Interviewene giver derudover indtryk af, at det var befordrende for gennemførelsen af modulerne, at underviserne vekslede mellem teori og praksis og det at være praktisk deltagende. En af pædagogerne udtrykker det på følgende måde:

Selve undervisningsformen, de har valgt. Det med, at man skifter mellem at sidde ned og have teori og så gå ud og prøve det af. Det er rigtig effektivt. Det sætter sig under huden. I stedet for at man bare har et helt modul med teori, og næste gang leger vi lege.

En anden pædagog supplerer:

Jeg kan huske, at vi havde en hel lørdag, hvor man, inden man gik i gang, tænkte: "Det kan være rigtig, rigtig langt, det her". Men hvor de virkelig fik vekslet mellem teori og praksis.

Spørgeskemaundersøgelsen viser tilsvarende, at der i undervisningen har været en god fordeling mellem teori og praksis. Tabel 2 viser deltagerne vurdering af fordelingen mellem teori og praksis.

Tabel 2
Hvordan vurderer du fordelingen mellem teori og praksis i modulerne?

	Pædagog (N = 224)	Leder (N = 45)	Total (N = 269)
Der var for meget teori og for lidt praksis	6 %	2 %	5 %
Der var en god fordeling mellem teori og praksis	80 %	78 %	80 %
Der var for lidt teori og for meget praksis	13 %	20 %	14 %
Jeg ved ikke, hvordan fordelingen var mellem teori og praksis	1 %	-	1 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Derudover skal respondenterne også have angivet at deltage i mindst ét modul.

I alt 80 % af deltagerne vurderer, at der var en god fordeling mellem teori og praksis, jf. tabel 2. 13 % af det pædagogiske personale og 20 % af lederne vurderer dog, at der var for lidt teori og for meget praksis. Begge vurderinger genfandt vi også i interviewene.

Pædagogen i en institution, hvor de længe har arbejdet med udeliv og bevægelse, siger følgende:

For os var det meget teorien, vi var ude efter, fordi vi i forvejen har arbejdet meget med det (idræt og bevægelse) og alle dage bevæget os. Men jeg synes, vi fik rigtig meget ud af teorien, og det var også det, vi kom efter.

Omvendt udtrykker en af lederne, som synes, der var for lidt teori, sig således:

Mere teori ville have været godt. Teori om, hvorfor det er godt at bevæge sig, hvorfor det er vigtigt at inddrage det i aktiviteter bredt, og hvordan man får lavet sådan en kulturændring.

Spørgeskemaundersøgelsen viser også, at modulerne er blevet gennemført med et stort engagement fra deltagerne side. Tabel 3 viser vurderingen af deltagerne engagement.

Tabel 3
I hvilken grad vurderer du at du deltog engageret i modulerne?

	Pædagog (N = 222)	Leder (N = 45)	Total (N = 267)
I høj grad	77 %	84 %	78 %
I nogen grad	22 %	11 %	20 %
I mindre grad	1 %	4 %	1 %
Slet ikke	-	-	-
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Derudover skal respondenterne også have angivet at deltage i mindst ét modul.

Tabel 3 viser, at 77 % af det pædagogiske personale og 84 % af lederne vurderer, at de i høj grad deltog engageret. 22 % af det pædagogiske personale vurderer, at de i nogen grad deltog engageret, hvor 11 % vurderer det blandt lederne.

Vurderingen af det store engagement kom også frem under interviewene, hvor både pædagoger og ledere gav udtryk for, at de deltog meget engageret, fordi de er meget optagede af bevægelse, men at de også "blev smittet af undervisernes meget store engagement", og "at der var en god og sjov stemning, bl.a. pga. legene". Interviewene giver også indikationer af, hvad der kan ligge til grund for, at knap en fjerdedel af det pædagogiske personale vurderer, at de i nogen grad deltog engageret. Flere fortæller således, at der var stor forskel på deres engagement, afhængigt af om det var en hverdagsaften, hvor de havde haft lukkevagten i børnehaven, eller fx en lørdag, hvor de havde afsat hele dagen.

Redskaber på kurset

DGI beskriver i materialet om kursusforløbet, at deltagerne på modul 2, del 2, bliver præsenteret for et iagttagelsesskema og på modul 3 til en legeskabelon. Skemaet og skabelonen er ifølge DGI understøttende redskaber, som dels kan skærpe personalets opmærksomhed over for omgivelsernes muligheder for aktiviteter, og dels kan hjælpe til at udvikle og planlægge aktiviteter med fokus på forskellige områder af børnenes udvikling.

I spørgeskemaundersøgelsen er lederne og det pædagogiske personale blevet spurgt, om de er blevet undervist i iagttagelsesskemaet. En stor del svarer, at de enten ikke er blevet undervist i iagttagelsesskemaet eller ikke ved, om de er blevet undervist i det. Det er kun i alt 40 % af det pædagogiske personale og lederne, der svarer, at de er blevet undervist i skemaet. Fordelt på pædagogisk personale og ledere svarer hhv. 38 % og 51 %, at de er blevet undervist i iagttagelsesskemaet. Der er også en betragtelig del, som ikke ved, om de er blevet undervist i skemaet, 41 % af det pædagogiske personale og 27 % af lederne.

I spørgeskemaundersøgelsen er det pædagogiske personale og lederne ligeledes blevet spurgt, om de er blevet undervist i legeskabelonen. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at en stor del svarer, at de er blevet undervist i legeskabelonen. 71 % af det pædagogiske personale og 82 % af lederne svarer således, at de er blevet undervist i legeskabelonen. 20 % af det pædagogiske personale og 7 % af lederne ved ikke, om de er blevet undervist i skabelonen.

Udbytte af modulerne

Ifølge indsats teorien skal gennemførelsen af de fire moduler føre til, at deltagerne får en fælles forståelse, et fælles sprog og en fælles vision for arbejdet med idræt, leg og bevægelse. Derudover skal modulerne give viden om hhv. indendørs- og udendørsaktiviteter samt om planlægningen af disse.

En fælles forståelse, et fælles sprog og en fælles vision for idræt, leg og bevægelse
Spørgeskemaundersøgelsen viser, at deltagerne vurderer, at modulerne i høj grad eller nogen grad har bidraget til at give en fælles forståelse, et fælles sprog og en fælles vision for arbejdet med idræt, leg og bevægelse. Tabel 4 viser, i hvilken grad modulerne bidrog til dette.

Tabel 4

I hvilken grad vurderer du, at modulerne bidrog til at give dig og dine kollegaer ...

	... en fælles forståelse af, hvordan I arbejder med "Idræt, leg og bevægelse"?		... et fælles sprog til at arbejde med "Idræt, leg og bevægelse"?		... en fælles vision for jeres arbejde med "Idræt, leg og bevægelse"?	
	Pædagog (N = 223)	Leder (N = 45)	Pædagog (N = 223)	Leder (N = 44)	Pædagog (N = 222)	Leder (N = 45)
I høj grad	48 %	73 %	44 %	64 %	44 %	64 %
I nogen grad	49 %	20 %	51 %	30 %	51 %	27 %
I mindre grad	2 %	7 %	5 %	7 %	5 %	9 %
Slet ikke	-	-	-	-	-	-
Ved ikke	1 %	-	-	-	-	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Derudover skal respondenterne også have angivet at deltage i mindst ét modul.

Af tabel 4 fremgår det, at både pædagogisk personale og ledere er mest positive i deres vurdering af, om modulerne bidrog til at give en fælles forståelse. 48 % af det pædagogiske personale og 73 % af lederne svarer, at modulerne i høj grad bidrog til at give en fælles forståelse. Lederenes vurdering er her væsentlig mere positiv end det pædagogiske personales. Lederne vurderer tilsvarende også i højere grad, at modulerne bidrog til fælles sprog og fælles vision, i forhold til det pædagogiske personales vurdering.

I interviewene nævner pædagogerne i de to institutioner, at de allerede syntes, at de havde "noget fælles", inden de deltog i modulerne, fordi de i forvejen havde en interesse for og arbejdede meget med bevægelse. Samtidig fremhæver pædagogerne i den ene institution, at det har haft betydning, at de nu har fået en fælles forståelse af, "hvorfor vi gør, som vi gør".

Lederne giver i interviewene udtryk for, at det i sig selv har bidraget til et fælles udgangspunkt, at alle har deltaget. En af lederne siger følgende:

Det betyder bare så meget at have et fælles uddannelsesforløb. Det er guld værd, for så ved alle det samme, og det blev tydeligt, hvad et fælles sprog betyder. Og vi fik fokus på, hvad vi egentlig mener med det, vi siger.

Pædagoger og ledere fortæller derudover, at underviserens tilgang og støtte havde indflydelse på, at modulerne bidrog til fælles forståelse, fælles sprog og fælles vision. En af pædagogerne siger, at det var rigtig godt, at underviserne gik ind og sagde "hvad mener I med det?" og "hvorfor vælger I det?", så de blev holdt fast og tvunget til at definere ordene, fx i bevægelsespolitikken. Derudover bliver det fremhævet af ledere og pædagoger, at underviserne havde mange gode eksempler, og at de (deltagerne) fik udleveret en god skabelon med hjælpespørgsmål til arbejdet med bevægelsespolitikken.

Om arbejdet med bevægelsespolitikken (som skal udtrykke institutionens vision) viser spørgeskemaundersøgelsen endvidere, at der er stort kendskab og stor opbakning til bevægelsespolitikken, samt at den afspejler institutionens værdier. Dette fremgår af tabel 5 nedenfor.

Tabel 5
I hvilken grad vurderer du ... (om bevægelsespolitikken)

	... at du har kendskab til institutionens bevægelsespolitik?	... at du bakker op om institutionens bevægelsespolitik?	... at bevægelsespolitikken afspejler institutionens værdier?			
	Pædagog (N = 230)	Leder (N = 47)	Pædagog (N = 230)	Leder (N = 47)	Pædagog (N = 230)	Leder (N = 47)
I høj grad	72 %	96 %	74 %	98 %	64 %	87 %
I nogen grad	26 %	4 %	25 %	-	32 %	11 %
I mindre grad	1 %	-	0 %	2 %	3 %	2 %
Slet ikke	-	-	-	-	-	-
Ved ikke	0 %	-	1 %	-	1 %	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Tabel 5 viser, at 72 % af det pædagogiske personale svarer, at de i høj grad har kendskab til bevægelsespolitikken, mens 96 % af lederne har svaret det samme. Tabel 5 viser desuden, at 74 % af det pædagogiske personale har svaret, at de i høj grad bakker op om bevægelsespolitikken, mens det for ledernes vedkommende er 98 %, som har svaret dette.

At bevægelsespolitikken er betydningsfuld, fremgår også af udtalelserne i interviewene. En af lederne siger det på følgende måde:

Bevægelsespolitikken stemmer fuldstændig overens med virkeligheden og vores værdier, og den dag, den ikke stemmer overens med virkeligheden, så tager vi den op igen og får den rettet ind – enten bevægelsespolitikken eller os selv – så vi stemmer overens.

Viden om aktiviteter

Med hensyn til deltagernes tilegnelse af viden om hhv. indendørs- og udendørsaktiviteter giver nogle af pædagogerne i de institutioner, som EVA besøgte, udtryk for, at de allerede kendte en del af de lege, som DGI-underviserne præsenterede dem for, så de ikke lærte så meget nyt. Omvendt giver andre af de interviewede pædagoger udtryk for, at de fik en masse inspiration. Stort set alle nævner, at de blev opmærksomme på, at traditionelle indendørslege kan flyttes udenfor og omvendt.

Tabel 6 viser, i hvilken grad deltagerne vurderer, at modulerne gav tilstrækkelig viden om, hvilke aktiviteter med idræt, leg og bevægelse de kan lave udendørs og indendørs.

Tabel 6
I hvilken grad vurderer du, at modulerne gav dig tilstrækkelig viden om ...

	... hvilke aktiviteter med "Idræt, leg og bevægelse" du kan lave udendørs?	... hvilke aktiviteter med "Idræt, leg og bevægelse" du kan lave indendørs?		
	Pædagog (N = 224)	Leder (N = 45)	Pædagog (N = 223)	Leder (N = 45)
I høj grad	42 %	67 %	42 %	62 %
I nogen grad	51 %	24 %	46 %	27 %
I mindre grad	7 %	7 %	13 %	9 %
Slet ikke	-	2 %	-	2 %
Ved ikke	-	-	-	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Derudover skal respondenterne også have angivet at deltage i mindst ét modul.

Tabellen viser, at 42 % af det pædagogiske personale og 67 % af lederne vurderer, at de i høj grad fik tilstrækkelig viden om udendørsaktiviteter. 51 % af det pædagogiske personale og 24 % af lederne vurderer det i nogen grad. En del af det pædagogiske personale vurderer, at de fik lidt mindre viden om indendørsaktiviteter. 42 % svarer her "I høj grad", 46 % "I nogen grad" og 13 % "I mindre grad".

I interviewene siger en af pædagogerne, at det ikke handlede så meget om aktiviteter indendørs, men mere om, "hvordan man kan tænke indretning og hverdagsting ind i bevægelse, fx at borde kan bruges til at hoppe fra, eller sofaen kan bruges til at slå kolbøtter i". En af lederne havde oplevelsen af, at "det (indendørsaktiviteter) ikke handlede så meget om indretning som om, hvilke remedier man kan bruge". Interviewene indikerer, at der er forskellige oplevelser af, hvilken viden modulerne gav om indendørsaktiviteter.

Viden om planlægning af aktiviteter

Ifølge indsats teorien er viden om at planlægge aktiviteter den sidste ting, som gennemførelsen af modulerne skal bidrage til. I indsats teorien er det viden om at planlægge aktiviteter, som er i fokus, fordi DGI i sit projekt materiale skriver, det er nøgleordet for modul 4, men i den samlede beskrivelse af kursusforløbet er et af målene "at udvikle, planlægge, afprøve og evaluere aktiviteter i praksis". Vi har derfor i spørgeskemaundersøgelsen og i interviewene valgt at spørge om både planlægning, udvikling og evaluering af aktiviteter og senere afprøvning.

Samlet set vurderer det pædagogiske personale og lederne, at modulerne gav tilstrækkelig viden om emnerne, men mest positivt vurderer de viden om at planlægge aktiviteter. Af tabel 7 fremgår det, i hvilken grad deltagerne vurderer, at modulerne gav tilstrækkelig viden om at planlægge, udvikle og evaluere aktiviteter.

Tabel 7
I hvilken grad vurderer du, at modulerne gav dig tilstrækkelig viden om ...

	... hvordan du kan planlægge aktiviteter?		... hvordan du kan udvikle aktiviteter?		... hvordan du kan evaluere aktiviteter?	
	Pædagog (N = 222)	Leder (N = 44)	Pædagog (N = 222)	Leder (N = 45)	Pædagog (N = 223)	Leder (N = 45)
I høj grad	40 %	73 %	37 %	62 %	27 %	33 %
I nogen grad	52 %	16 %	49 %	29 %	53 %	47 %
I mindre grad	8 %	11 %	13 %	7 %	19 %	11 %
Slet ikke	-	-	-	2 %	0 %	9 %
Ved ikke	-	-	1 %	-	1 %	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Derudover skal respondenterne også have angivet at deltage i mindst ét modul.

Fokuserer man på de to positive svarkategorier, viser tabel 7, at i alt 92 % af det pædagogiske personale vurderer, at de i høj eller nogen grad fik tilstrækkelig viden om, hvordan de kan planlægge aktiviteter. Derefter vurderer i alt 86 %, at modulerne i høj eller nogen grad gav tilstrækkelig viden om at udvikle aktiviteter. Endelig vurderer 80 %, at de i høj eller nogen grad har fået tilstrækkelig viden om at evaluere.

Med hensyn til lederne vurderer i alt 91 %, at de i høj eller nogen grad har fået tilstrækkelig viden om at udvikle aktiviteter. Derudover viser tabellen, at i alt 89 % af lederne vurderer, at modulerne i høj eller nogen grad gav tilstrækkelig viden om planlægningen af aktiviteter. Endelig viser tabellen, at i alt 80 % af lederne vurderer, at de i høj eller nogen grad fik tilstrækkelig viden om, hvordan de kan evaluere aktiviteter.

Flere af de interviewede pædagoger nævner, at planlægning af aktiviteter "blev der brugt meget tid på", og at "underviserne var gode til at komme med eksempler".

Pædagogerne i en af institutionerne nævner den udleverede bog i forbindelse med planlægning og udvikling af aktiviteter. En pædagog siger:

Den er simpelthen så god. Vi har indført noget, der hedder "Månedens leg", og der sad jeg faktisk bare lige i går og bladrede bogen igennem, og det er jo bare at vælge, fordi det er super inspiration. Og hvis jeg går ud og leger med børnene, og de synes, at legen er for nem – så bygger jeg lidt ovenpå. Det står faktisk også i bogen, hvordan man kan supplere op, og hvordan du kan pille lidt fra. Jeg synes, det var en rigtig god gave, at man kan have den bagefter, når man ikke lige har underviserne til at hjælpe.

Med hensyn til evalueringen af aktiviteter udtrykker flere af de interviewede, at de ikke kan huske, at de har fået undervisning i eller viden om at evaluere aktiviteter. En af lederne nævner, at "der godt kunne blive arbejdet mere med det, for det er noget, man skal have hjælp til".

EVA har med hensyn til den del af indsats teorien, der vedrører udbyttet af modulerne, analyseret resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen for at se, om der er en sammenhæng mellem deltagelse i de enkelte moduler og deltagerens vurdering af, om de har fået fælles forståelse, fælles sprog og fælles vision for arbejdet med idræt, leg og bevægelse, jf. temaerne i modul 1 og modul 2, del 1, såvel som viden om indendørs- og udendørsaktiviteter og planlægning af aktiviteter, som er temaerne for hhv. modul 2, del 2, og modul 3 og 4. Sammenhængene er ikke signifikante, så det er ikke muligt at konkludere, om deltagelse i de enkelte moduler har betydning for deltagerens vurdering af udbyttet.

Viden om brugen af redskaber fra kurset

På modulerne er deltagerne blevet præsenteret for to redskaber, nemlig iagttagelsesskemaet og legeskabelonen. DGI beskriver i materialet om kursusforløbet, at skemaet og skabelonen skal hjælpe institutionerne til hhv. at skærpe opmærksomheden over for omgivelsernes muligheder for aktiviteter og at udvikle og planlægge aktiviteter med fokus på forskellige områder af børnenes udvikling. De to redskaber hænger således tæt sammen med det udbytte, som deltagerne forventes at få gennem deltagelsen i modulerne, og som er beskrevet ovenfor.

De kursusdeltagere, som i spørgeskemaundersøgelsen har svaret ja til, at de er blevet undervist i iagttagelsesskemaet, er efterfølgende blevet spurgt om brugen af skemaet. Af tabel 8 fremgår det, i hvilken grad deltagerne vurderer, at de har fået tilstrækkelig viden om skemaet, og i hvilken grad skemaet kan hjælpe med at skærpe opmærksomheden over for omgivelserne og legen.

Tabel 8
I hvilken grad vurderer du ... (om iagttagelsesskemaet)

	... at du har fået tilstrækkelig viden om, hvordan du kan bruge iagttagelsesskemaet?		... at iagttagelsesskemaet kan hjælpe til at skærpe opmærksomheden på omgivelserne?		... at iagttagelsesskemaet kan hjælpe til at skærpe opmærksomheden på legen?	
	Pædagog (N = 85)	Leder (N = 23)	Pædagog (N = 85)	Leder (N = 23)	Pædagog (N = 84)	Leder (N = 23)
I høj grad	20 %	35 %	33 %	52 %	39 %	57 %
I nogen grad	74 %	65 %	60 %	48 %	54 %	44 %
I mindre grad	5 %	-	6 %	-	6 %	-
Slet ikke	1 %	-	1 %	-	1 %	-
Ved ikke	-	-	-	-	-	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Derudover skal respondenterne også have angivet at deltage i mindst ét modul samt svaret ja på spørgsmålet "Er du på et eller flere moduler blevet undervist i iagttagelsesskemaet?".

Tabellen viser, at størstedelen af det samlede personale vurderer, at de i nogen grad har fået tilstrækkelig viden om, hvordan de kan bruge iagttagelsesskemaet, 74 % af det pædagogiske personale og 65 % af lederne. 20 % af personalet vurderer det i høj grad, og det samme gælder 35 % af lederne. Det pædagogiske personale og lederne vurderer som helhed, at iagttagelsesskemaet kan hjælpe til at skærpe opmærksomheden over for omgivelserne og legen. Ser man på de to positive svarkategorier, fremgår det, at lederne svarer mere positivt end det pædagogiske personale.

Alle pædagogerne i de to institutioner, EVA besøgte, er i tvivl om, hvorvidt de er blevet undervist i brugen af iagttagelsesskemaet, men flere kan huske det, da vi nævner, hvad skemaet kan bruges til. Lederne svarer bekræftende, at de er blevet undervist i at bruge skemaet.

Med hensyn til legeskabelonen vurderer de kursusdeltagere, som i spørgeskemaundersøgelsen har svaret ja til, at de er blevet undervist i denne, at legeskabelonen kan bruges til at planlægge aktiviteter og blive bevidst om leg og bevægelses betydning for børns udvikling.

Tabel 9 viser, i hvilken grad kursusdeltagerne vurderer, at de har fået tilstrækkelig viden om legeskabelonen, og i hvilken grad den kan hjælpe dem med at planlægge aktiviteter og blive bevidst om leg og bevægelses betydning for børns udvikling.

Tabel 9
I hvilken grad vurderer du ... (om legeskabelonen)

	... at du har fået tilstrækkelig viden om, hvordan du kan bruge legeskabelonen?		... at legeskabelonen kan bruges til at planlægge aktiviteter?		... at legeskabelonen kan bruges til at blive bevidst om leg og bevægelses betydning for børns udvikling?	
	Pædagog (N = 156)	Leder (N = 37)	Pædagog (N = 156)	Leder (N = 37)	Pædagog (N = 155)	Leder (N = 36)
I høj grad	34 %	46 %	37 %	60 %	40 %	58 %
I nogen grad	59 %	54 %	56 %	41 %	56 %	33 %
I mindre grad	7 %	-	7 %	-	5 %	8 %
Slet ikke	-	-	-	-	-	-
Ved ikke	-	-	-	-	-	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Derudover skal respondenterne også have angivet at deltage i mindst ét modul samt svaret ja på spørgsmålet "Er du på et eller flere moduler blevet undervist i legeskabelonen?".

Af tabel 9 fremgår det, at det pædagogerne svarer mest positivt på, at skabelonen kan bruges til at blive bevidst om leg og bevægelses betydning, mens lederne svarer mest positivt på, at legeskabelonen kan bruges til at planlægge aktiviteter. Hhv. i alt 96 % og i alt 100 %.

Interviewene viser også, at legeskabelonen bliver husket bedre end iagttagelsesskemaet, for alle de interviewede husker skabelonen, bl.a. som "bindeleddet mellem teori og praksis" og "til at huske, hvad legene kan være udviklende for". Samtidig gør flere af pædagogerne og en af lederne opmærksom på, at de bliver præsenteret for mange skemaer i deres arbejde. Når kommunen fx har en ny indsats, bliver der lavet skemaer, eller der er skemaer til læreplansarbejdet osv. En af pædagogerne formulerer det således:

Lige meget hvilket kursus vi tager, så får vi et skema. Vi kommer til at blande skemaerne fra de forskellige kurser sammen. Folk er lidt mættede af skemaer.

Og en af lederne siger:

Det med skemaer sidder ikke så godt fast, for det er jo ikke kun DGI, der kommer med skemaer.

Samtidig nævner den samme leder, at "legeskabelonen er interessant og relevant", og at "de skal have hanket op i at bruge den". En anden leder fremhæver, at "lederens rolle her er vigtig", og at:

Lederen skal have et minimum af viden for at kunne følge op og kunne være med til at vælge til og fra i forhold til, hvad der understøtter børnenes udvikling.

Legeskabelonen er det redskab, flest bekræfter at være blevet undervist i, og både spørgeskemaundersøgelsen og interviewene indikerer, at legeskabelonen er brugbar. Derimod har iagttagelseskemaet ikke på samme måde gjort indtryk, da en stor del ikke mener at være blevet undervist i skemaet eller ikke husker det. Lederinterviewene indikerer, at skemaer, som ikke bliver oplevet som relevante, forsvinder i mængden af andre skemaer, og at skemaers brugbarhed også afhænger af lederens opbakning og opmærksomhed.

Opsamling

Evalueringen viser, at en overvejende del af det pædagogiske personale og lederne deltog i kursusforløbets fire moduler. Evalueringen viser dog også, at det individuelt planlagte forløb muligvis kan gøre det vanskeligt for deltagerne helt at have klarhed over, hvilke emner der er fokus på i de enkelte moduler eller kursusgange.

Derudover fremgår det af evalueringen, at der i kursusforløbet er en god fordeling mellem teori og praksis, men at en del af deltagerne, specielt lederne, gerne vil have mere teori og mindre praksis. Undervisernes store engagement har også haft betydning for modulernes gennemførelse og for deltagerens eget store engagement. I den forbindelse ser det dog også ud til at have betydning, hvornår modulerne er placeret på dagen, fordi flere i interviewene peger på, at engagementet var lidt mindre på aftenmodulerne.

Ifølge indsats teorien skal deltagelsen i kursusforløbets moduler føre til, at personalet får viden på en række områder. Personalet fra de deltagende institutioner giver udtryk for, at modulerne har givet dem et fælles udgangspunkt og afsæt for arbejdet med idræt, leg og bevægelse. Specielt arbejdet med at udarbejde institutionernes bevægelsespolitik ser ud til at have haft betydning for det fælles udgangspunkt og afsæt. Derudover har kursusforløbet givet viden om aktiviteter, som personalet kan lave med børnene, såvel som viden og redskaber til at planlægge og udvikle aktiviteter og i lidt mindre grad viden om, hvordan de kan evaluere aktiviteter. I interviewene kan pædagogerne ikke huske, at der er blevet undervist i evaluering, og en af lederne vurderer, at der er brug for hjælp til at evaluere.

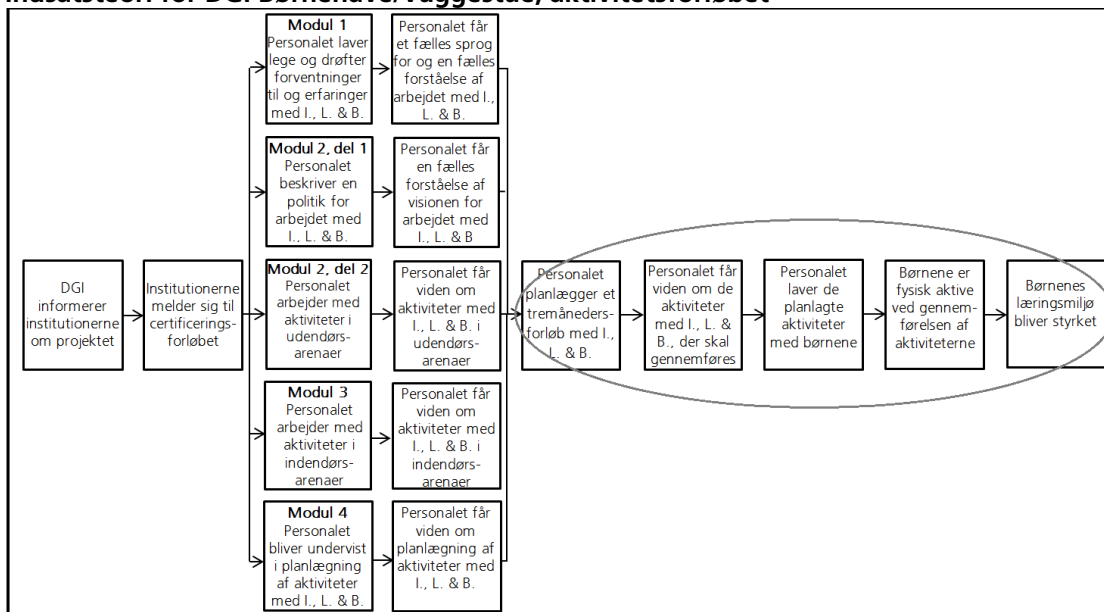
De interviewede pædagoger og ledere fremhæver i forbindelse med udbyttet af modulerne, at undervisernes spørgsmål og eksempler, sammen med noget af det materiale, som de fik udleveret, har været vigtigt for udbyttet. Men ikke alt materialet har gjort lige stort indtryk, idet en del af deltagerne ikke husker eller ved, om de har fået undervisning i iagttagelseskemaet og legeskabelonen. Spørgeskemaundersøgelsen viser dog, at de deltagere, som svarer, at de er blevet undervist i redskaberne, vurderer, at de er brugbare. Interviewene peger på, at der generelt er for mange skemaer, men samtidig bliver det også fremhævet i interviewene, at legeskabelonen er relevant, og at også skabelonen, som bliver brugt til at udarbejde bevægelsespolitikken, er brugbar. Dette kan tyde på, at skemaers og skabeloners erfarede brugbarhed har betydning for, om de bliver brugt, eller om de bliver oplevet som blot endnu et skema eller endnu en skabelon i rækken.

3.3 Aktivitetsforløbet

I dette afsnit er fokus på den del af indsats teorien, som handler om aktivitetsforløbet. På det fjerde og sidste modul i kursusforløbet bliver institutionernes personale introduceret til opgaven med at planlægge og afprøve et længerevarende bevægelsesforløb, et tremåneders aktivitetsforløb. Nedenfor er vist, hvilke led i indsats teorien som belyses i dette afsnit:

Figur 5

Indsats teori for DGI Børnehave/vuggestue, aktivitetsforløbet

Planlægning af tremånedersforløb

Planlægningen af tremånedersforløbet starter på kursusforløbets modul 4. Den endelige planlægning skal være sendt til DGI senest 14 dage efter afslutningen af kursusforløbet. I spørgeskemaundersøgelsen har en stor del af det samlede personale angivet, at de har deltaget i udarbejdelsen af aktivitetsplanen, da det indledende arbejde startede på modul 4. I alt 81 % har deltaget i udarbejdelsen af planen. Konkret har 76 % af lederne og 82 % af det pædagogiske personale angivet, at de har deltaget. En af lederne nævner, at hun ikke var så aktiv i udarbejdelsen, fordi hun "ikke på den måde er så meget sammen med børnene". Hendes bidrag var mere "at være medlyttende og komme med små kommentarer eller spørgsmål".

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at deltagerne vurderer, at modulerne har været brugbare i udarbejdelsen af aktivitetsplanen. I alt vurderer 45 % af det pædagogiske personale og lederne, at udbyttet af modulerne i høj grad var brugbart i forbindelse med udarbejdelsen af aktivitetsplanen, mens i alt 51 % vurderer, at udbyttet i nogen grad var brugbart.

Der er ifølge det pædagogiske personale og lederne også en god sammenhæng mellem institutions forståelse, vision, bevægelsespolitik og aktivitetsplanen. Tabel 10 viser, i hvilken grad aktivitetsplanen afspejlede den fælles forståelse og visionen, og om aktivitetsplanen tog udgangspunkt i bevægelsespolitikken.

Tabel 10
I hvilken grad vurderer du ... (om aktivitetsplanen)

	... at aktivitetsplanen afspejlede jeres fælles forståelse af arbejdet med "Idræt, leg og bevægelse"?		... at aktivitetsplanen tog udgangspunkt i jeres bevægelsespolitik?		... at aktivitetsplanen afspejlede jeres vision for "Idræt, leg og bevægelse"?	
	Pædagog (N = 229)	Leder (N = 47)	Pædagog (N = 229)	Leder (N = 47)	Pædagog (N = 228)	Leder (N = 47)
I høj grad	60 %	75 %	70 %	77 %	65 %	72 %
I nogen grad	35 %	19 %	26 %	19 %	29 %	21 %
I mindre grad	1 %	2 %	1 %	2 %	2 %	2 %
Slet ikke	0 %	2 %	-	-	-	2 %
Ved ikke	3 %	2 %	3 %	2 %	4 %	2 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Tabellen viser, at 70 % af det pædagogiske personale svarer, at planen i høj grad havde udgangspunkt i bevægelsespolitikken, og 77 % af lederne svarer det samme. Deltagerne svarer tilsvarende, at aktivitetsplanen afspejler den fælles forståelse og vision. I alt over 90 % svarer, at planen gør det i høj eller nogen grad.

De positive vurderinger harmonerer med pædagogers og lederes udtalelser i interviewene. Her fortæller pædagogerne, at aktivitetsplanen tog meget udgangspunkt i bevægelsespolitikken, "at de samme ord går igen", og at "forståelsen kan ses i valget af aktiviteter". De fortæller også, at underviserne gjorde meget ud af "at sætte dem godt i gang" på det sidste modul i kursusforløbet, hvor de startede på planen. Underviserne kom med ideer og eksempler.

Viden om de planlagte aktiviteter

Den næste antagelse i indsatsteorien er, at personalet får viden om de aktiviteter, som de skal gennemføre i aktivitetsforløbet. Viden om aktiviteterne bliver en forudsætning for, at de er klædt på til at gennemføre aktiviteterne.

Både spørgeskemaundersøgelsen og interviewene viser, at det pædagogiske personale og lederne vurderer, at de havde tilstrækkelig viden om aktiviteterne. Samlet set vurderer 69 %, at de i høj grad havde tilstrækkelig viden, og 30 % havde det i nogen grad. Både pædagoger og ledere fortæller også i interviewene, at de havde tilstrækkelig viden, fordi de havde været med til at lave aktivitetsplanen.

Gennemførelsen af forløbets aktiviteter

Næste skridt i indsatsteorien er, at personalet gennemfører aktiviteterne i aktivitetsplanen. Her viser spørgeskemaundersøgelsen, at væsentlig færre ledere end medlemmer af det pædagogiske personale har deltaget i aktiviteterne. I alt 82 % af det pædagogiske personale og lederne har deltaget i aktiviteterne, men fordelt på hhv. pædagogisk personale og ledere er der stor forskel. 88 % af det pædagogiske personale har deltaget, hvorimod 53 % af lederne har deltaget. Lederne fortæller i interviewene, at de ikke indgår som en fast del i de pædagogiske aktiviteter og derfor kun har deltaget i aktiviteterne, hvis "de skulle hjælpe" eller "har vikarieret".

Til gengæld giver lederne i interviewene udtryk for, at det har været vigtigt for gennemførelsen af aktiviteterne, at de bakkede op om afviklingen, fx ved at hjælpe eller lave små påmindelser. Det fremgår også af besvarelsene i spørgeskemaet, at lederne vurderer, at lederen/ledelsen bakkede op. Tabel 11 viser, i hvilken grad pædagogisk personale og ledere vurderer opbakningen til afviklingen af aktiviteterne.

Tabel 11
I hvilken grad vurderer du ...

	... at alle i personalegruppen bakkede op om afviklingen af aktiviteterne?		... at lederen/ledelsen bakkede op om afviklingen af aktiviteterne?	
	Pædagog (N = 200)	Leder (N = 25)	Pædagog (N = 201)	Leder (N = 25)
I høj grad	61 %	64 %	72 %	84 %
I nogen grad	36 %	32 %	21 %	16 %
I mindre grad	2 %	4 %	3 %	-
Slet ikke	-	-	2 %	-
Ved ikke	2 %	-	3 %	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålene "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?" og "Har du deltaget i aktiviteterne i tremånedersaktivitetsplanen?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Det fremgår af tabel 11, at 84 % af lederne i høj grad vurderer, at ledelsen bakkede op om afviklingen, og at 72 % af det pædagogiske personale vurderer det samme. Blandt lederne svarer 64 %, at hele personalegruppen i høj grad bakkede op om afviklingen, mens 61 % af det pædagogiske personale vurderer det samme.

Interviewene giver hovedsageligt indtryk af, at alle i personalegruppen bakkede op om afviklingen. Pædagogerne nævner, at "de er gode til at bakke hinanden op", og at "selv om der mangler en medarbejder, så vælter de ikke af det". Enkelte nævner også, at de bakker hinanden op i at få lavet aktiviteterne, fordi de prioriterer det, og fordi de alle synes, at bevægelse er vigtigt.

Børnenes deltagelse i aktiviteterne

Næste antagelse i indsats teorien er, at gennemførelsen af de planlagte aktiviteter fører til, at børnene deltager og er fysisk aktive i de aktiviteter, som personalet laver.

Tabel 12 viser, i hvilken grad pædagogisk personale og ledere vurderer, at børnene deltog i aktiviteterne. Det er kun den del af det pædagogiske personale og de ledere, som selv deltog i aktiviteterne, som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Tabel 12
I hvilken grad vurderer du at børnene deltog i aktiviteterne?

	Pædagog (N = 202)	Leder (N = 25)	Total (N = 227)
I høj grad	71 %	96 %	74 %
I nogen grad	27 %	4 %	25 %
I mindre grad	1 %	-	1 %
Slet ikke	-	-	-
Ved ikke	0 %	-	0 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålene "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?" og "Har du deltaget i aktiviteterne i tremånedersaktivitetsplanen?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Tabellen viser, at 71 % af det pædagogiske personale vurderer, at børnene deltog i høj grad, og 27 %, at de gjorde det i nogen grad. 96 % af lederne vurderer, at børnene i høj grad deltog, og 4 %, at de i nogen grad deltog. Lederne er altså mere positive i deres vurdering end det pædagogiske personale.

Det samme billede gør sig gældende i forbindelse med spørgsmålet om, i hvilken grad det pædagogiske personale og lederne vurderer, at børnene var fysisk aktive i aktiviteterne. Her svarer 100 % af lederne, at de var det i høj grad, mens 74 % af det pædagogiske personale vurderer det i høj grad og 26 % i nogen grad.

I interviewene fremhæver lederne, at de ofte ser, at børnene selv fortsætter aktiviteterne, i lang tid efter at personalet ikke længere deltager, eller som en af lederne siger:

Børnene deltager meget aktivt. De kommer også og spørger efter aktiviteterne – også mig spørger de. Så tænker jeg nogle gange, "hvad er det for noget, de har gang i?", men det er, fordi legene bliver forankret i dem.

En anden leder siger:

Børnene bliver mere aktive, fordi det gør en forskel for dem, at alle ved, hvad man kan lave. De adopterer også selv sproget, altså det sprog, som de voksne bruger. På den måde overtager de og kan kombinere selv.

I de to institutioner, som EVA besøgte, havde lederne ikke været kontinuerligt deltagende i aktiviteterne i aktivitetsplanen, og udtalelserne indikerer også, at lederne ikke kun taler om børnenes fysiske aktivitet i forbindelse med selve aktiviteterne i aktivitetsplanen, men at de vurderer børnenes fysiske aktiviteter også efter afviklingen af aktiviteterne.

Pædagogerne giver også udtryk for, at børnene tager lege og aktiviteter til sig og selv kan fortsætte eller initiere dem efter noget tid, men de nævner også, at nogle børn er mere forbeholdne i forbindelse med selve aktiviteterne, og at de ofte skal have set eller deltaget i aktiviteterne en del gange, før alle er helt med.

Pædagogerne kommer med eksempler på børn, som ikke har været særligt fysisk aktive, når de afviklede aktiviteterne, men fortæller samtidig om, hvordan de så har prøvet andre måder eller brugt ekstra tid o.l. for at få de børn til at være aktive. De siger, at det oftest handler om, at børnene bliver usikre eller skal have ekstra hjælp til at klare nye udfordringer. En pædagog sætter følgende ord på:

Og så er der nogle voksne, der støtter op om, at "selvfølgelig kan du det. Vi prøver igen". Så jeg synes klart, man kan se, at når der er engagerede voksne, der gerne vil hjælpe dem i bevægelse, så bliver de også inspirerede og får selvtillid til selv at prøve grænser af.

Både pædagoger og ledere nævner, at deres eget engagement og deres egen lyst til at lave aktiviteterne har indflydelse på, både om børnene deltager, og om de er fysisk aktive. En af pædagogerne udtrykker det således:

Vi oplever, at når vi laver noget, så synes de bare, det er fedt at være med. Det er lidt ligesom det, vi snakkede om med underviserne (på modulet, red.). Det er jo den samme rolle, vi lige pludselig lander i. Har man selv lyst, så får de (børnene, red.) også lyst.

Udtalelserne tyder på, at de voksne omkring børnene er opmærksomme på, at de har en vigtig opgave som rollemodeller, med hensyn til om bevægelse er sjovt og lystbetonet.

Børnenes udbytte af aktiviteterne

Det sidste led i indsats teorien handler om børnenes udbytte af aktiviteterne i aktivitetsplanen. Hvis børnene deltager og er fysisk aktive i aktiviteterne, skal det ifølge indsats teorien føre til, at deres læringsmiljø bliver styrket.

I overensstemmelse med indsats teorien giver spørgeskemaundersøgelsen indtryk af, at personale og ledere oplever, at børnene har fået udbytte af aktiviteterne, og at deres læringsmiljø bliver styrket. Tabel 13 viser, hvordan pædagogisk personale og ledere vurderer udviklingen i læringsmiljøet, da aktiviteterne fra tremånedersplanen blev inddraget i hverdagen.

Tabel 13

På baggrund af dine erfaringer med aktiviteterne i tremånedersplanen, i hvilken grad vurderer du så, at ...

	... børnene fik en mere spændende dag, når I lavede aktiviteter med "Idræt, leg og bevægelse"?		... børnene var mere engagerede, når I lavede aktiviteter med "Idræt, leg og bevægelse"?		... fællesskabet blandt børnene blev styrket, når I lavede aktiviteter med "Idræt, leg og bevægelse"?		... børnene fik en sjovere dag, når I lavede aktiviteter med "Idræt, leg og bevægelse"?	
	Pædagog (N = 202)	Leder (N = 25)	Pædagog (N = 201)	Leder (N = 25)	Pædagog (N = 200)	Leder (N = 25)	Pædagog (N = 201)	Leder (N = 25)
I høj grad	48 %	56 %	38 %	56 %	40 %	48 %	49 %	48 %
I nogen grad	47 %	44 %	58 %	40 %	50 %	48 %	44 %	48 %
I mindre grad	4 %	-	4 %	4 %	9 %	4 %	7 %	-
Slet ikke	-	-	1 %	-	-	-	-	-
Ved ikke	2 %	-	1 %	-	1 %	-	1 %	4 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålene "Var du ansat i institutionen, da den første gang blev certificeret som 'Idræts-, lege- og bevægelsesbørnehave/vuggestue'?" og "Har du deltaget i aktiviteterne i tremånedersaktivitetsplanen?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Af tabellen fremgår det, at i alt 95 % af det pædagogiske personale vurderer, at børnene i høj eller nogen grad fik en mere spændende dag, når de lavede aktiviteterne. For ledernes vedkommende vurderer samtlige ledere det samme. Derudover vurderer i alt 96 % af det pædagogiske personale, at børnene i høj eller nogen grad var mere engagerede, og i alt 93 %, at de fik en sjovere dag, når de lavede aktiviteter med idræt, leg og bevægelse. Det fremgår også af tabellen, at i alt 90 % af det pædagogiske personale vurderer, at fællesskabet blandt børnene i høj eller nogen grad blev styrket, når de lavede aktiviteterne. Her svarer i alt 96 % af lederne, at det skete i høj eller nogen grad.

Interviewene giver også indtryk af, at der skete en udvikling i børnenes læringsmiljø, når personalet lavede aktiviteter for og med børnene. I interviewene fremhævede pædagogerne, at det betyder meget for børnenes engagement, om de har det spændende og sjovt, og at "de voksne laver noget sammen med dem, som er sjovt" og "som de sammen kan grine af". Endvidere gør dagen sjovere og engagementet større, at børnene får oplevelser, der styrker selvtilliden. En af pædagogerne fortæller fx:

Vi har også haft børn, der overhovedet ikke synes, det er sjovt, men så bliver de styrket i, at "du kan godt", og så lige pludselig kommer succesen. Lige for tiden har vi en børnegruppe, der kommer hjem (fra løbetur) og er stolte af, at "jeg blev nr. 1", og "jeg blev nr. 2", og så kom der en og kiggede på mig og sagde: "Jeg klarede det". Helt stolt! Og jeg tænkte bare – han er ikke en gang tre år endnu, men han var bare "yes, jeg klarede det!". Det er altså fedt.

Pædagoger og ledere fortæller også, at det er vigtigt, at aktiviteterne giver mange børn mulighed for at være med, og at det styrker fællesskabet. De nævner, at mange lege har indbygget, at børnene skal vente på tur, tage hensyn og hjælpe hinanden, så de derigennem også får mere øje for hinanden. En af lederne fremhæver også legene i sig selv som et redskab til at styrke fællesskabet:

Der er jo struktur i legene, som giver en rolle, så på den måde er det lettere at være med. Det er ikke som de små lege, hvor to finder sammen, og så kan der ikke være flere med. Det gør noget ved fællesskabet, at der er noget, der inviterer børnene. Og så gør reglerne og strukturen også, at de selv kan lege legene, når de har lært dem – eller de udvikler videre på dem.

Samlet set ser det ud til, at aktiviteterne styrker læringsmiljøet for børnene, og at de voksnes deltagelse og måder at gribe aktiviteterne an på har stor indflydelse på det.

Opsamling

Evalueringen af aktivitetsforløbet viser, at både pædagogisk personale og ledere har deltaget i udarbejdelsen af aktivitetsplanen, og at de vurderer, at planen bl.a. afspejlede institutionens bevægelsespolitik. De fremhæver i den forbindelse, at DGI-underviserne var gode til at hjælpe, og ikke mindst at der er en fin sammenhæng mellem modulernes temaer og arbejdet med at planlægge og gennemføre et aktivitetsforløb.

Evalueringen viser desuden, at langt de fleste børn deltog og var fysisk aktive, når aktiviteterne blev gennemført. Det fremgår i den forbindelse, at det har betydning, at de voksne selv deltager, er aktive og har lyst til at være i bevægelse, fordi det trækker børnene med. Samtidig har det også betydning, at de voksne er opmærksomme på de børn, som har brug for ekstra støtte eller opmuntring eller mere tid.

Endelig viser evalueringen, at gennemførelsen af aktiviteterne har en positiv indvirkning på børnenes læringsmiljø. Det bliver fremhævet, at de voksnes deltagelse og engagement har betydning for, om børnene oplever, det er sjovt og spændende. Det, at voksne og børn laver noget i fællesskab, betyder også, at børnene lettere kan fortsætte på egen hånd. Aktiviteterne har desuden indflydelse på børnenes fællesskab, idet selve strukturen i mange af aktiviteterne giver mulighed for, at børnene får øje på og for hinanden, samtidig med at de inviterer til, at mange kan deltage.

3.4 Re-certificering

Dette afsnit handler om re-certificering. Re-certificering indgår ikke som en del af indsats teorien, men DGI tilbyder institutionerne, at de kan blive re-certificeret, når certificeringen udløber efter det år, den varer. Ifølge DGI er det organisationens erfaring, at det er efter selve certificeringen, at det bliver tydeligt, om idræt, leg og bevægelse bliver implementeret, og dermed bliver en integreret del af arbejdet i hverdagen i daginstitutionerne.

I evalueringen har vi valgt at medtage dette perspektiv på arbejdet med idræt, leg og bevægelse, idet re-certificering kan være en indikator på, om institutionerne fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse, og dermed om antagelserne i de sidste led i indsats teorien rækker ud over aktivitetsplanen. Dvs. at personalet fortsat laver aktiviteter med børnene med afsæt i idræt, leg og bevægelse, at børnene er fysisk aktive, når aktiviteterne gennemføres, og at det i sidste ende styrker læringsmiljøet.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at omkring 75 % af det pædagogiske personale og lederne er ansat i en institution, som enten har fået fornyet certificeringen eller er i gang med det. 50 % af lederne og 43 % af det pædagogiske personale svarer, at deres institution har fået fornyet certificeringen. Derudover svarer 29 % af lederne og 23 % af det pædagogiske personale, at institutionen er i gang med at få fornyet certificeringen.

De interviewede institutioner har endnu ikke fået fornyet certificeringen, da de stadig er i det første år af certificeringen. Den ene institution er sikker på, at den vil vælge at forny certificeringen, hvorimod den anden er i tvivl pga. mulige omorganiseringer. En af lederne fortæller, at det er hendes plan, at "de skal have certificeringen fornyet til evig tid", men at det ikke er det, der gør forskellen. Forskellen ligger i, at institutionen nu har et fælles sprog og en fælles lyst til at gøre bevægelse til en naturlig del af hverdagen for børnene. En anden leder gør opmærksom på, at det er et problem, at re-certificeringen først er efter et år, fordi der går lang tid, hvor der ikke er kontakt til DGI. Dermed bliver lederen eller særligt ansvarlige i institutionen alene med opgaven med at holde fast, og der er også hele tiden andre og nye opgaver og indsats, fx kommunale. Lederen sætter følgende ord på:

Der er brug for at blive holdt fast i det, og der er brug for mere viden om, hvordan vi får brugt DGI og bevægelse i sammenhæng med alle de andre ting, så det ikke bliver løsrivne aktiviteter. Bevægelse skal jo blive midlet mere end målet, og det er svært, når man hele

tiden skal holde fast i det selv. Det kunne jeg godt ønske mig noget om til næste uddannelsesforløb (DGI's), men der er for lang tid til. Der går for lang tid uden kontakt med dem.

Re-certificering i sig selv behøver ikke at være en forudsætning for, at institutionen fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse, så derfor er respondenterne også blevet spurgt om deres fortsatte arbejde med idræt, leg og bevægelse. Her svarer en overvejende del, at de har fortsat arbejdet. Tabel 14 viser, i hvilken grad de vurderer, at de fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse.

Tabel 14
I hvilken grad vurderer du, at I fortsat arbejder med 'Idræt, leg og bevægelse'?

	Pædagog (N = 241)	Leder (N = 53)	Total (N = 294)
I høj grad	59 %	75 %	62 %
I nogen grad	21 %	13 %	19 %
I mindre grad	20 %	11 %	18 %
Slet ikke	-	-	-
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Af tabellen fremgår det, at i alt 88 % af lederne i høj grad eller i nogen grad vurderer, at de har fortsat arbejdet. I alt 80 % af det pædagogiske personale vurderer det samme.

DGI nævner, at der er elementer, som kan indikere, at institutionerne fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse. De fremhæver fortsat brug af iagttagelseskemaet og legeskabelonen, fordi det vil vise, at institutionen fortsat har fokus på og opmærksomhed over for, dels hvordan samspillet er mellem aktiviteter og omgivelser, og hvilke udviklingsmuligheder det giver, og dels hvordan aktiviteterne kan ændres og udvikles, så de understøtter forskellige områder af børnenes udvikling. I spørgeskemaundersøgelsen er pædagogisk personale og ledere derfor blevet spurgt om deres videre brug af skemaerne, og størstedelen af både pædagogisk personale og ledere bruger i mindre grad eller slet ikke skemaet og skabelonen. Tabel 16 viser, i hvilken grad de bruger iagttagelseskemaet og legeskabelonen.

Tabel 15
I hvilken grad bruger du ...

	... iagttagelseskemaet til at vurdere børnenes muligheder for "Idræt, leg og bevægelse"?		... legeskabelonen til at have fokus på, hvilken udvikling aktiviteter med "Idræt, leg og bevægelse" understøtter?	
	Pædagog (N = 231)	Leder (N = 53)	Pædagog (N = 234)	Leder (N = 53)
I høj grad	7 %	6 %	10 %	11 %
I nogen grad	28 %	26 %	31 %	30 %
I mindre grad	34 %	28 %	35 %	28 %
Slet ikke	31 %	40 %	24 %	30 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har angivet at de i høj grad, i nogen grad eller i mindre grad fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse, der har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Hvis vi alene ser på de to negative svarkategorier, viser tabel 16, at 65 % af det pædagogiske personale i mindre grad eller slet ikke bruger iagttagelseskemaet, og at 59 % i mindre grad eller slet ikke bruger legeskabelonen. For lederne er tallene hhv. 68 %, som svarer negativt om brug af iagttagelseskemaet, og 58 %, som svarer negativt om brug af legeskabelonen.

Gennemgangen af udbyttet af modulerne viser, at en betydelig del af deltagerne ikke ved, om de er blevet undervist i hhv. iagttagelseskemaet og legeskabelonen, så det er ikke overraskende, at så stor en andel, af dem, der svarer, at de stadig arbejder med idræt, leg og bevægelse, kun i mindre grad eller slet ikke bruger skemaet og skabelonen. I de to institutioner, som EVA besøgte, blev iagttagelseskemaet og legeskabelonen ikke brugt efter certificeringen. I den ene institution havde pædagogerne lavet deres egen variation af legeskabelonen, som viser, hvorfor de laver forskellige aktiviteter, og hvilke områder af børnenes udvikling aktiviteterne understøtter. De fremhæver også, at "vi er blevet mere bevidste, vi sætter ting i skema", og "at der er meget, der kommer ned på skrift efter certificeringen".

I spørgeskemaet er der foruden brug af redskaber blevet spurgt om, i hvilken grad pædagogisk personale og ledere fortsat bruger aktiviteter fra tremånedersaktivitetsplanen og aktiviteter, som de blev præsenteret for under kursusforløbet. Her viser undersøgelsen, at langt over halvdelen fortsat bruger aktiviteter og lege fra både tremånedersaktivitetsplanen og modulerne. Tabel 16 viser, i hvilken grad disse lege og aktiviteter fortsat bliver brugt sammen med børnene.

Tabel 16
I hvilken grad bruger du ...

	... aktiviteter og lege fra den tremåneders aktivitetsplan, når du laver aktiviteter og lege med børnene?		... aktiviteter og lege, som du er blevet præsenteret for af en af DGI's konsulenter?	
	Pædagog (N = 232)	Leder (N = 53)	Pædagog (N = 237)	Leder (N = 53)
I høj grad	22 %	34 %	38 %	55 %
I nogen grad	49 %	42 %	46 %	32 %
I mindre grad	19 %	13 %	14 %	9 %
Slet ikke	9 %	11 %	2 %	4 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til pædagogisk personale og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har angivet at de i høj grad, i nogen grad eller i mindre grad fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse, der har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Tabel 16 viser, at i alt 71 % af det pædagogiske personale i høj eller nogen grad bruger aktiviteter og lege fra aktivitetsplanen, og at i alt 84 % af personalet i høj eller nogen grad bruger aktiviteter og lege, som de er blevet præsenteret for af en af DGI's konsulenter. Med hensyn til lederne svarer i alt 76 %, at de i høj eller nogen grad bruger aktiviteter fra tremånedersaktivitetsplanen, og i alt 87 % af lederne bruger aktiviteter, de blev præsenteret for på modulerne.

Selv om de to institutioner, EVA besøgte, endnu ikke har fået fornyet certificeringen, viser interviewene samme billede som besvarelserne i spørgeskemaundersøgelsen. Pædagogerne fortæller, at de er fortsat med at lave nogle af aktiviteterne fra tremånedersaktivitetsplanen og kursusforløbet, fordi "det fungerer så godt", og "børnene nu virkelig har taget lege og aktiviteter til sig, endda så meget, at de selv kan sætte dem i gang og lege eller lave dem".

Det pædagogiske personale og de ledere, som har angivet, at de fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse, er også blevet spurgt, om de vurderer, at børnene er mere deltagende og fysisk aktive, når de laver aktiviteter. I alt 95 % af det pædagogiske personale og lederne svarer, at børnene i høj grad eller nogen grad er mere deltagende, når de laver aktiviteter. Tilsvarende svarer i alt 97 % af det pædagogiske personale og lederne, at børnene er mere fysisk aktive, når de laver aktiviteter med idræt, leg og bevægelse. I de to institutioner, som EVA besøgte, gav pædagogerne udtryk for, at de generelt oplever, at børnene er blevet mere aktive, både fordi de nu selv kan lave mange af aktiviteterne og lege mange af legene uden de voksnes deltagelse, og fordi børnene selv udvikler aktiviteterne. Som beskrevet i afsnittet om børnenes deltagelse i aktiviteterne taler lederne om, at legene bliver forankret i børnene, og at de overtager legene og selv kan kombinere dem.

EVA har analyseret resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen for at se, om der er en sammenhæng mellem, at institutionerne er blevet re-certificeret, og deres vurdering af hhv. fortsat at arbejde med idræt, leg og bevægelse og fortsat at bruge redskaber og aktiviteter fra aktivitetsplanen og kursusforløbet såvel som vurderingen af, at børnene er mere deltagende og fysisk aktive. Der er ingen signifikante sammenhænge, så vi kan på den baggrund ikke sige noget om, hvorvidt re-certificering har betydning for det fortsatte arbejde, indholdet og børnenes udbytte af aktiviteter med idræt, lege og bevægelse.

Opsamling

Med hensyn til re-certificering viser både spørgeskemaundersøgelsen og interviewene, at der er en interesse for at få fornyet certificeringen som DGI Børnehave/vuggestue. Derudover vurderer langt størstedelen af institutionerne, uanset om de er re-certificerede eller ej, at de fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse, og der er også en stor del af institutionerne, som fortsat laver aktiviteter fra både tremånedersaktivitetsplanen og kursusforløbet. Til gengæld bruger flertallet ikke redskaberne iagttagelseskemaet og legeskabelonen, som DGI fremhæver som indikatorer på, at institutionerne fortsat arbejder med idræt, leg og bevægelse. Dette er ikke overraskende, da både spørgeskemaundersøgelsen og interviewene viser, at deltagerne svarer, at de enten ikke er blevet undervist i eller ikke husker redskaberne, især iagttagelseskemaet.

Data viser også, at det pædagogiske personale og lederne vurderer, at børnene er mere deltagende og fysisk aktive, når de laver aktiviteter. Interviewene tyder derudover på, at børnene også er engagerede i at lave og udvikle lege og aktiviteter.

4 Sæt Skolen i Bevægelse

4.1 Dansk Skoleidræts information om projektet

Dansk Skoleidræts projekt Sæt Skolen i Bevægelse er et grundskoleprojekt, som har eksisteret siden 2009, og som består af en række forskellige aktiviteter. Denne evaluering sætter fokus på tre af de mest markante aktiviteter, nemlig kampagneugen, et Sæt Skolen i Bevægelse-kursus og Dansk Skoleidræts øvelsesdatabase.

Kampagneugen er en årligt tilbagevendende begivenhed, som lærerne kan melde deres klasser til, hvorefter eleverne konkurrerer om at være fysisk aktive. Sæt Skolen i Bevægelse-kurset er et kursus, hvor lærerne kan blive undervist i brugen af øvelser med fysisk aktivitet. Derudover får de mulighed for at lære at udvikle egne øvelser med fysisk aktivitet. Endelig er der øvelsesdatabase, som er en side på nettet (saetskolenibevaegelse.dk), der indeholder forskellige øvelser med fysisk aktivitet, som lærerne kan inddrage i undervisningen.

I skoleåret 2012/13 har Dansk Skoleidræt informeret ledere og lærere på landets skoler om projektet og rækken af aktiviteter gennem deres eget magasin, *Idræt i skolen*. Derudover har de fx sørget for, at projektet blev omtalt i lærernes fagblad, *Folkeskolen*, og på portaler som emu.dk og getmoving.dk, som hhv. Undervisningsministeriet og Sundhedsstyrelsen står bag.

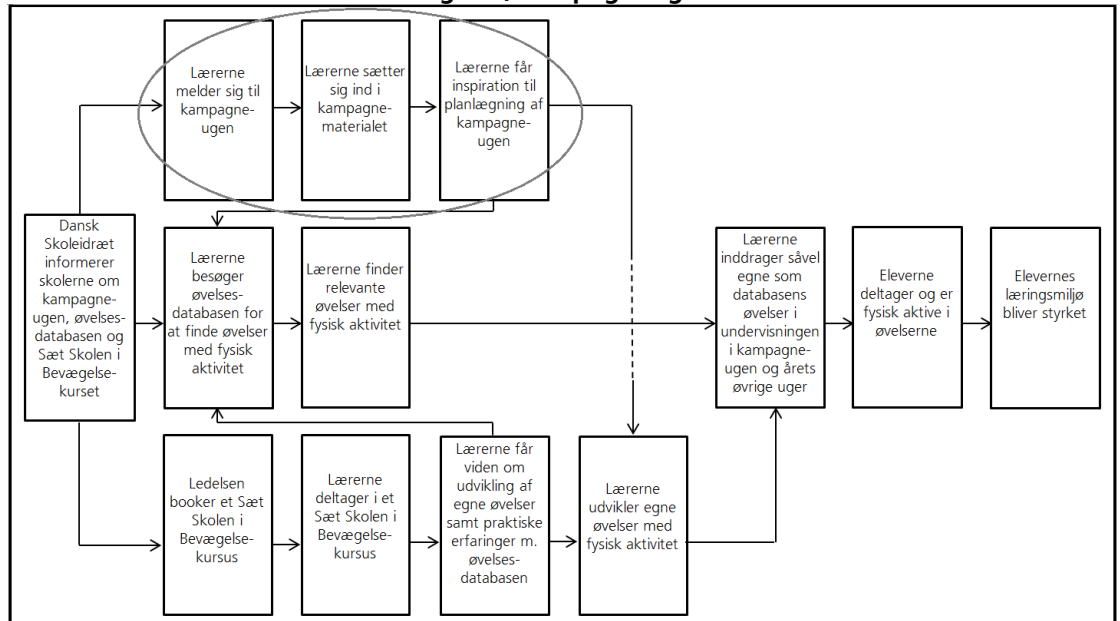
I de følgende afsnit belyses det, hvorvidt Dansk Skoleidræts information om projektets forskellige aktiviteter fører til de forventede resultater, som er beskrevet i indsatsteorien for projektet (se afsnit 2.3). Evalueringen er baseret på resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt lærere og interview med udvalgte ledere og lærere på to skoler. Derudover indgår der faktuelle oplysninger om projektet fra samtaler med Dansk Skoleidræt.

4.2 Kampagneugen

I dette afsnit behandles de dele af indsats teorien, som omhandler kampagneugen. Nedenfor er det markeret med en cirkel, hvilke af leddene som efterprøves i afsnittet:

Figur 6

Indsats teori for Sæt Skolen i Bevægelse, kampagneugen

Tilmeldingen til kampagneugen

Indsats teorien viser, at Dansk Skoleidræts information om kampagneugen skal føre til, at lærerne på landets folkeskoler melder sig til denne.

Ifølge Dansk Skoleidræt var der i skoleåret 2012/13 481 lærere, der var meldt til kampagneugen. På baggrund af interviewene med lærerne på de to skoler, vi har besøgt, kan der især peges på to forhold, som er vigtige for, at lærerne melder sig til kampagneugen:

Det første forhold er, at der er bred opbakning til kampagneugen blandt lærerne på skolen. Flere lærere fortæller således, at det er vigtigt, at de er sammen om det, og at det er hele årgangen, der er med. Lærerne fortæller desuden, at det for at opnå en bred opbakning er vigtigt, at der i ledelsesgruppen eller blandt lærerne er en ildsjæl, som går forrest, og som skaber en gejst og en positiv stemning omkring kampagneugen. Dette fx ved at sørge for, at en evt. tilmelding bliver drøftet på et møde.

Det andet forhold, som er vigtigt for lærernes tilmelding til kampagneugen, er, at inddragelsen af øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen i forvejen er en integreret og naturlig del af lærernes praksis på skolen, fx som følge af, at skolen har en idrætsprofil. En lærer sætter følgende ord på: "Vi har bare syntes, at fordi vi er en skole med idrætsprofil, så er alle klasser med. Det har ligesom ligget i konceptet."

Ifølge læreren kan skolens fokus på idræt således være medvirkende til, at tilmeldingen til kampagneugen mere eller mindre kan betegnes som en selvfølge, og som noget, lærerne naturligt tager del i, da det understøtter den praksis, som i forvejen er på skolen.

Sætter sig ind i kampagnematerialet

I indsats teorien antages det, at lærernes tilmelding til kampagneugen vil føre til, at de sætter sig ind i det kampagnemateriale, som de efter tilmeldingen modtager fra Dansk Skoleidræt. Kampagnematerialet består bl.a. af Sæt Skolen i Bevægelse-plakater og en urskive, som kan bruges til at holde regnskab med den fysiske aktivitet blandt eleverne i klassen. Derudover modtager de

første 500 tilmeldte en række materialer, som er målrettet hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling.³

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at langt de fleste af de tilmeldte lærere, som havde modtaget kampagnematerialet, læste dette. Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det således, at 40 ud af de 41 tilmeldte lærere, som har besvaret spørgsmålet i spørgeskemaet, læste kampagnematerialet, mens kun en enkelt lærer undlod dette.

Får inspiration til kampagneugen

Ifølge indsatsteorien er det hensigten med kampagnematerialet, at det skal give lærerne inspiration til, hvordan de kan planlægge deltagelsen i kampagneugen.

I spørgeskemaundersøgelsen blev lærerne bedt om at vurdere kampagnematerialet. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at lærerne overvejende vurderer kampagnematerialet positivt, og det har givet dem inspiration til at planlægge kampagneugen. Tabel 17 viser, hvordan lærerne vurderer kvaliteten af kampagnematerialet.

Tabel 17
I hvilken grad vurderer du, at kampagnematerialet gav dig inspiration til at planlægge kampagneugen? (n = 40)

	Procent
I høj grad	13
I nogen grad	21
I mindre grad	6
Slet ikke	-
Total	40

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har angivet, at de har læst kampagnematerialet, der havde mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Af tabellen fremgår det, at i alt 34 ud af de 40 lærere, som har besvaret spørgsmålet i spørgeskemaet, vurderer, at kampagnematerialet i høj eller nogen grad gav dem inspiration til at planlægge deltagelsen i kampagneugen, mens de sidste 6 af de 40 lærere vurderer, at materialet i mindre grad formåede at inspirere dem.

Lærernes positive vurdering af kampagnematerialet i spørgeskemaundersøgelsen harmonerer fint med interviewene, hvor der gives udtryk for, at kampagnematerialet var inspirerende, og at "det har givet dem lyst og gode ideer til at gå i gang". Flere af lærerne fortæller i den forbindelse, at de fx har haft stor glæde af urskiven, som de i øvrigt er fortsat med at bruge efter afviklingen af kampagneugen.

Opsamling

Evalueringen viser, at 481 lærere meldte sig til kampagneugen. Det fremgår i den forbindelse, at det er vigtigt for lærernes tilslutning til kampagneugen, at der er bred opbakning blandt lærerne til denne, og at inddragelsen af øvelser med fysisk aktivitet i forvejen er en naturlig del af lærernes praksis.

Derudover viser evalueringen, at langt de fleste af de lærere, som var meldt til kampagneugen, læste det kampagnemateriale, som de modtog fra Dansk Skoleidræt efter tilmeldingen. Det fremgår således af spørgeskemaundersøgelsen, at 40 ud af 41 lærere har angivet, at de læste materialet, mens en enkelt lærer har angivet det modsatte.

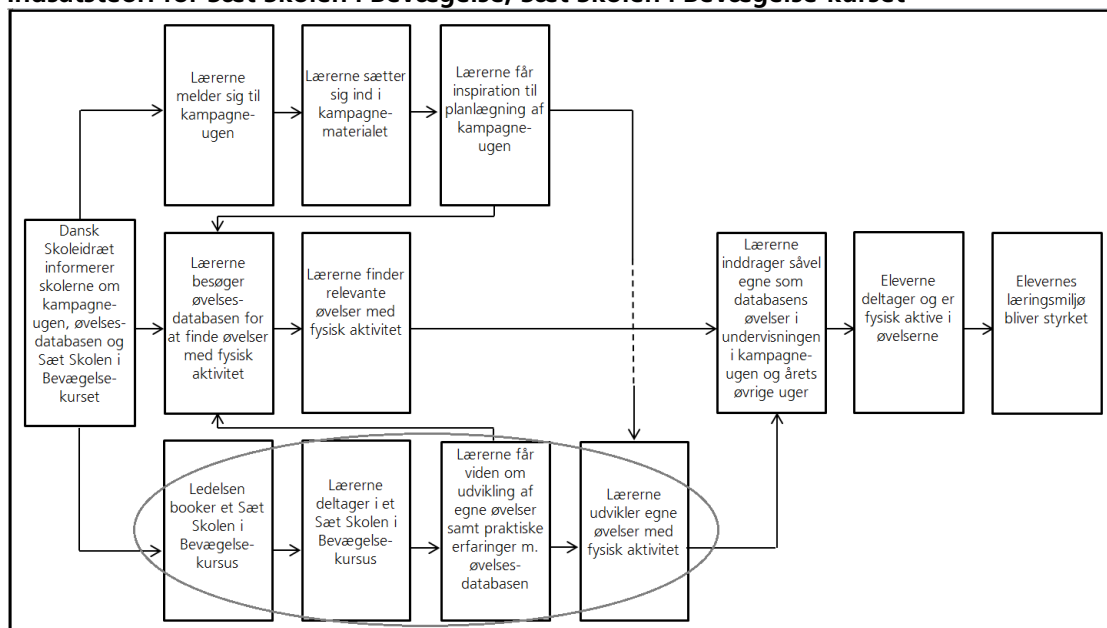
³ Indskolingen får en alfabetbold, en lommeterning og et hæfte med bevægelsespauser. Mellemtrinnet får en pink bevægelsesterning, en pakke skolegårds-kridt, en hoppeelastik, et hæfte med øvelser og et hæfte med bevægelsespauser. Udskolingen får et sæt talterninger, en lommeterning og tre forskellige hæfter til hhv. dansk og matematik. Derudover får alle trin et sæt trykte kampagnematerialer i folie.

Endelig viser evalueringen, at lærerne overvejende vurderer kampagnematerialet positivt, og at det har givet dem inspiration til at planlægge kampagneugen. Det fremgår bl.a., at 34 ud af 40 lærere i spørgeskemaundersøgelsen vurderer, at materialet i nogen eller høj grad gav dem inspiration til at planlægge deltagelsen i kampagneugen, mens de 6 resterende lærere vurderer, at det i mindre grad var tilfældet.

4.3 Sæt Skolen i Bevægelse-kurset

I dette afsnit behandles de dele af indsats teorien, som omhandler Sæt Skolen i Bevægelse-kurset. På billedet nedenfor er de dele af indsats teorien, som efterprøves i afsnittet, markeret med en cirkel:

Figur 7
Indsats teori for Sæt Skolen i Bevægelse, Sæt Skolen i Bevægelse-kurset

Tilmeldingen til kurset

I indsats teorien antages det, at Dansk Skoleidræts information om Sæt Skolen i Bevægelse-kurset vil føre til, at ledelsen på de enkelte skoler melder lærerne til kurset.

I overensstemmelse med antagelsen i indsats teorien viser spørgeskemaundersøgelsen, at der i skoleåret 2012/13 var 44 skoler, som havde meldt sig til et Sæt Skolen i Bevægelse-kursus.

På baggrund af interview med ledelsen på de to skoler, vi har besøgt, kan der særligt peges på to forhold, som har været vigtige for, at ledelsen på disse skoler har valgt at melde lærerne til kurset:

Det første forhold er, at Dansk Skoleidræt giver mulighed for, at kurset bliver afviklet i de enkelte skolars lokalområde. En af de interviewede skoleledere fortæller i den forbindelse, at det som ledelse er lettere at bakke op om kurset, når det foregår i lokalmiljøet. Skolelederen fortæller i forlængelse af dette, at de havde været nødt til at begrænse antallet af deltagende lærere, da det rent ressourcemæssigt vil være en for stor omkostning for skolen, hvis den skulle sende dem til den anden ende af landet.

Det andet forhold er, at ledelsen selv har en interesse i idræt og som følge af dette finder det interessant, at lærerne på skolen ønsker at få mere viden om, hvordan fysisk aktivitet kan inddrages som en naturlig og integreret del af undervisningen. En af de interviewede skoleledere fortæller således, "at han er 'miljøskadet' (pga. sin fortid som idrætslærer, red.)", og at dette har været en medvirkende årsag til, at han bakkede op om kurset.

Gennemførelsen af kurset

Ifølge indsats teorien vil tilmeldingen til Sæt Skolen i Bevægelse-kurset føre til, at lærerne deltager i kurset. På kurset skal lærerne arbejde med øvelserne fra øvelsesdatabasen. Derudover skal de prøve at lave egne øvelser med fysisk aktivitet.

Evalueringen viser, at der i skoleåret 2012/13 blev gennemført 41 af de 44 planlagte kurser. Ifølge Dansk Skoleidræt blev 3 kurser aflyst som følge af lockouten i forbindelse med sammenbruddet i overenskomstforhandlingerne mellem Lærernes Centralorganisation og Kommunernes Landsforening (KL) i foråret 2013.

I overensstemmelse med indsats teorien fortæller de interviewede lærere, at kurset havde fokus på, at lærerne skulle prøve at arbejde med øvelser med fysisk aktivitet, og at underviseren på kurset i den forbindelse inddrog øvelser fra øvelsesdatabasen. Lærerne fortæller desuden, at arbejdet med øvelserne var kendetegnet ved, at de kunne få praktiske erfaringer med øvelserne, og at den teoretiske del derfor fyldte forholdsvis lidt. En af lærerne formulerede det på følgende måde:

Der var ikke særlig meget teori (...). Vi kom meget hurtigt i gang med de forskellige lege (øvelser, red.). Hun (underviseren på kurset, red.) forklarede formålet og det faglige indhold i legen (øvelsen, red.), og hvorfor den var bygget sådan op.

Efter hver øvelse fik lærerne mulighed for at reflektere over, hvordan de kunne videreudvikle øvelserne og på den måde tilpasse dem til de forskellige fag, de underviser i. Refleksionen over øvelserne foregik med udgangspunkt i et ark, som underviseren på kurset havde lavet til hver øvelse.

Afslutningsvis skal det nævnes, at 8 ud af de 61 lærere, som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, har været på Sæt Skolen i Bevægelse-kurset. De 8 læreres besvarelser giver en indikation af, at underviserne på kurset var fagligt kompetente, og at både undervisere og lærere (kursister) udviste et fint engagement i forbindelse med gennemførelsen af kurset.

Samtlige lærere har således vurderet, at underviserne i høj grad var hhv. fagligt kompetente og engagerede i forbindelse med gennemførelsen af kurset. Med hensyn til lærernes engagement vurderer 7 af de 8 lærere, at de i høj grad deltog engageret, mens en enkelt lærer vurderer, at vedkommende i nogen grad deltog engageret i kurset.

De lærere, som vi har interviewet om deltagelsen i kurset, giver ligeledes udtryk for, at der blev udvist et fint engagement i forbindelse med det kursus, som de deltog i. Lærerne fortæller således, at langt de fleste deltog meget engageret i de øvelser, de arbejdede med – og det uafhængigt af, om øvelserne var rettet mod et af de fag, de underviste i. En af lærerne fortæller eksempelvis, "at de alle sammen var i gang", mens en anden fortæller, at de gik vildt op i det.

Udbyttet af kurset

I indsats teorien antages det, at lærernes deltagelse i Sæt Skolen i Bevægelse-kurset vil føre til, at de får praktiske erfaringer med brugen af øvelserne fra øvelsesdatabasen. Derudover antages det, at kurset vil give lærerne viden om, hvordan de kan lave egne øvelser med fysisk aktivitet.

I tråd med indsats teorien giver evalueringen indtryk af, at lærerne får forholdsvis solide erfaringer med at bruge øvelserne fra øvelsesdatabasen, og at de desuden får en pæn mængde viden om, hvordan de kan lave egne øvelser med fysisk aktivitet.

Som det er nævnt i afsnittet ovenfor, har otte af de lærere, som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, deltaget i kurset. Alle otte lærere vurderer, at kurset i nogen eller høj grad gav dem praktiske erfaringer med at bruge databasens øvelser. Derudover vurderer syv af de otte lærere, at kurset i nogen eller høj grad gav dem viden om udviklingen af såvel faglige øvelser som bevægelsespauser, mens en enkelt lærer vurderer, at det i mindre grad var tilfældet.

I interviewene med lærerne fra de to skoler, som vi har besøgt, bliver kurset ligeledes vurderet positivt. Lærerne giver således udtryk for, at kurset samlet set kan betegnes som "en rigtig god

dag", som gav viden om eller inspiration til at gøre noget med børnene. I tillæg til det faglige udbytte fortæller lærerne desuden, at de havde haft det sjovt på kurset.

I interviewene fremhæver lærerne særligt to forhold ved gennemførelsen af kurset, som er vigtige for udbyttet:

Det første forhold retter sig mod lærernes viden om, hvordan øvelserne i øvelsesdatabasen kan inddrages, mens det andet forhold retter sig mod lærernes viden om, hvordan de kan lave egne øvelser med fysisk aktivitet:

Det første forhold er, at der blev afsat meget tid til, at lærerne kunne gøre praktiske erfaringer med øvelserne fra øvelsesdatabasen, og at der kun var en kortere indledende beskrivelse af øvelsen og formålet med denne. Ifølge en af lærerne medfører prioriteringen af den praktiske dimension, at de har nemmere ved at huske, hvordan øvelsen kan inddrages, når de selv har prøvet det af.

Det andet forhold, som er vigtigt for lærernes udbytte af kurset, er, at underviseren på kurset gav plads til, at lærerne kunne reflektere over arbejdet med de forskellige øvelser, og at de altså også i denne sammenhæng kunne få praktiske erfaringer. En af lærerne sætter følgende ord på arbejdet med at reflektere over øvelserne.

"Hun var god til at give det der rum efter aktiviteterne. Så gav hun os lige mulighed for at sætte os ned med nogle rigtig fine ark (refleksionspapirerne til øvelserne, red.), som hun havde lavet, og så kunne man skrive til (fx hvordan øvelsen kunne videreudvikles eller tilpasses til andre fag, red.)."

Lærerne peger desuden på, at det styrkede arbejdet med refleksionspapirerne, at de (lærerne, red.) fik mulighed for at dele viden med hinanden, og at underviseren på kurset løbende gav dem inspirerende input i form af forslag til eller eksempler på, hvordan øvelserne kunne videreudvikles. En af lærerne forklarer i den forbindelse, at underviserens små input "sætter nogle tanker i gang inde i hovedet", og at det er medvirkende til, "at man ligesom tænker videre selv".

Udvikler egne øvelser

Lærernes tilegnelse af viden på kurset skal ifølge indsats teorien føre til, at lærerne arbejder med at udvikle egne øvelser med fysisk aktivitet.

I overensstemmelse med indsats teorien giver evalueringen indtryk af, at lærerne siden kurset har arbejdet med at udvikle egne øvelser, og at kurset er en medvirkende årsag til dette. En af lederne fortæller således "at det (kurset, red.) var brugbart", og at de siden kurset fx har videreudviklet øvelserne fra kurset, så de passede til børnene i deres egne klasser.

Interviewene med lærerne giver dog også indtryk af, at det er ret forskelligt, hvor mange øvelser lærerne har udviklet siden kurset. Nogle lærere fortæller således, at de ofte udvikler nye øvelser, men at de også har viden om, at det for andre er en mindre integreret del af deres praksis.

Ifølge lærerne er der flere forhold, som har betydning for omfanget af lærernes udviklingsarbejde. I den forbindelse peger lærerne især på forberedelsestiden som et af de forhold, som har størst betydning. Lærerne fortæller, at det kan være ret tidskrævende at udvikle gode øvelser, og at flere lærere derfor kan have svært at afsætte den nødvendige tid. Lærerne giver i den sammenhæng udtryk for, at noget af det, som gør udviklingsarbejdet tidskrævende, er at finde på og tilrettelægge den fysiske aktivitet, så den på en god måde understøtter det faglige indhold, som eleverne skal tilegne sig.

Lærerne fortæller i forlængelse af dette, at det ville styrke eller fremme udviklingsarbejdet, hvis lærerne på skolen fx havde en form for emnebank, hvor de delte viden, og hvor de let kunne finde og bruge hinandens ideer og tanker om øvelser med fysisk aktivitet.

Opsamling

Evalueringen af den del af indsats teorien, som omhandler Sæt Skolen i Bevægelse-kurset, viser, at Dansk Skoleidræts information om kurset har ført til, at 44 skoler har meldt sig til dette i skoleåret 2012/13. Det fremgår i den sammenhæng, at det bl.a. har betydning for opbakningen til kurset, at det afholdes i lokalområdet.

Evalueringen viser desuden, at 41 af de 44 planlagte kurser er blevet afholdt, og at de tre aflysninger skyldtes lockouten som følge af sammenbruddet i overenskomstforhandlingerne i foråret 2013.

Derudover viser evalueringen, at lærerne er positive over for udbyttet af kurset, og at de vurderer, at det gav dem en forholdsvis solid viden om såvel brugen af databasens øvelser som udviklingen af øvelser med fysisk aktivitet. Lærerne peger i den forbindelse på, at det har været vigtigt for udbyttet, at der blev afsat tid til at gøre praktiske erfaringer med øvelserne, og at det i forlængelse deraf blev prioriteret, at lærerne kunne videreudvikle øvelserne.

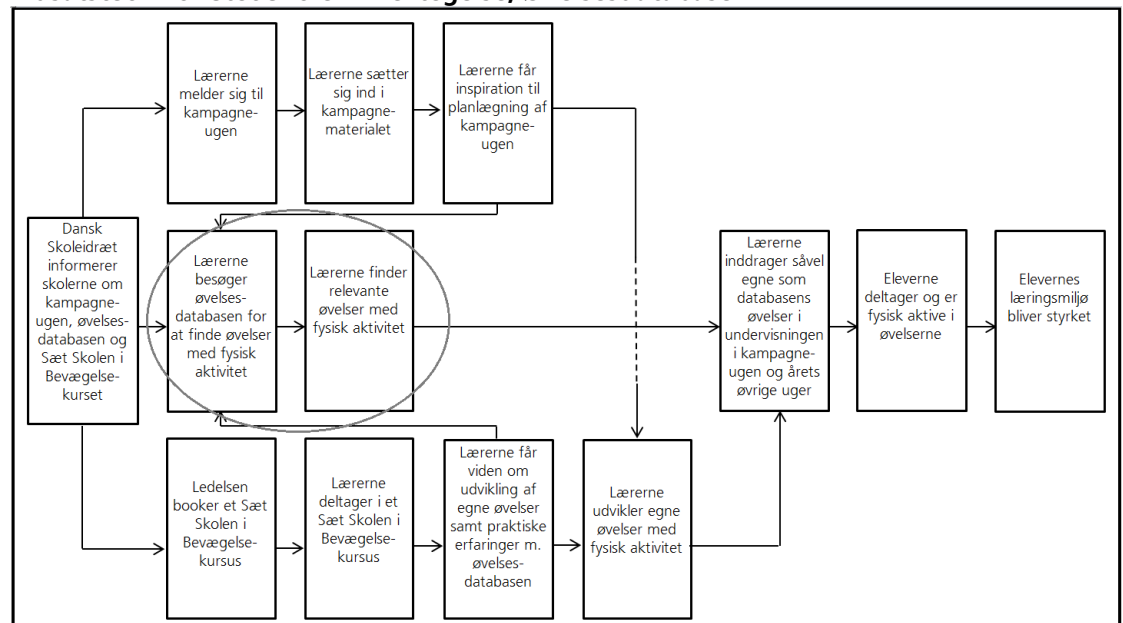
Endelig fremgår det af evalueringen, at kurset fører til, at lærerne efterfølgende arbejder med at udvikle egne øvelser. Evalueringen giver i den forbindelse indtryk af, at det er ret forskelligt, hvor mange øvelser lærerne hver især har udviklet efter kurset, og at variationen bl.a. hænger sammen med den tid, lærerne har til udviklingsarbejdet.

4.4 Øvelsesdatabasen

I dette afsnit behandles den del af indsats teorien, som omhandler øvelsesdatabasen. Nedenfor er de led, som efterprøves i afsnittet, markeret med en cirkel:

Figur 8

Indsats teori for Sæt Skolen i Bevægelse, Øvelsesdatabasen

Brugen af databasen

I indsats teorien antages det, at Dansk Skoleidræts information om øvelsesdatabasen vil føre til, at lærerne besøger denne. Derudover antages det, at såvel kampagnematerialet som lærernes erfaringer med øvelsesdatabasens øvelser gennem deltagelsen i Sæt Skolen i Bevægelse-kurset vil føre til, at lærerne besøger øvelsesdatabasen.

I overensstemmelse med antagelserne i indsats teorien viser det indsamlede datamateriale, at Dansk Skoleidræts information om databasen, kampagnematerialet og lærernes erfaringer fra kurset alle kan føre til, at lærerne besøger øvelsesdatabasen. I interviewene bekræfter lærerne således den beskrevne sammenhæng mellem indsats teoriens forskellige led.

I spørgeskemaundersøgelsen er lærerne blevet spurgt om deres brug af øvelsesdatabasen. Lærernes besvarelser viser, at langt størstedelen af lærerne har besøgt databasen. 77 % af lærerne har således angivet, at de har besøgt databasen, mens det modsatte er tilfældet for de resterende 23 % af lærerne (n = 61).

Interviewene med lærerne fra de to skoler, som vi har besøgt, viser ligeledes, at brugen af databasen varierer meget blandt lærerne på disse skoler. I interviewene giver lærerne således udtryk for, at det ikke er alle lærere, som har brugt øvelsesdatabasen, og at det tilmed er meget forskelligt, hvor ofte de bruger den. Nogle af lærerne fortæller således, at de bruger databasen jævnligt, mens andre slet ikke eller kun sjældent bruger den.

På baggrund af interviewene kan der især peges på to forhold, som har betydning for brugen af øvelsesdatabasen.

Det første forhold er lærernes syn på, hvordan eleverne lærer. Flere af de lærere, vi har talt med, fortæller, at en væsentlig årsag til variationen er, at der er en del lærere, som ikke mener, at bevægelse eller fysisk aktivitet i undervisningen understøtter elevernes læring. En af lederne formulerer det på følgende måde: "Der er stadigvæk nogle, der er lidt konservative (...), og som siger, at det (stoffet i undervisningen, red.) kan man ikke lære ved at hoppe og danse. Det kan man kun lære ved at sidde og læse på en stol og kigge i en bog."

Det andet forhold, som har betydning for brugen af databasen, er de øvrige undervisningsmaterialer og øvelser med fysisk aktivitet, som lærerne har til rådighed. Flere af de lærere, vi har talt med, og som ikke har besøgt øvelsesdatabasen ret ofte, fortæller, at deres brug af databasen bl.a. hænger sammen med, at de på anden vis finder det materiale med fysisk aktivitet, som de skal bruge i undervisningen.

Relevante øvelser

Hvis lærerne besøger øvelsesdatabasen, skal det ifølge indsats teorien føre til, at lærerne finder relevante øvelser med fysisk aktivitet.

I overensstemmelse med indsats teorien giver spørgeskemaundersøgelsen et klart indtryk af, at lærerne vurderer, at databasens øvelser generelt set har en høj kvalitet, som gør dem relevante at inddrage i undervisningen. Besvarelserne giver dog også indtryk af, at der er forskel på, hvor positivt lærerne vurderer databasens øvelser, og at færre af udskolingslærerne vurderer øvelserne positivt, end det er tilfældet med lærerne i indskoling og på mellemtrinnet.

Tabel 18 viser, hvordan lærerne har vurderet databasens faglige øvelser i spørgeskemaundersøgelsen.

Tabel 18
I hvilken grad vurderer du ...

	... at databasens faglige øvelser til 0.-3. klasse har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage på disse klassetrin? (n = 31)	... at databasens faglige øvelser til 4.-6. klasse har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage på disse klassetrin? (n = 26)	... at databasens faglige øvelser til 7.-9. klasse har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage på disse klassetrin? (n = 15)
I høj grad	58 %	58 %	20 %
I nogen grad	32 %	38 %	60 %
I mindre grad	6 %	-	13 %
Slet ikke	3 %	4 %	7 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Har du besøgt øvelsesdatabasen på saetskolenibevægelse.dk?", der har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Af tabellen fremgår svarmuligheden "Ved ikke" ikke, selv om respondenterne havde mulighed for at afgive dette svar.

Tabellen viser, at 58 % af lærerne vurderer, at øvelserne til hhv. indskolingen og mellemtrinnet i høj grad har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage på disse klassetrin. Til sammenligning oplever 20 % af lærerne, at øvelserne til udskolingen i høj grad er relevante at inddrage. Samme billede fremkommer i forbindelse med lærernes vurdering af databasens bevægelsespauser, som fremgår af tabel 19 nedenfor:

Tabel 19
I hvilken grad vurderer du ...

	... at databasens bevægelsespauser til 0.-3. klassetrin har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage på disse klassetrin? (n = 30)	... at databasens bevægelsespauser til 4.-6. klassetrin har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage på disse klassetrin? (n = 24)	... at databasens bevægelsespauser til 7.-9. klassetrin har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage på disse klassetrin? (n = 14)
I høj grad	67 %	63 %	36 %
I nogen grad	27 %	33 %	50 %
I mindre grad	3 %	-	7 %
Slet ikke	3 %	4 %	7 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Har du besøgt øvelsesdatabasen på saetskolenibevægelse.dk?", der har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål. Af tabellen fremgår svarmuligheden "Ved ikke" ikke, selv om respondenterne havde mulighed for at afgive dette svar.

Af tabellen fremgår det, at 67 % af lærerne vurderer, at øvelserne til indskolingen i høj grad har en kvalitet, som gør dem relevante at inddrage, mens 63 % af lærerne vurderer det samme for øvelserne til mellemtrinnet. 36 % af lærerne vurderer, at øvelserne til udskolingen har en kvalitet, som i høj grad gør dem relevante at inddrage.

Interviewene med lærerne giver et tilsvarende billede af lærernes syn på øvelsernes relevans. På den ene side fortæller lærerne, at "kvaliteten (af øvelserne, red.) er god", og at "den (øvelsesdatabasen, red.) er smækhamrende fyldt med gode ideer". På den anden side fortæller lærerne også, at det ikke er alle lærere, som er lige positive over for databasens øvelser, og at det er deres oplevelse, at der er færre udskolingslærere, som finder øvelserne relevante.

I interviewene fremhæver lærerne to forhold ved databasens øvelser, som har betydning for deres vurdering, og særligt det sidste af de to forhold kan være med til at kaste lys over, hvorfor færre udskolingslærere finder databasens øvelser relevante.

Det første forhold er, at øvelserne er bygget systematisk op, og at det fx er ekspliciteret, "hvad du skal bruge, og hvad du skal forberede". Lærerne fortæller, at den systematiske opbygning gør, at øvelserne er lette at gå til, når undervisningen skal planlægges.

Det andet forhold er, at det tydeligt fremgår, hvordan den fysiske aktivitet i øvelserne (i de faglige øvelser) skal understøtte elevernes læring, og at bevægelsesdimensionen på den måde går hånd i hånd med de faglige mål, der er for undervisningen. En lærer sætter følgende ord på:

Og mange af ideerne (øvelserne, red.) fra Sæt Skolen i Bevægelses database er jo hæftet op på, at du (...) får det faglige med, selv om ungerne er ude og bevæge sig. Og det har været rigtig vigtigt, for så giver det mening for folk (de lærere, red.), der ikke har idræt. For så skal de jo ikke bare ud og gå en tur. Jeg har stadigvæk noget (fagligt indhold, red.) med fra mit fag. (...) De (Dansk Skoleidræt, red.) tænker ikke kun bevægelse for bevægelses skyld, de tænker også bevægelse for læringens skyld.

Selv om lærerne på den ene side giver udtryk for, at den fysiske aktivitet i øvelserne understøtter elevernes læring, giver de på den anden side også udtryk for, at der er udskolingslærere, som er usikre på, om øvelserne i tiltrækkelig grad understøtter elevernes læring. En af udskolingslærerne sætter følgende ord på de overvejelser, som lærerne på de ældste klassetrin har:

Det bliver sværere og sværere, når man kommer op til de ældre elever. (...) Så snart du kommer til udskoling, så begynder der at være meget fokus på alle de ting, de skal til eksamen. Nu er de så store, at de burde kunne sidde og lave 50 regnestykker i stedet for de 10 (som man ifølge læreren kan nå at lave, når der er fysisk aktivitet i undervisningen, red.). (...) Så derfor er det sværere for lærere i udskoling at sige: "Jeg tror på, at hvis de kun laver de 10, så husker de dem bedre end de 50, hvor de sidder ved bordet."

Afslutningsvis skal det nævnes, at lærerne desuden peger på flere forhold, som kan være med til at styrke kvaliteten og dermed relevansen af databasens øvelser, hvilket fremgår af tabel 20 nedenfor:

Tabel 20
I hvilken grad vurderer du, at det vil styrke øvelsesdatabasen, hvis alle databasens øvelser får ...

	... en kort film, som viser, hvordan øvelserne skal laves? (n = 47)	... en mulighed for at bedømme alle databasens øvelser (fx på en skala fra 1-5), så man hurtigt kan se, hvilke øvelser andre lærere synes er gode? (n = 47)	... en kort beskrivelse af differentieringsmuligheder? (n = 47)
I høj grad	40 %	21 %	51 %
I nogen grad	45 %	36 %	47 %
I mindre grad	15 %	32 %	2 %
Slet ikke	-	11 %	-
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Har du besøgt øvelsesdatabasen på saetskolenibevaegelse.dk?", der har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Tabel 20 viser, at lærerne især oplever, at det vil styrke øvelsesdatabasen, hvis databasens øvelser får tilknyttet en kort film⁴, og hvis det ved hver øvelse bliver beskrevet, hvordan lærerne kan arbejde med undervisningsdifferentiering. I spørgeskemaundersøgelsen har i alt 40 ud af de 47 lærere angivet, at de i høj eller nogen grad synes, at det vil styrke øvelserne, hvis de får tilknyttet en kort film, mens i alt 46 ud af de 47 lærere har angivet, at det i høj grad eller nogen grad vil styrke øvelserne, hvis differentieringsmulighederne bliver ekspliciteret.

Opsamling

Evalueringen af den del af projektet, som omhandler øvelsesdatabasen, viser, at Dansk Skoleidræts information om databasen, kampagnematerialet og Sæt Skolen i Bevægelse-kurset alle kan føre til, at lærerne besøger eller bruger databasen. Det fremgår i den forbindelse, at det er meget forskelligt, hvor meget lærerne bruger databasen. Nogle lærere bruger den ofte, mens andre slet ikke eller kun sjældent bruger den. Brugen af databasen hænger især sammen med lærernes syn på læring og de øvrige undervisningsmaterialer, de har til rådighed.

Evalueringen viser desuden, at de lærere, som bruger databasen, synes, at øvelserne har en høj kvalitet, som gør dem relevante at inddrage i undervisningen. Dette gælder især for lærerne i indskoling og på mellemtrinnet, mens færre af lærerne i udskoling finder øvelserne relevante. Den positive vurdering af øvelserne hænger sammen med, at de er systematisk bygget op, og at de understøtter det faglige indhold i undervisningen på en god måde. Evalueringen viser dog også, at der blandt udskolingslærerne er usikkerhed med hensyn til sidstnævnte forhold, og at dette kan være en af flere mulige årsager til, at de finder øvelserne lidt mindre relevante.

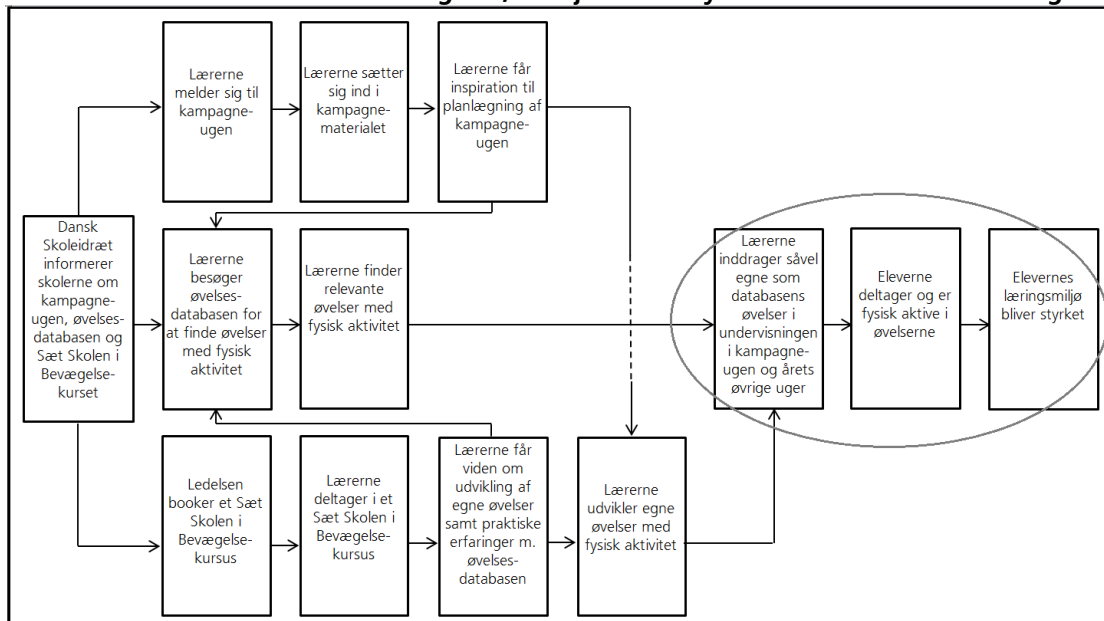
4.5 Arbejdet med fysisk aktivitet i undervisning

I dette afsnit efterprøves de sidste led i indsats teorien, der omhandler den undervisningspraksis, som følger af deltagelsen i de forskellige aktiviteter. På billedet nedenfor er det markeret med en cirkel, hvilke af indsats teoriens led som bliver efterprøvet i afsnittet:

⁴ Dansk Skoleidræt har på nuværende tidspunkt tilknyttet en kort film til enkelte af databasens øvelser.

Figur 9

Indsatsteori for Sæt Skolen i Bevægelse, arbejdet med fysisk aktivitet i undervisningen

Lærernes inddragelse af øvelser med fysisk aktivitet

Hvis lærerne vurderer, at øvelsesdatabasens øvelser er relevante, og hvis lærerne arbejder med at udvikle egne øvelser med fysisk aktivitet, vil det ifølge indsatsteorien føre til, at lærerne tager initiativ til at inddrage øvelserne i undervisningen.

I overensstemmelse med indsatsteorien viser spørgeskemaundersøgelsen, at lærerne inddrager såvel databasens som egne øvelser i undervisningen. Databasens og lærernes egne øvelser udgør dog kun en del af den samlede portefølje af øvelser, som lærerne benytter sig af. Flere af lærerne inddrager således også øvelser, som de får fra deres kolleger eller finder på forskellige portaler på nettet.

Tabel 21 viser en oversigt over, hvor lærerne fandt de forskellige øvelser, de inddrog i undervisningen i skoleåret 2012/13.

Tabel 21**Hvor fandt du de øvelser, du inddrog i undervisningen i skoleåret 2012/13?**

	Faglige øvelser med fysisk aktivitet (n = 57)	Bevægelsespauser (n = 50)
Jeg fandt dem i øvelsesdatabasen på saetskolenibevaegelse.dk	79 %	68 %
Jeg udviklede dem selv	79 %	80 %
Jeg fandt dem andre steder (fx kolleger)	53 %	46 %
Total	211 %	194 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål. Derfor summerer totalen op til over 100 %.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der til spørgsmålene "På hvilke(t) klassetrin inddrog du faglige øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen i skoleåret 2012/2013?" og "På hvilke(t) klassetrin inddrog du bevægelsespauser i undervisningen i skoleåret 2012/2013?" har angivet mindst ét klassetrin, der har haft mulighed for at besvare spørgsmålene præsenteret i denne tabel.

Af tabellen fremgår det, at en meget stor andel af lærerne har fundet en del af deres øvelser i øvelsesdatabasen. 79 % af lærerne har således angivet, at de har fundet faglige øvelser i databasen, mens 68 % af lærerne har fundet bevægelsespauser. Derudover fremgår det af tabellen, at 79 % og 80 % af lærerne hhv. selv har udviklet faglige øvelser og selv har udviklet bevægelsespauser. Endelig viser tabellen, at 53 % af lærerne har fundet faglige øvelser andre steder, mens 46 % har fundet bevægelsespauser andetsteds. I den forbindelse fortæller flere af de interviewede lærere, at de fx har inddraget øvelser, som de har fået fra deres kolleger, eller som de har fundet ved at kigge på forskellige undervisningsportaler på nettet.

Hvis man kigger på antallet af undervisningstimer, hvor lærerne har inddraget de forskellige øvelser med fysisk aktivitet i løbet af skoleåret 2012/13, får man ligeledes et ganske varieret indtryk af lærernes praksis. Dette gælder, når man kigger på både kampagneugen og årets øvrige uger, som dækker over alle andre uger end kampagneugen.

Tabel 22 viser, i hvor mange undervisningstimer lærerne inddrog hhv. faglige øvelser med fysisk aktivitet og bevægelsespauser i kampagneugen, mens tabel 23 viser en oversigt for årets øvrige uger.

Tabel 22**I hvor mange undervisningstimer inddrog du følgende i kampagneugen i skoleåret 2012/13?**

	Faglige øvelser med fysisk aktivitet (n = 46)	Bevægelsespauser (n = 46)
Ingen timer	2 %	11 %
1-5 timer	39 %	30 %
6-10 timer	39 %	39 %
11-15 timer	13 %	13 %
Over 15 timer	7 %	7 %
Total	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der har svaret ja på spørgsmålet "Deltog du i kampagneugen i skoleåret 2012/2013?", som har haft mulighed for at besvare dette spørgsmål.

Af tabel 22 fremgår det, at de fleste af lærerne inddrog øvelser med fysisk aktivitet i et sted mellem 1 og 10 undervisningstimer i løbet af kampagneugen. Tabellen viser således, at i alt 78 % af lærerne inddrog faglige øvelser i 1-10 undervisningstimer, mens 69 % inddrog bevægelsespauser i 1-10 undervisningstimer. Tabellen viser desuden, at i alt 20 % af lærerne inddrog faglige øvelser og bevægelsespauser i mere end 10 undervisningstimer.

Tabel 23**I hvor mange undervisningstimer inddrog du følgende i årets øvrige uger i skoleåret 2012/13?**

	Faglige øvelser med fysisk aktivitet (n = 59)	Bevægelsespauser (n = 58)
Ingen timer	3 %	9 %
1-20 timer	36 %	35 %
21-40 timer	19 %	22 %
41-60 timer	20 %	12 %
Over 60 timer	22 %	22 %
Total	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Tabel 23 viser, at i alt 36 % af lærerne inddrog faglige øvelser i 1-20 undervisningstimer i løbet af årets øvrige uger, mens i alt 35 % inddrog bevægelsespauser i samme omfang. Tabellen viser dog også, at der er lærere, som i langt højere grad inddrog øvelser med fysisk aktivitet. Af tabel 23 fremgår det således også, at 22 % af lærerne inddrog faglige øvelser og bevægelsespauser i mere end 60 undervisningstimer.

Forklaringer på variationen i lærernes inddragelse af øvelser med fysisk aktivitet

Tidligere i evalueringen fremgår det, at der ser ud til at være forskel på, hvor relevante lærerne synes, databasens øvelser er, og at udskolingslærerne i den forbindelse er lidt mindre positive i deres vurdering af øvelserne. De interviewede lærere peger i den forbindelse på, at usikkerhed med hensyn til sammenhængen mellem den fysiske aktivitet i øvelserne og de faglige mål for undervisningen kan være en af årsagerne til udskolingslærernes vurdering. I interviewene peges der dog også på fire andre forhold, som har betydning for lærernes praksis. De fire forhold er beskrevet i det følgende:

Det første forhold er, at ledelsen bakker op om en undervisningspraksis, som indeholder fysisk aktivitet. Ifølge lærerne er ledelsens opbakning altafgørende for, at de vælger at inddrage øvelserne i undervisningen. Ledelsens opbakning kan komme til udtryk på forskellig vis. Ifølge lærerne kan ledelsen fx træffe en beslutning om, at det skal fremgå af årsplanerne, hvordan lærerne tænker det (den fysiske aktivitet) ind i undervisningen. Derudover kan ledelsen fx prioritere, at lærerne på pædagogiske dage kan dele deres erfaringer på området med hinanden.

I forlængelse af dette fortæller en af lederne, at det ikke blot handler om at signalere støtte til lærerne en enkelt gang eller i en kortere periode, men at støtten derimod skal være vedholdende og konstant. Lederen formulerer det på følgende måde:

Men grundlæggende handler det om at sige, at der er en dagsorden, som ikke kun er en uge om året (kampagneugen, red.). Fordi hvis det kun er en uge om året, så bliver det en lille smule tant og fjas, sådan ude i den ene side. Så en grundlæggende holdning om, at alle medarbejdere skal bidrage til at skabe en bevægelsesdimension i den daglige undervisning.

Det andet forhold er, at lærerne oplever, at deres kolleger bakker op om bevægelse i undervisningen. Som en af lærerne fortæller, handler det helt grundlæggende om, at man som lærer kan få "noget støtte i, at det er o.k., og noget sparring om, hvordan jeg kan gøre".

Det tredje forhold er, at lærerne har fysiske faciliteter, som understøtter brugen af de forskellige øvelser. En af lærerne formulerer sig på følgende måde om betydningen af gode fysiske faciliteter: "Der er nogle aktiviteter, du kan lave i en klasse, men der er mange aktiviteter, som kræver

lidt mere plads." En leder udtaler desuden, at deres fysiske rammer har gjort, at det har været bedre og nemmere at gøre nogle ting, end hvis vi havde været oppe på anden sal.⁵

Det fjerde og sidste forhold er forældrenes syn på og opbakning til fysisk aktivitet i undervisningen. Flere af lærerne fortæller, at deres inddragelse af øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen også er betinget af, hvordan forældrene ser på inddragelsen af øvelserne. En lærer sætter disse ord på, hvordan forældrene kan udtrykke sig om den fysiske aktivitet i undervisningen: "Den er stadigvæk svær (inddragelsen af øvelser med fysisk aktivitet). Du møder stadig de her forældre, der siger: 'Det her (den fysiske aktivitet, red.), det virker ikke, det ved jeg fra min barndom'."

En anden lærer fortæller, at forældrenes syn på den fysiske aktivitet i undervisningen bl.a. kan hænge sammen med, at det kan blive lidt mindre tydeligt for forældrene, hvad eleverne har lavet i undervisningen:

Hvis de har været ude og løbe et orienteringsløb eller hoppet nogle udsagnsord eller navneord, så er det ikke så konkret, som hvis de har skrevet det i et hæfte. Så kan man ikke gå ind som forældre og se, hvad de har lavet. Og det kan man godt forstå, at der er nogle, der bliver usikre på.

Elevernes deltagelse

Ifølge indsats teorien skal lærernes inddragelse af øvelser med fysisk aktivitet føre til, at eleverne deltager i øvelserne.

I tråd med indsats teorien giver interviewene indtryk af, at langt de fleste af eleverne deltager og er fysisk aktive i de timer, hvor der inddrages øvelser med fysisk aktivitet. Det fremgår således, at eleverne generelt set "tager rigtig godt imod det (den fysiske aktivitet i undervisningen, red.)". Det fremgår dog også, at lærerne har lidt forskellige oplevelser af elevernes generelle deltagelse, og at det ikke altid lykkes dem at få eleverne med.

Det positive, men også lidt varierende billede af elevernes generelle deltagelse i øvelserne med fysisk aktivitet genfinder vi i resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen. Tabel 24 viser en oversigt over lærernes vurdering af elevernes deltagelse i de øvelser med fysisk aktivitet, som lærerne inddrog i løbet af skoleåret 2012/13.

Tabel 24

Hvor stor en andel af eleverne i klassen var typisk fysisk aktive i de undervisningstimer, hvor du inddrog følgende i skoleåret 2012/13?

	Faglige øvelser med fysisk aktivitet (n = 58)	Bevægelsespauser (n = 51)
0-25 %	3 %	2 %
26-50 %	2 %	-
51-75 %	10 %	18 %
76-100 %	85 %	80 %
Total	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der til spørgsmålene "På hvilke(t) klassetrin inddrog du faglige øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen i skoleåret 2012/2013?" og "På hvilke(t) klassetrin inddrog du bevægelsespauser i undervisningen i skoleåret 2012/2013?" har angivet mindst ét klassetrin, der har haft mulighed for at besvare spørgsmålene præsenteret i denne tabel.

Tabel 24 viser, at langt de fleste af lærerne oplever, at eleverne er fysisk aktive, når de inddrager øvelser med fysisk aktivitet. 85 % af lærerne har således angivet, at 76-100 % af eleverne typisk

⁵ Læreren fremhæver i den forbindelse, at skolen har en sportsplads med boldbaner, en multibane, en hoppepude og en lille gymnastiksal. I indendørs sæsonen lejer skolen sig desuden ind på en kaserne i nærheden, som har en større gymnastiksal.

har været aktive i forbindelse med de faglige øvelser, mens 80 % af lærerne oplever et lignende aktivitetsniveau i forbindelse med bevægelsespauserne.

I interviewene bliver der givet udtryk for, at variationen i elevernes deltagelse hænger sammen med flere forhold. På de to skoler, vi har besøgt, peges der på to forhold, som har særligt stor betydning:

Det første forhold er lærernes rammesætning af arbejdet med øvelserne. Lærerne fortæller i den forbindelse, at rammesætningen indeholder flere forskellige aspekter, som det er vigtigt at være opmærksom på:

Et af de aspekter, som fremhæves af en leder, er, at der er opsat tydelige mål for undervisningen. Eleverne skal have en "ordentlig forklaring, inden de går i gang", "så de ved, at de skal noget med det her". En leder udtrykker sig på måde om det:

Det er utrolig vigtigt, at man som lærer og underviser gør sig klart, hvad man vil med sin undervisning. (...) At man ved, hvad man vil med de ting, man sætter i gang. (...) At det er tydeligt, ikke kun for en selv, når man går i gang, men også for eleverne, hvad det her skal bruges til.

Rammesætningen handler dog ikke kun om, at læreren ekspliciterer målet for undervisningen. Den handler også om, at læreren opstiller klare retningslinjer for og forventninger til, hvordan arbejdsprocessen skal forløbe, og at læreren i den forbindelse tager hensyn til elevernes forskellige forudsætninger, fx i forbindelse med inddelingen af elever i hold (hvis en øvelse indebærer dette). En lærer sætter ord på:

Hvis læreren ikke styrer og inddeler eleverne i de hold, de skal være på, så de selv ligesom styrer, så kan det godt gå hen og blive de stærkes kamp mod de svage. (...) Vi er nødt til som lærere at gå ind og sætte nogle rammer (for arbejdsprocessen, red.): Det er mig, der bestemmer, hvem der er på hold sammen. Det er mig, der bestemmer, hvad I skal. Der skal det være meget struktureret.

En anden lærer udtaler i tråd med dette, at det kræver, at du har sat rammen for dem, og at de ved, at det var sådan, hun sagde og forventede.

Endelig er det et vigtigt aspekt af rammesætningen, at læreren udstråler engagement og lyst til selv at være fysisk aktiv. Som en lærer udtrykker det: "Hvis man er engageret som lærer og siger, at det her bliver sjovt, så tror jeg også, det er nemmere (at få eleverne med, red.)."

Det andet forhold, som er vigtigt for elevernes deltagelse, er, at eleverne som udgangspunkt har en forholdsvis positiv grundholdning til fysisk aktivitet i undervisningen. Lærerne fortæller i den forbindelse, at mange af eleverne som udgangspunkt er positive, og at de rigtig gerne vil den fysiske aktivitet. Lærerne fortæller dog også, at der er enkelte elever, som kan være svære at engagere, og at det fx kan gælde for de lidt mere stille eller forsigtige piger og drenge.

Derudover ser det ud til, at alder har betydning for elevernes grundholdning til fysisk aktivitet i undervisningen. Flere af lærerne oplever således, at eleverne i indskoling og på mellemtrinnet generelt set er mere positive over for fysisk aktivitet, end det er tilfældet med eleverne i udskoling.

Lærerne fortæller i tråd med dette, at det er nemmere at inddrage øvelser med fysisk aktivitet i indskoling og på mellemtrinnet, og at nogle af udskolingseleverne synes, at det er "lidt barnligt, at de skal hoppe rundt". Derudover giver lærerne eksempler på, at de kan blive mødt med kommentarer som "kan vi ikke bare læse noget?" eller "hvorfor skal vi ud og svede?", når de inddrager øvelserne i udskoling.

Lærerne fortæller dog også, at de har erfaring med, at udskolingseleverne kan være lige så engagerede i øvelserne som de yngre elever, og noget tyder i den forbindelse på, at elevernes deltagelse bl.a. er betinget af, hvordan den fysiske aktivitet tænkes ind i løbet af skoledagen.

Nogle af de interviewede udskolingslærere giver i den forbindelse udtryk for, at de fx har gode erfaringer med at bruge den første lektion om morgenen til fysiske aktiviteter på tværs af årgange og klasser. En af lærerne sætter ord på elevernes deltagelse: "Det var bragende at være til de der morgener. Og det var lige meget, om vi skulle danse limbo, eller om vi skulle spille Wordfeud med bogstaver, som skulle hentes et eller andet sted. Så var alle bare med."

Lærerne fortæller desuden, at de som udgangspunkt kun skulle lave fælles aktiviteter om fredagen, men at de hurtigt fandt frem til, at de også "skulle være fælles om det" på ugens øvrige dage, og at de prioriterede, at eleverne med tiden fik lov til at stå for dele af planlægningen og gennemførelsen af den fysiske aktivitet. Interviewet giver i den forbindelse indtryk af, at inddragelsen af eleverne var en medvirkende årsag til elevernes gode engagement.

Udviklingen i læringsmiljøet

Hvis eleverne deltager i øvelserne med fysisk aktivitet, skal det ifølge indsats teorien føre til, at elevernes læringsmiljø bliver styrket. Evalueringen af udviklingen i elevernes læringsmiljø er beskrevet i det følgende:

I overensstemmelse med indsats teorien giver spørgeskemaundersøgelsen indtryk af, at elevernes deltagelse i øvelser med fysisk aktivitet kan føre til, at læringsmiljøet bliver styrket. Tabel 25 viser lærernes vurdering af udviklingen i miljøet.

Tabel 25

I hvilken grad vurderer du, at følgende ting sker, når der inddrages henholdsvis faglige øvelser med fysisk aktivitet og bevægelsepauser i undervisningen?

	Eleverne får en mere spændende skoledag		Elevernes faglige engagement i undervisningen øges		Fællesskabet i klassen bliver styrket		Eleverne får en sjovere skoledag	
	Faglige øvelser (n = 49)	Bevægelsepauser (n = 40)	Faglige øvelser (n = 48)	Bevægelsepauser (n = 40)	Faglige øvelser (n = 49)	Bevægelsepauser (n = 40)	Faglige øvelser (n = 49)	Bevægelsepauser (n = 41)
I høj grad	71 %	63 %	46 %	45 %	55 %	45 %	74 %	71 %
I nogen grad	29 %	28 %	50 %	48 %	35 %	45 %	25 %	22 %
I mindre grad	-	8 %	4 %	8 %	4 %	3 %	-	5 %
Slet ikke	-	-	-	-	2 %	3 %	-	-
Ved ikke	-	3 %	-	-	4 %	5 %	2 %	2 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til folkeskolelærere, der var tilmeldt kampagneugen i skoleåret 2012/13.

Note: I denne tabel er kun medtaget besvarelser fra den del af respondenterne, der har angivet, at 76 % af eleverne (eller derover) har deltaget i aktiviteterne.

Note: Det er kun den del af respondenterne, der til spørgsmålene "På hvilke(t) klassetrin inddrog du faglige øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen i skoleåret 2012/2013?" og "På hvilke(t) klassetrin inddrog du bevægelsepauser i undervisningen i skoleåret 2012/2013?" har angivet mindst ét klassetrin, der har haft mulighed for at besvare spørgsmålene præsenteret i denne tabel.

Tabellen viser, at lærerne især er positive i deres vurdering af, om øvelser med fysisk aktivitet kan give eleverne en mere spændende og sjov skoledag. 71 % af lærerne har således svaret, at faglige øvelser i høj grad giver eleverne en mere spændende skoledag, mens 63 % har svaret dette med hensyn til bevægelsepauser. 74 % af lærerne har svaret, at eleverne i høj grad får en sjovere skoledag, når der inddrages faglige øvelser, mens 71 % har svaret dette med hensyn til bevægelsepauser. Derudover skal det nævnes, at kun få lærere har anvendt de negative svarkategorier, og øvelser med fysisk aktivitet ser på den baggrund ud til at have et fint potentiale inden for alle de områder af læringsmiljøet, der er spurgt ind til.

Interviewene med lærere og ledere giver et tilsvarende billede af udviklingen i elevernes læringsmiljø. I interviewene bliver der desuden sat ord på, hvorfor inddragelsen af øvelser med fysisk aktivitet i undervisningen har denne positive indflydelse på miljøet.

I interviewene forklarer lærerne fx, at en af grundene til, at skoledagen bliver mere spændende, er, at mange af øvelserne med fysisk aktivitet tilføjer en form for konkurrenceelement til undervisningen, som fungerer godt med hensyn til at fange en stor del af elevernes interesse. En lærer sætter i den forbindelse ord på, hvordan det konkret kan komme til udtryk i undervisningen hos de yngste elever, når de bliver rigtig optaget af undervisningen: De (eleverne) "nærmest dirrer af spænding. Tit kan man se det på små børn ved, at de står og hopper, hvis der er et eller andet, de er helt vildt spændte over (...)".

Derudover fortæller lærerne, at udviklingen i elevernes faglige engagement bl.a. hænger sammen med, at øvelserne, i dette tilfælde bevægelsespauserne, kan give eleverne en lille pause fra undervisningen, som gør, at deres hjerner bliver "frisket op", og at de efterfølgende går mere engageret til værks.

Endelig fortæller lærerne, at fællesskabet bliver styrket, da eleverne er sammen på nye måder, som gør, at de har det sjovt sammen, og at de ser nye sider af sig selv og hinanden. En af lærerne fortæller i forlængelse af dette, hvordan deres arbejde med fysisk aktivitet på tværs af årgangene i udskolingen har styrket fællesskabet blandt eleverne:

Det, at vi blandede dem på tværs af årgange, gav faktisk en rigtig stor fordel. 7.-klasserne fandt ud af, at man godt kunne stå foran 9.-klasserne og sige "nu skal vi lave den her aktivitet", og så gjorde 9.-klasserne det. Vi havde ikke nær så mange konflikter på tværs af årgangene. Det gav et rigtig godt miljø.

Interviewene med lærerne giver dog også indtryk af, at udviklingen i læringsmiljøet indeholder mange nuancer. Fx at elevernes deltagelse i aktiviteterne er vigtig for den positive udvikling, men også at elevernes deltagelse i aktiviteterne ikke er ensbetydende med, at miljøet bliver styrket. Lærerne giver flere eksempler på dette:

Lærerne fortæller bl.a., at konkurrenceelementet, som følger med flere af øvelserne, også kan have en negativ indvirkning på læringsmiljøet. Dette kan fx forekomme, hvis undervisningen udelukkende kommer til at handle om at vinde og tabe, hvilket nogle af eleverne kan have svært ved at håndtere.

Derudover fortæller lærerne, at det heller ikke er givet, at bevægelsespauserne øger elevernes faglige engagement, som det er nævnt ovenfor. En af lærerne understreger således, at den positive udvikling er meget betinget af eleverne, og at nogle af hans elever har svært ved at falde til ro igen efter en bevægelsepause, og at bevægelsespauserne i disse situationer har en uheldig indflydelse på læringsmiljøet.

På baggrund af ovennævnte tegner evalueringen således et positivt, men også meget komplekst billede af virkningerne af lærernes arbejde med fysisk aktivitet i undervisningen. På den ene side viser evalueringen, at lærernes inddragelse af øvelserne og elevernes deltagelse i disse kan have en positiv indvirkning på læringsmiljøet. På den anden side viser evalueringen også, at der er en længere række forhold, som er helt afgørende for de positive resultater, som lærerne derfor skal være opmærksomme på.

Opsamling

Evalueringen viser, at de lærere, som deltog i kampagneugen, både inddrager databasens og egne øvelser i undervisningen. Derudover inddrager lærerne øvelser, som de får andetstedsfra, fx fra deres kolleger. Evalueringen viser desuden, at der er stor forskel på, hvor ofte lærerne inddrager øvelserne. I kampagneugen inddrog 78 % af lærerne faglige øvelser i 1-10 timer, mens 69 % inddrog bevægelsepauser i samme omfang. Samtidig er der også 20 % af lærerne, som inddrog faglige øvelser og bevægelsepauser i mere end 10 undervisningstimer. Forskellen bliver endnu tydeligere i forbindelse med årets øvrige uger, hvor 36 % og 35 % af lærerne inddrog hhv. fagli-

ge øvelser og bevægelsespauser i 1-20 timer, mens 22 % af lærerne inddrog faglige øvelser og bevægelsespauser i mere end 60 timer. Den store variation hænger bl.a. sammen med, hvorvidt lærerne oplever, at øvelserne i tilstrækkelig grad understøtter de faglige mål for undervisningen. Derudover peger lærerne på, at det har betydning for lærernes inddragelse af øvelserne, at ledelse, kolleger og forældre bakker op om arbejdet med fysisk aktivitet, og at de har de nødvendige fysiske faciliteter til rådighed.

Evalueringen viser desuden, at langt de fleste af eleverne deltager og er fysisk aktive, når lærerne inddrager øvelserne. Således angiver 84 % af lærerne, at 76-100 % af eleverne typisk er aktive, når de inddrager faglige øvelser, mens 80 % af lærerne angiver samme aktivitetsniveau i forbindelse med bevægelsespauserne. Lærerne fortæller i den forbindelse, at de ikke altid lykkes med at engagere eleverne, og at deres deltagelse i høj grad er betinget af rammesætningen af arbejdet med øvelserne, herunder fx at eleverne får forklaret, hvorfor de skal være fysisk aktive, og at læreren engagerer sig i arbejdet med fysisk aktivitet.

Endelig giver evalueringen indtryk af, at inddragelsen af de forskellige øvelser med fysisk aktivitet kan have en positiv indvirkning på elevernes læringsmiljø. Lærerne oplever bl.a., at eleverne får en sjovere og mere spændende skoledag. Den positive indvirkning på læringsmiljøet er dog betinget af, at eleverne deltager og er fysisk aktive, når øvelserne inddrages. Derudover fremgår det, at elevernes fysiske aktivitet ikke er ensbetydende med, at læringsmiljøet bliver forbedret, og at den fysiske aktivitet i forbindelse med øvelserne i visse tilfælde kan have en negativ indvirkning på dette. Dette kan fx forekomme, hvis et evt. konkurrenceelement i undervisningen kommer til at fylde mere, end eleverne er i stand til at håndtere.

5 Sund Erhvervsskole

5.1 Dansk Firmaidrætsforbunds information om projektet

Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF) står bag projektet Sund Erhvervsskole, som har eksisteret siden 2012, og som henvender sig til erhvervsskoler, produktionsskoler og SOSU-skoler. Projektet består af en række forskellige aktiviteter. Denne evaluering fokuserer på tre af aktiviteterne, nemlig Aktiviteket, QR-kodeløb og firmaidrætsaktiviteter.

Aktiviteket er et motionsbibliotek med 15 øvelser, som lærerne kan inddrage i undervisningen. QR-kodeløb er ti QR-koder, som lærerne kan lægge tekst og opgaver bag, hvorpå eleverne scanner QR-koden med deres mobiltelefon og løser den pågældende opgave. Firmaidrætsaktiviteter foregår, ved at skolen etablerer samarbejde med en lokal firmaidrætsforening om at gennemføre idrætsaktiviteter på skolen, som elever og lærere kan deltage i.

DFIF startede med at informere om Sund Erhvervsskole i sommeren 2012. Der blev ad flere omgange udsendt materiale postalt til alle skoler, og der er blevet holdt oplæg på forskellige netværksmøder og konferencer. Derudover har tre sælgere kontaktet skolerne telefonisk og ved fremmøde og præsenteret dem for alle projektets produkter. Både oplæg og præsentationer har ifølge DFIF primært haft fokus på Aktiviteket, men efter at QR-kodeløb blev færdigudviklet i 2013, er sælgerne også begyndt at fortælle om det.

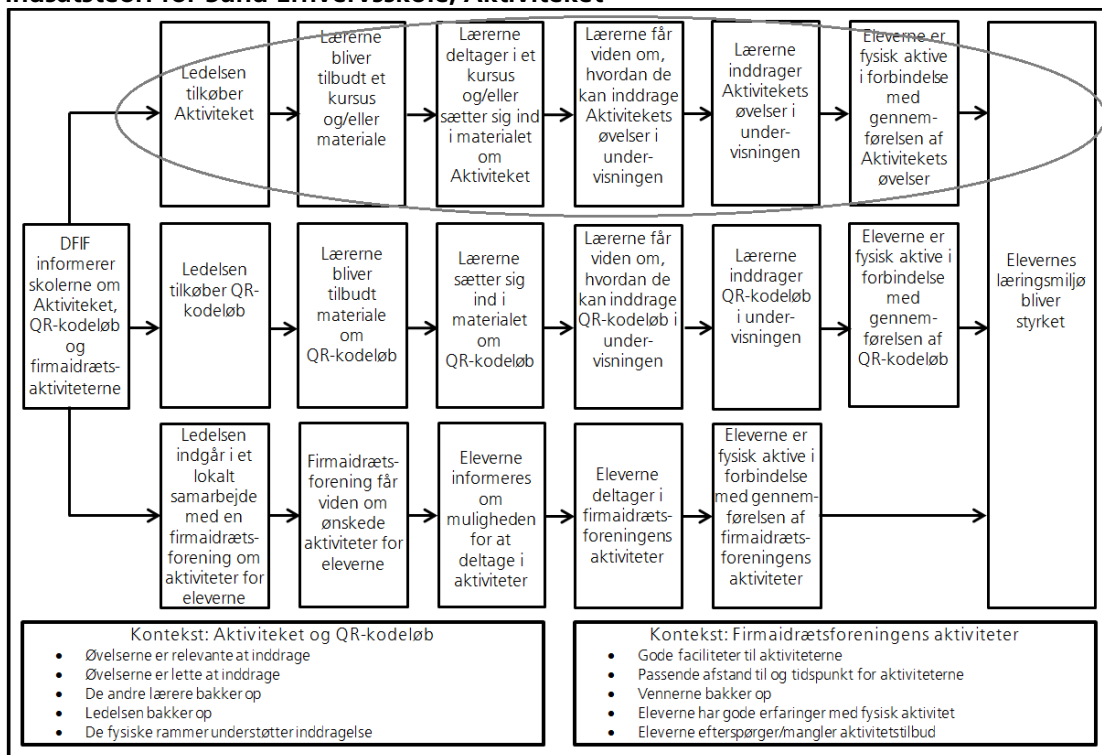
I de følgende afsnit belyses det, hvordan implementeringen af de tre aktiviteter er foregået i praksis, og om det har ført til de forventede resultater, som fremgår af indsatsteorien (se afsnit 2.3). Evalueringen er baseret på resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt lærere og interview med udvalgte ledere, lærere, studievejledere og elever på to skoler. Derudover indgår input fra et interview med en repræsentant for DFIF.

5.2 Aktiviteket

I dette afsnit behandles de dele af indsats teorien, som omhandler Aktiviteket. I figuren nedenfor er de dele af indsats teorien, som belyses i afsnittet, markeret med en cirkel:

Figur 10

Indsats teori for Sund Erhvervsskole, Aktiviteket

Ledelsens tilkøb af Aktiviteket

Aktiviteket er et motionsbibliotek med øvelser, der bl.a. kan bruges som icebreakers i undervisningen. Helt konkret er Aktiviteket et skab med 15 stofposer, som hver indeholder en beskrivelse af reglerne for en øvelse og evt. rekvisitter til øvelsen. DFIF har oplyst til EVA, at der i august 2014 var 56 skoler, der havde tilkøbt Aktiviteket, og det var også tilkøbt på de to skoler, som EVA besøgte i forbindelse med dataindsamlingen.

Ifølge DFIF skal Aktiviteket bidrage til at styrke elevernes læringsmiljø ved at sætte fokus på nogle andre aspekter end de boglige. Der er en forventning om, at eleverne vil have nemmere ved at sidde stille, når de har brugt noget energi. Derudover er det et mål, at eleverne lærer hinanden bedre at kende, så der skabes et bedre sammenhold, og færre falder fra pga. mistrivsel. På de to skoler, EVA besøgte, pegede de interviewede ledere, lærere og studievejledere på følgende motivationer for at købe Aktiviteket:

- Forbedre elevernes sundhed
- Forbedre elevernes koncentration
- Understøtte elevernes personlige udvikling
- Opnå øget læring efter fysisk aktivitet
- Skabe variation i undervisningen.

På de to skoler var der altså store forhåbninger til, hvilke forandringer Aktiviteket kan bidrage til at skabe.

Viden om Aktiviteket

Ifølge indsats teorien får lærerne viden om Aktiviteket ved at deltage i et kursus og/eller sætte sig ind i materialet om Aktiviteket. Forudsætninger herfor er, at lærerne kender til materialet og/eller bliver tilbudt at deltage i kurset. Indsats teorien angiver ikke, om det i højere grad kan forventes, at øvelser fra Aktiviteket inddrages, hvis lærerne både har været på kursus og har sat sig ind i materialet, eller om det ene er tilstrækkeligt.

Kurset

Ifølge DFIF er målet med kurset at give lærerne konkrete erfaringer med at bruge øvelserne i Aktiviteket, så de er klar til at bruge dem i deres egen undervisning. Derudover får lærerne bl.a. viden om, hvorfor det er vigtigt at røre sig, og det bliver drøftet, hvilke udfordringer der kan opstå, når de skal præsentere eleverne for noget nyt. Der udpeges også foregangspersoner blandt lærerne, som de øvrige lærere kan gå til, hvis de har svært ved at komme i gang. DFIF har ikke præcise tal for, hvor mange af de skoler, der har tilkøbt Aktiviteket, der også er blevet afholdt et kursus på, men forbundet vurderer, at det er 90-95 % af skolerne.

Spørgeskemaet er sendt til de lærere, som har deltaget i kurset om Aktiviteket. Alligevel er det kun 96 ud af de 124 lærere, der har besvaret spørgeskemaet, som har angivet, at de har deltaget i kurset om Aktiviteket. Ifølge DFIF kan denne forskel skyldes, at lærerne har glemt, at de har deltaget i kurset, eller at DFIF har fået forkerte kontaktoplysninger fra skolerne.

I spørgeskemaundersøgelsen blev lærerne bedt om at vurdere kurset via fem spørgsmål. Deres svar fremgår af tabel 26.

Tabel 26
I hvilken grad vurderer du ...

	... at kurset var relevant? (n = 96)	... at du deltog engageret i kurset? (n = 95)	... at dine kolleger deltog engageret i kurset? (n = 95)	... at underviserne på kurset var engagerede? (n = 95)	... at underviserne på kurset var fagligt kompetente? (n = 96)
I høj grad	57 %	73 %	63 %	88 %	84 %
I nogen grad	41 %	26 %	36 %	11 %	16 %
I mindre grad	2 %	1 %	1 %	1 %	-
Slet ikke	-	-	-	-	-
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til erhvervsskolelærere.

Note: Spørgsmålene er kun stillet til de respondenter, der har svaret ja på spørgsmålet "Har du deltaget i et kursus om Aktiviteket?".

Tabel 26 viser, at der har været udbredt tilfredshed blandt de lærere, som deltog i kurset. Hvis man fokuserer på svarkategorien "I høj grad", er lærerne mest positive i deres vurdering af underviserne på kurset, hvad angår både kompetencer og engagement.

Lærerne er også blevet bedt om at vurdere, om kurset har givet tilstrækkelig viden om, hvordan man kan inddrage Aktivitekets øvelser i undervisningen. 95 % af lærerne svarer positivt på dette spørgsmål, idet 41 % angiver, at det i høj grad er tilfældet, og 54 %, at det i nogen grad er tilfældet.

På de to skoler, EVA besøgte, vurderede de interviewede ledere, lærere og studievejledere ligeledes kurset positivt. De pegede bl.a. på, at det var godt at få mulighed for at afprøve øvelserne, og at øvelserne virkede nemme at gå til.

DFIF anbefaler, at alle de lærere, der skal bruge Aktiviteket, kommer på kursus. I praksis oplever DFIF, at der blandt skolerne er stor forskel på, hvor stor en andel af lærerne, der kommer på kursus.

På de skoler EVA besøgte, var det de lærere, som havde lyst, som deltog i kurset. En af lederne fortalte, at nogle af de lærere, der deltog, i hendes øjne var oplagte, men at der også var lærere, som hun ikke havde forventet, ville deltage. En lærer gav udtryk for, at det primært var ildsjæle, der deltog, da lærerne ikke fik timer for at deltage i kurset.

På den ene af de to skoler, hvor EVA gennemførte interview, havde 15-18 lærere deltaget i kurset, og på den anden skole havde leder og lærere forskellige erindringer om, hvor mange der del-

tog. På ingen af skolerne var det dog den samlede lærerstab, der havde deltaget. Der var til gengæld en forestilling om, at de lærere, der havde været på kursus, skulle dele deres viden med kolleger på teammøder og lærermøder. Det var dog ikke indtrykket hos de interviewede ledere, lærere og studievejledere, at den vidensdeling, der var blevet gennemført, havde været tilstrækkelig til at få de øvrige lærere i gang med at bruge øvelserne fra Aktiviteket.

EVA har analyseret resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen for at se, om der var en signifikant sammenhæng mellem lærernes deltagelse i kurset og anvendelsen af øvelserne fra Aktiviteket. Resultaterne var ikke signifikante, og det er derfor ikke muligt at konkludere noget om sammenhængen på baggrund af de indsamlede data.

Materialet

Der findes tre typer materiale, der kan give lærerne viden om Aktiviteket:

- Stofposer med regler og evt. rekvisitter til de enkelte øvelser
- En USB-nøgle med materiale fra kurset om Aktiviteket
- YouTube-videoer, som illustrerer brugen af Aktivitekets øvelser.

Ifølge DFIF får skolerne sammen med Aktiviteket udleveret USB-nøglen og stofposerne, mens YouTube-videoerne primært er blevet brugt af sælgerne, eller lærere er blevet henvist til dem, hvis de kontaktede DFIF med spørgsmål om øvelserne.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at reglerne i stofposerne er kendt af 90 % af lærerne, mens 37 % ved, at USB-nøglen eksisterer, og 10 % kender til YouTube-videoerne. De lærere, der har angivet, at de kender materialet, er blevet bedt om at vurdere dets anvendelighed. Deres svar er samlet i tabellen nedenfor.

Tabel 27
I hvilken grad vurderer du ...

	... at reglerne er brugbare? (n = 65)	... at materialet på USB-nøglen er brugbart? (n = 27)	... at YouTube- videoerne er brugbare? (n = 7)
I høj grad	54 %	15 %	29 %
I nogen grad	37 %	19 %	14 %
I mindre grad	3 %	15 %	-
Slet ikke	-	-	-
Jeg har ikke brugt materialet	6 %	52 %	57 %
Total	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til erhvervsskolelærere.

Note: Det er kun de respondenter, der har angivet, at de kender det omtalte materiale, som er blevet bedt om at vurdere brugbarheden.

Tabel 27 viser, at af de tre typer materialer har flest lærere brugt reglerne i stofposerne, og heraf vurderer 59, svarende til 91 %, at de i høj grad eller nogen grad er brugbare. 27 lærere kender til materialet på USB-nøglen. 14 af dem har ikke brugt materialet, og blandt de 13, der angiver at have brugt det, fordeler svarene sig jævnt på de tre svarkategorier. 3 ud af 7 lærere med kendskab til YouTube-videoerne har brugt dem, og de vurderer, at videoerne i høj grad eller nogen grad er brugbare.

På de to skoler, EVA besøgte, var der kendskab til reglerne i poserne og USB-nøglen, mens ingen af de interviewede lærere, ledere og studievejledere kendte til YouTube-videoerne. På den ene skole blev der dog peget på, at der kan være potentiale i at formidle via videoer, da mange af lærerne er mere visuelt end skriftligt orienterede. Sammenholdes denne information med resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen, indikerer det, at det kan være relevant at prøve at skabe mere opmærksomhed omkring videoerne. Derudover kan det være relevant at undersøge nærmere, om materialet er brugbart, uanset om man har deltaget i kurset eller ej, eller om det med fordel kan tilpasses lærere, der hhv. har deltaget og ikke har deltaget.

EVA har analyseret resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen for at se, om der var en signifikant sammenhæng mellem lærernes brug af materialet og anvendelsen af øvelserne fra Aktiviteket. Resultaterne var ikke signifikante, og det er derfor ikke muligt at konkludere noget om sammenhængen på baggrund af de indsamlede data.

Anvendelse af Aktiviteket

I indsats teorien antages det, at lærerne vil inddrage Aktivitekets øvelser i undervisningen, hvis de har viden om, hvordan de skal gøre det. 73 af de 124 lærere, der har besvaret spørgeskemaet, hvilket svarer til 59 %, har angivet, at de har inddraget øvelser fra Aktiviteket. Sammenholdes antallet 73 med de 96, som har deltaget i kurset, peger data på, at deltagelse i kurset ikke er ensbetydende med, at øvelserne inddrages.

Lærerne blev i spørgeskemaet bedt om at se tilbage på den seneste måned og estimere, i hvor stor en andel af deres undervisningslektioner de havde inddraget øvelser fra Aktiviteket. Ud af de 72 lærere, der besvarede spørgsmålet, angav 82 %, at de inddrog øvelserne i mindre end 10 % af lektionerne, og 18 % angav, at de brugte dem i 11-50 % af lektionerne. Ingen af lærerne brugte svarkategorierne med en hyppigere anvendelse.

I forbindelse med udarbejdelsen af indsats teorien blev der formuleret en række forhold, som forventes at have betydning for, om Aktivitekets øvelser bliver inddraget i undervisningen:

- Øvelserne er relevante at inddrage.
- Øvelserne er lette at inddrage.
- De andre lærere bakker op.
- Ledelsen bakker op.
- De fysiske rammer understøtter inddragelse.

I spørgeskemaet er lærerne blevet spurgt om forholdene via fem spørgsmål. Tabel 28 samler lærernes svar på spørgsmålene.

Tabel 28
I hvilken grad vurderer du ...

	... at øvelserne fra Aktiviteket er relevante at inddrage i undervisningen? (n = 73)	... at øvelserne fra Aktiviteket er lette at inddrage i undervisningen? (n = 68)	... at de andre på skolen bakkede op om inddragelsen af øvelserne fra Aktiviteket? (n = 73)	... at ledelsen på skolen bakkede op om inddragelsen af øvelserne fra Aktiviteket? (n = 72)	... at skolens fysiske rammer understøtter inddragelsen af øvelserne fra Aktiviteket? (n = 72)
I høj grad	22 %	12 %	11 %	46 %	13 %
I nogen grad	58 %	54 %	43 %	36 %	51 %
I mindre grad	21 %	32 %	40 %	15 %	31 %
Slet ikke	-	2 %	7 %	3 %	6 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til erhvervsskolelærere.

Note: Spørgsmålene er kun stillet til den del af respondenterne, der til spørgsmålet "Hvilke øvelser fra Aktiviteket har du inddraget i undervisningen?" har angivet én eller flere øvelser.

Fokuserer man på de to positive svarkategorier ("I høj grad" og "I nogen grad"), fremgår det, at lærerne er mest positive i deres vurdering af ledelsens opbakning og relevansen af at inddrage øvelserne. Mindre positive er lærerne i deres vurdering af de fysiske rammer, og hvor lette øvelserne er at inddrage. Den største udfordring synes dog at være opbakningen fra de øvrige lærere.

På de to skoler, EVA besøgte, blev det drøftet med ledelse og lærere, hvilke forhold der har betydning for, om Aktivitekets øvelser bliver inddraget. Tre af forholdene berørte de samme tema-tikker, som forholdene nævnt ovenfor: De andre lærere skal bakke op, ledelsen skal bakke op, og de fysiske rammer skal understøtte inddragelse. Derudover blev der peget på tre forhold af betydning:

- Svært at komme i gang
- Fokus på andre ting
- Tanker om elevernes reaktion.

EVA kan ikke på baggrund af besøg på to skoler vurdere, om de fem forhold, som blev identificeret i forbindelse med opstilling af indsats teorien, har en afgørende betydning for, om øvelserne bliver anvendt, eller om der er andre forhold, der har en større betydning. Men ved at analysere interviewene fra de to skoler kan man få et indblik i, hvad der er på spil, og hvad der vurderes at have betydning på lige netop disse skoler.

Under interviewene blev der talt om, at der kan være lang vej fra at afprøve øvelserne på et kursus til selv at komme i gang og tænke dem ind i sin dagligdag som lærer. En lærer fortalte fx, at han var kommet godt i gang med at bruge øvelserne, men nu var kommet væk fra det igen, og en leder vurderede, at det tager lang tid, før nye ting bliver en automatiseret del af undervisningen.

Under interviewet med DFIF blev der peget på, at der på nogle skoler har været en tendens til at tænke, at nu har vi købt skabet, og lærerne har været på kursus, så nu har vi fysisk aktivitet og kan sætte hak i den boks. Ud over anbefalingen om, at alle de lærere, der skal bruge øvelserne, bør deltage i kurset, så er det ifølge DFIF vigtigt, at der afsættes tid til erfaringsudveksling blandt lærerne, så der sker en løbende evaluering af, hvordan man kan bruge øvelserne. DFIF vurderer, at det er en af de ting, som ledelsen kan gøre for at bakke op.

På de to skoler, EVA besøgte, blev det fremhævet, at nogle lærere ikke har fokus på bevægelse i deres undervisning. Det kan skyldes manglende tid, eller at det er nye lærere, som er ved at lære deres undervisning at kende, og bruger al energi på det. Det kan også handle om, at lærerne simpelthen ikke brænder for at inddrage bevægelse i undervisningen og derfor har svært ved at finde den personlige motivation, eller at de har mere fokus på faget end det pædagogiske, og de ikke mener, at bevægelse bør være en del af undervisningen.

DFIF havde også gjort den iagttagelse, at det kan være svært for lærere, som ikke selv kan lide bevægelse og idræt, eller som har en stærk fagidentitet, der fx kan betyde, at man er mere kok end lærer. På begge skoler gav ledere, studievejledere og lærere udtryk for en forventning om, at når erhvervsskolereformen træder i kraft med sit krav om 45 minutters daglig bevægelse, vil der virkelig ske noget med hensyn til anvendelse af Aktivitekets øvelser, da kravet om fysisk aktivitet ikke er til at komme uden om. Derudover pegede en leder på, at det kan få en positiv betydning, at der løbende er flere og flere lærere, der får pædagogisk uddannelse, så de ser sig selv mere som undervisere og ikke kun fagpersoner.

De lærere, EVA interviewede, pegede på, at deres kolleger giver en hånd med, hvis de spørger om hjælp, men at de ikke viser engagement. En leder gav udtryk for, at der hele tiden er nye forandringer, som kræver lærernes opmærksomhed, og at det derfor kan være svært at nå ud til alle lærerne med et budskab. Ifølge lederen er det i øjeblikket reformen af erhvervsuddannelserne, der overskygger alt andet. På begge skoler var der en oplevelse af, at ledelsens opbakning er vigtig, og at det betyder noget, at ledelsen går forrest. Der blev peget på, at ledelsen kan bidrage til at gøre det legitime at bruge øvelserne ved selv at gøre det i undervisningen eller på lærermøder. Derudover blev der givet udtryk for, at selve det, at Aktiviteket er blevet indkøbt, signalerer, at det er legitimt at bruge tid på.

Forventninger til elevernes reaktioner kan være en barriere for at inddrage øvelserne i undervisningen. Under interviewene blev der peget på, at lærerne skal træde ud af deres komfortzone og turde sætte sig selv på spil, når de bruger øvelserne. De kan være bekymrede for, at det hele falder til jorden, hvis eleverne ikke gider. Under interviewene blev det også drøftet, hvilken betydning det har, at Aktiviteket har en synlig placering på skolen. Der blev peget på, at det kan bidrage til, at det er i lærernes bevidsthed, men samtidig blev det nævnt, at det er en udfordring at have det stående på gangen, fordi der ikke er lås på skabet, og det står og gaber lidt.

Da EVA besøgte de to skoler, blev der talt om, hvornår øvelserne bliver inddraget, hvilke elever der er målgruppen, og hvilke lærere der inddrager øvelserne. På de to skoler blev der nævnt eksempler på, at øvelserne var blevet inddraget i følgende sammenhænge:

- Introtur på htx
- Undervisning i matematik og fysik på htx
- Tværfagsuge på EUD
- Teoriundervisning på EUD.

Under interviewene blev der peget på, at htx-eleverne kan have nogle lidt tunge dage, hvor det er hensigtsmæssigt at lave et break. Ifølge DFIF er der mange, der anvender øvelserne ved opstart af moduler, i undervisningen om eftermiddagen eller i dobbeltlektioner. På EUD anvendes øvelserne primært på grundforløbet, da mester betaler løn på hovedforløbet, og det kan være svært at få accept til at bruge tid på noget, der ligger uden for faget. Den samme oplevelse gik igen på de to skoler, og der blev udtrykt tvivl om, hvorvidt det ville blive opfattet som legitimt at bruge tid på den slags aktiviteter.

På de to skoler var det to typer af lærere, som brugte øvelserne: lærere, der selv kan lide fysisk aktivitet, og lærere, der underviser i naturvidenskabelige fag og ikke selv træner eller er udadvendte. En leder pegede på, at fælles for de lærere, der anvender øvelserne, er, at de er sikre undervisere, som har fundamentet i orden, og derfor godt tør begive sig ud i noget nyt.

Lærerne blev i spørgeskemaet bedt om at angive, hvilke af de 15 øvelser de havde inddraget i undervisningen. Svarene viser, at de mest populære øvelser er:

- Kryds og bolle-stafet
- Højeste, længste, fleste
- Kast og svar
- Gæt et ord
- Sækkeleg
- Over, under og rundt om
- Kortspilsstafet.

Ifølge DFIF er øvelserne tilrettelagt, så der er en blanding af øvelser, der handler om konkurrence og samarbejde. Hvis der er øvelser, som skolerne ikke bruger, kan de kontakte DFIF og få sendt nogle nye.

På de to skoler, EVA besøgte, blev der peget på, at øvelserne er gode og morsomme og fungerer fint i praksis, og at det er tiltalende med et samlet koncept i en pose. Det blev dog også nævnt, at det for nogle elever kan være en udfordring, når øvelserne involverer fysisk kontakt, og at navnene på øvelserne kan fremstå lidt spejderagtige, så eleverne måske synes, øvelserne er sjove, men ikke rigtig vil være ved det. I disse tilfælde tilpassede lærerne øvelserne lidt, så de passer bedre til elevgruppen. En underviser fremhævede, at der kan være et stort potentiale i, at underviserne bruger lidt tid på at tilpasse øvelserne, så der sker en øget kobling til det faglige. Blandt lærerne var der forskellige perspektiver på varigheden af øvelserne. Fra det ene perspektiv blev der givet udtryk for, at varigheden var tilpas, mens der fra det andet perspektiv var en oplevelse af, at fem til ti minutter ikke var nok, og at eleverne havde lyst til at fortsætte og ikke allerede afbryde øvelsen.

Betydning af Aktiviteket for læringsmiljøet

Ifølge indsatsteorien forventes inddragelse af øvelser fra Aktiviteket at føre til en forbedring af elevernes læringsmiljø. Det er bl.a. funderet på, at eleverne vil blive stillet over for passende udfordringer, får erfaringer med gruppearbejde, opdager nye og positive sider af hinanden samt får mere overskud og bliver mere rolige.

I spørgeskemaundersøgelsen er de 73 lærere, der har inddraget øvelser fra Aktiviteket, blevet stillet fire spørgsmål, der omhandler elevernes læringsmiljø. Tabel 29 viser deres svar.

Tabel 29
I hvilken grad vurderer du ...

	... at eleverne får en mere spændende skoledag, når øvelser fra Aktiviteket bliver inddraget i undervisningen? (n = 70)	... at elevernes faglige engagement øges, når øvelser fra Aktiviteket bliver inddraget i undervisningen? (n = 70)	... at fællesskabet i klassen styrkes, når øvelser fra Aktiviteket bliver inddraget i undervisningen? (n = 70)	... at eleverne får en sjovere skoledag, når øvelser fra Aktiviteket bliver inddraget i undervisningen? (n = 70)
I høj grad	21 %	10 %	51 %	44 %
I nogen grad	61 %	61 %	41 %	46 %
I mindre grad	17 %	27 %	6 %	9 %
Slet ikke	-	1 %	1 %	1 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til erhvervsskolelærere.

Note: Spørgsmålene er kun stillet til de respondenter, der har angivet, at de har Aktiviteket på skolen.

Note: Spørgsmålene er kun stillet til den del af respondenterne, der til spørgsmålet "Hvilke øvelser fra Aktiviteket har du inddraget i undervisningen?" har angivet én eller flere øvelser.

Tabellen viser, at lærerne generelt er positive i deres vurdering af Aktivitekets betydning for læringsmiljøet. De vurderer, at Aktiviteket især bidrager til at skabe et styrket fællesskab i klassen og en sjovere skoledag.

I spørgeskemaet er lærerne ligeledes blevet bedt om at vurdere, hvor stor en andel af eleverne der var fysisk aktive, når øvelserne fra Aktiviteket blev inddraget. 81 % af lærerne svarede, at 51-100 % af eleverne var fysisk aktive, mens de resterende 19 % angav, at 50 % eller færre var fysisk aktive.

Da EVA besøgte de to skoler, blev de forskellige erfaringer med brug af Aktiviteket drøftet. De interviewede lærere, ledere og studievejledere gav udtryk for, at øvelserne havde en positiv betydning for det sociale blandt eleverne, og de pegede på følgende forhold:

- Alle eleverne var med.
- Eleverne arbejdede sammen.
- Eleverne lærte nye at kende.
- Der blev skabt et godt klassekammeratskab.
- Eleverne gav den gas under øvelserne.
- Eleverne har efterspurgt at lave dem igen.

Lærerne havde forskellige perspektiver på, hvordan det var at fortsætte med undervisningen efter øvelserne. Ifølge det ene perspektiv forstod eleverne, at de skulle arbejde, når de kom tilbage fra øvelsen, og de faldt hurtigt til ro, når de havde fundet deres plads. Ifølge det andet perspektiv var det meget svært at få ro efter øvelserne. Eleverne var ikke klar til at modtage undervisning, og øvelserne havde haft en negativ indvirkning på deres koncentration. En lærer foreslog, at man kunne prøve at håndtere disse udfordringer ved at gennemføre øvelsen op til en pause for at markere overgang mellem teori og værksted eller ved at sætte en helt lektion af.

Opsamling

Evalueringen af den del af indsats teorien, der omhandler Aktiviteket, viser, at informationen fra DFIF har betydet, at 56 skoler har købt Aktiviteket, og at næsten alle disse skoler har fået gennemført et kursus om Aktiviteket. Evalueringen viser også, at lærerne vurderer kurset positivt, og at langt størstedelen oplever, at kurset har givet dem tilstrækkelig viden om, hvordan de kan inddrage øvelserne i undervisningen. De fleste lærere kender reglerne i stofposerne, og lærerne vurderer, at de er brugbare. Kun få lærere kender YouTube-videoerne, og der synes at være et potentiale i at sprede kendskabet.

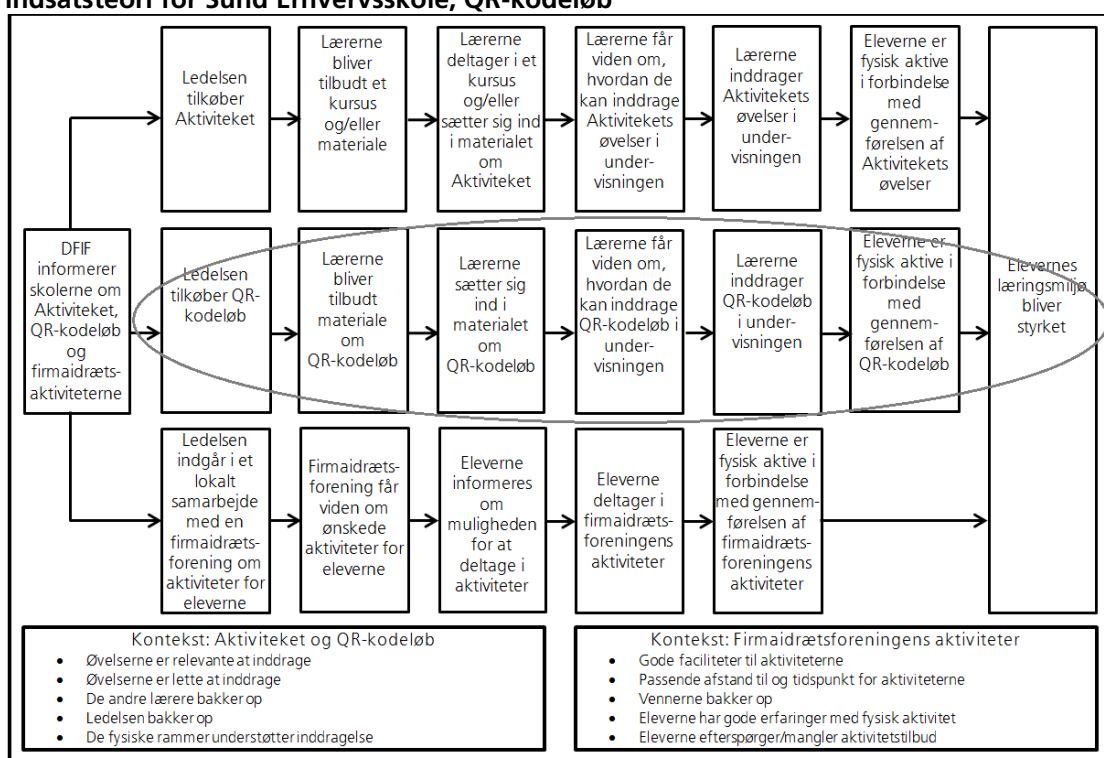
Derudover viser evalueringen, at 59 % af de lærere, der har besvaret spørgeskemaet, har inddraget øvelser fra Aktiviteket, og at langt størstedelen har gjort det i 10 % eller færre af timerne. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at de omstændigheder, der har størst betydning for anvendelsen, er, at øvelserne er relevante, og at ledelsen bakker op. Interviewdata fra de to skolebesøg peger på, at det også kan have betydning, at lærerne har fokus på andre ting i undervisningen, har svært ved at komme i gang eller er bekymrede for elevernes reaktion.

Evalueringen viser også, at i de tilfælde, hvor øvelser fra Aktiviteket er blevet inddraget, vurderer størstedelen af lærerne, at det i høj grad eller nogen grad har bidraget til at styrke fællesskabet, give eleverne en sjovere og mere spændende skoledag samt skabe et øget fagligt engagement. På de skoler, EVA besøgte, var der dog forskellige perspektiver på, hvad det betyder for elevernes koncentration i den efterfølgende undervisning.

5.3 QR-kodeløb

I dette afsnit behandles de dele af indsats teorien, som omhandler QR-kodeløb. Det drejer sig om følgende dele:

Figur 11
Indsats teori for Sund Erhvervsskole, QR-kodeløb

Ledelsens tilkøb af QR-kodeløb

QR-kodeløb består af et sæt med ti poster med QR-koder og et login til DFIF's hjemmeside, hvor lærerne kan tilknytte tekst og opgaver til de enkelte poster. Skolen kan oprette lige så mange brugere, den vil, så flere lærere kan bruge de samme poster, og lærerne kan dele de opgaver og QR-kodeløb, de laver. QR-kodeløb fungerer på den måde, at QR-koderne placeres på skolen, og eleverne scanner hver QR-kode med deres mobiltelefon, løser den tilknyttede opgave og fortsætter videre til den næste QR-kode.

Ifølge DFIF blev de første QR-koder sendt ud til skolerne i december 2013, og i august 2014 var der 23 skoler, der havde tilkøbt QR-kodeløb. I spørgeskemaundersøgelsen svarede 19 ud af de 154 lærere, at de har QR-kodeløb på deres skole, mens de resterende svarede nej eller "Ved ikke". Lærerne besvarede spørgeskemaet i marts 2014, og på det tidspunkt havde QR-kodeløb altså kun eksisteret i få måneder. Det kan være en væsentlig del af forklaringen på, at de indsamlede data viser begrænset kendskab til og erfaring med QR-kodeløb.

På de to skoler, EVA besøgte, var QR-kodeløb indkøbt, men endnu ikke anvendt.

Viden om QR-kodeløb

I indsats teorien antages det, at når QR-kodeløb er købt, vil lærerne blive tilbudt materiale om QR-kodeløb, og de vil sætte sig ind i det og derved opnå viden om, hvordan de kan inddrage QR-kodeløb i undervisningen. DFIF har udarbejdet en vejledning til og en præsentation af QR-kodeløb, som kan findes på DFIF's hjemmeside. Ud af de 19 lærere, som er på en skole med QR-kodeløb, har 8 svaret, at de kender vejledningen, og 2 har brugt den. 3 har angivet, at de ved, at der findes en præsentation af QR-kodeløb, og heraf har 2 angivet, at den i nogen grad er brugbar.

Anvendelse af QR-kodeløb

Af indsats teoriens efterfølgende trin fremgår det, at lærerne inddrager QR-kodeløb i undervisningen, og at eleverne i den forbindelse er fysisk aktive. Blandt de 19 lærere, som har QR-kodeløb på skolen, har 15 angivet i spørgeskemaet, at de har inddraget QR-kodeløb i mindre end 10 % af undervisningslektionerne, og 1, at det er sket i 11-50 % af undervisningslektionerne. 16 ud af 19 lærere har altså brugt QR-kodeløb, hvilket kan betragtes som en høj grad af anvendelse, i betragtning af hvor kort tid QR-kodeløb havde eksisteret.

På de to skoler, EVA besøgte, var QR-kodeløb blevet købt, men endnu ikke brugt. Begge steder var der dog konkrete planer om at anvende QR-koderne hhv. i forbindelse med en idrætsdag og på en crossfit-bane, som var ved at blive etableret. På den ene skole blev der i værkstederne brugt QR-koder til at vise sikkerhed med hensyn til maskinerne, og hos lederen var der en forventning om, at alle lærere derfor skal kunne bruge QR-koder. På den anden skole arbejdede nogle af lærerne allerede med at lave opgaveløb, og blandt studievejlederne var der en forventning om, at disse lærere ville kunne bruge QR-koderne til deres løb. Selv om QR-kodeløb endnu ikke var blevet anvendt, var der altså både ideer og erfaringer, som der kunne bygges videre på.

Med hensyn til indsats teorien er det interessant, at resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen peger på, at lærerne anvender QR-kodeløb uden at sætte sig ind i materialet. Det tyder på, at indsats teorien måske ikke giver et helt korrekt billede af, hvad der går forud for anvendelsen. EVA kan dog ikke på baggrund af de indsamlede data sige noget om, hvorvidt der sker en mere kvalificeret anvendelse af QR-kodeløb blandt de lærere, der har sat sig ind i materialet, eller hvorvidt nogle af lærerne har brugt andre læreres løb, og der måske derfor ikke har været behov for at sætte sig ind i vejledningen eller præsentationen.

I forbindelse med udarbejdelsen af indsats teorien blev der peget på forhold, der forventes at have betydning for, hvorvidt QR-kodeløb bliver anvendt. Som det var tilfældet med Aktiviteket, drejer det sig om følgende:

- Øvelserne er relevante at inddrage.
- Øvelserne er lette at inddrage.
- De andre lærere bakker op.
- Ledelsen bakker op.
- De fysiske rammer understøtter inddragelse.

Tabel 30 viser lærernes svar på de spørgsmål fra spørgeskemaet, der omhandler de fem forhold.

Tabel 30
I hvilken grad vurderer du ...

	... at QR-kodeløb er relevant at inddrage i undervisningen? (n = 14)	... at QR-kodeløb er nemt at inddrage i undervisningen? (n = 13)	... at de andre på skolen bakkede op om inddragelsen af QR-kodeløb? (n = 16)	... at ledelsen på skolen bakkede op om inddragelsen af QR-kodeløb? (n = 16)	... at skolens fysiske rammer understøtter inddragelse af QR-kodeløb? (n = 16)
I høj grad	2 (14 %)	2 (15 %)	1 (6 %)	3 (19 %)	4 (25 %)
I nogen grad	10 (71 %)	7 (54 %)	7 (44 %)	11 (69 %)	7 (44 %)
I mindre grad	2 (14 %)	4 (31 %)	6 (38 %)	1 (6 %)	4 (25 %)
Slet ikke	-	-	2 (13 %)	1 (6 %)	1 (6 %)
Total	14 (100 %)	13 (100 %)	16 (100 %)	16 (100 %)	16 (100 %)

Kilde: EVA's spørgeskema til erhvervsskolelærere.

Note: Spørgsmålene er kun stillet til de respondenter, der har angivet, at de har QR-kodeløb på skolen.

Hvis man ser på de to positive svarkategorier, fremgår det, at lærerne er mest positive i deres vurdering af ledelsens opbakning og relevansen af QR-kodeløb. I alt 88 % vurderer, at ledelsen i høj eller nogen grad bakker op, mens i alt 85 % vurderer, at QR-kodeløbene i høj eller nogen grad er relevante at inddrage.

Lærerne er mindst positive i deres vurdering af, hvor nemt det er at inddrage øvelserne, opbakningen fra de øvrige lærere og skolens fysiske rammer. I alt 69 % vurderer, at skolens fysiske rammer i høj eller nogen grad understøtter inddragelsen af QR-kodeløb. Ligeledes vurderer i alt 69 %, at det i høj eller nogen grad er nemt at inddrage QR-kodeløb i undervisningen. Endelig vurderer i alt 50 %, at de andre lærere i høj eller nogen grad bakker op.

I forlængelse af ovennævnte blev der under interviewet med DFIF peget på, at en typisk udfordring er, at lærerne ikke rigtig ved, hvordan de kommer i gang med at bruge QR-kodeløb. DFIF er derfor gået i gang med at forenkle brugerfladen på hjemmesiden og udarbejde en demonstrationsvideo, der tager lærerne gennem de skridt, man skal gennem, når man skal lave QR-kodeløb via hjemmesiden. Der vil blive givet information om disse tiltag til skolernes kontaktpersoner, og derudover kan der være mulighed for at få en introduktion på skolen.

Hos DFIF oplever man, at lærerne finder det positivt, at posterne er sat op, og at de kan låne hinandens løb. Derudover sætter de pris på, at de har mulighed for at planlægge undervisningen i god tid, og at de kan stille forskellige opgaver, så der er mulighed for at differentiere undervisningen.

Betydning af QR-kodeløb for læringsmiljøet

Ifølge indsats teorien forventes QR-kodeløb at føre til en forbedring af læringsmiljøet. Det er baseret på den forudsætning, at eleverne vil blive stillet over for passende udfordringer, få erfaringer med gruppearbejde og opdage nye og positive sider af hinanden.

Tabel 31 viser lærernes vurderinger af de fire spørgsmål i spørgeskemaet, som omhandler læringsmiljøet.

Tabel 31
I hvilken grad vurderer du ...

	... at eleverne får en mere spændende skoledag, når QR-kodeløb bliver inddraget i undervisningen? (n = 13)	... at elevernes faglige engagement øges, når QR-kodeløb bliver inddraget i undervisningen? (n = 13)	... at fællesskabet i klassen styrkes, når QR-kodeløb bliver inddraget i undervisningen? (n = 13)	... at eleverne får en sjovere skoledag, når QR-kodeløb bliver inddraget i undervisningen? (n = 13)
I høj grad	2 (15 %)	2 (15 %)	2 (15 %)	4 (31 %)
I nogen grad	7 (54 %)	8 (62 %)	9 (69 %)	5 (39 %)
I mindre grad	3 (23 %)	2 (15 %)	1 (8 %)	3 (23 %)
Slet ikke	1 (8 %)	1 (8 %)	1 (8 %)	1 (8 %)
Total	13 (100 %)	13 (100 %)	13 (100 %)	13 (100 %)

Kilde: EVA's spørgeskema til erhvervsskolelærere.

Note: Spørgsmålene er kun stillet til de respondenter, der har angivet, at de har QR-kodeløb på skolen.

Fokuserer man på de to positive svarkategorier ("I høj grad" og "I nogen grad"), fremgår det, at QR-kodeløb synes at have mest positiv betydning med hensyn til at skabe et øget fagligt engagement blandt eleverne og styrke fællesskabet i klassen.

I spørgeskemaet er lærerne desuden blevet bedt om at vurdere, hvor stor en andel af eleverne der var fysisk aktive, da de inddrog QR-kodeløb. Ti lærere har besvaret spørgsmålet, og heraf angav syv lærere, at 0-50 % af eleverne var fysisk aktive, mens tre lærere angav, at 51-100 % var aktive.

Under interviewet med DFIF blev der givet udtryk for, at intentionen med QR-kodeløb har været at skabe et afbræk i hverdagen, hvor der stadig er fokus på det faglige. DFIF har fået de tilbage meldinger fra lærerne, at eleverne modtager det positivt, at de kan have deres mobiltelefon med i undervisningen, og at det giver et afbræk i skoledagen, at eleverne går rundt mellem posterne. Hvis eleverne er opdelt i hold, kan det desuden skabe en god holdfølelse blandt eleverne.

Opsamling

Evalueringen af den del af indsats teorien, der omhandler QR-kodeløb, viser, at informationen fra DFIF har betydet, at 23 skoler har tilkøbt QR-kodeløb.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 16 ud af 19 lærere har brugt QR-kodeløb, og evalueringen af QR-kodeløb er derfor baseret på en begrænset erfaringsbase. Det kan bl.a. skyldes, at aktiviteten var relativt ny, da spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført. Evalueringen viser, at mens 16 lærere har brugt QR-kodeløb, er det kun 8 lærere, der kender vejledningen, og 3 lærere, der kender præsentationen af QR-kodeløb. Dette fund udfordrer indsats teoriens antagelse om, at kendskab til materialet går forud for anvendelse af QR-kodeløb. Det kan dog også skyldes, at nogle af lærerne har lånt QR-kodeløb fra andre lærere, og det derfor ikke har været nødvendigt for dem at sætte sig ind i materialet.

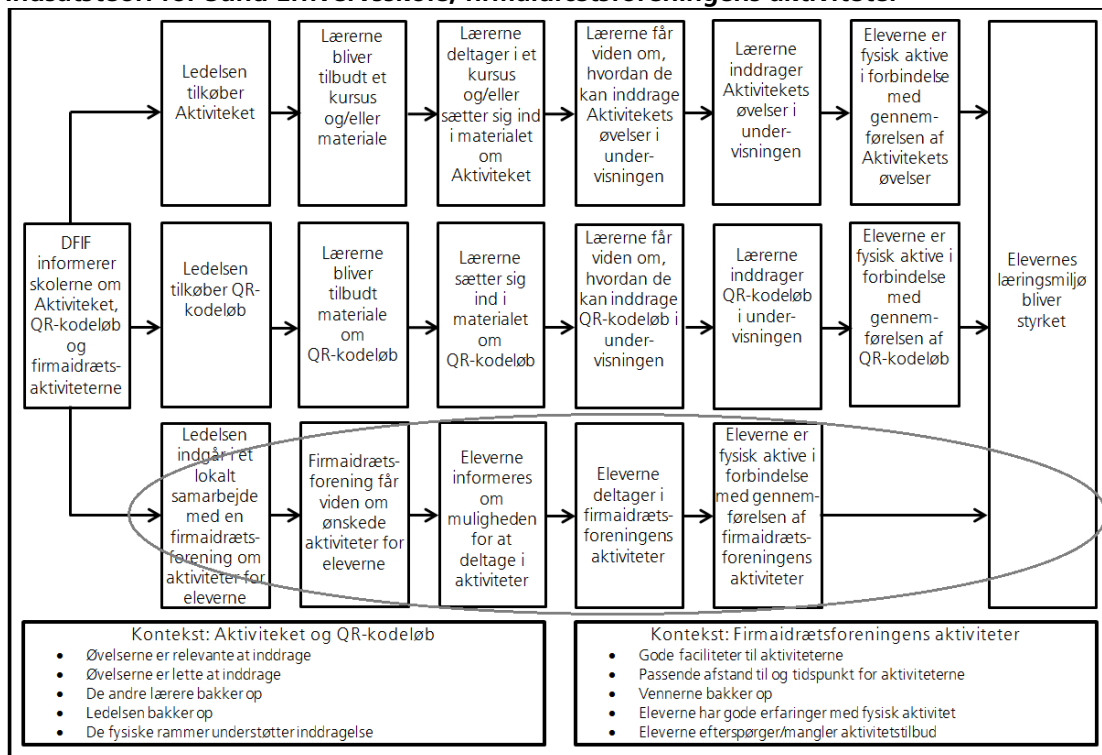
Derudover peger resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen på, at QR-kodeløb synes at have størst betydning med hensyn til at skabe et øget fagligt engagement blandt eleverne og styrke fællesskabet i klassen.

5.4 Firmaidrætsaktiviteter

I dette afsnit behandles de dele af indsats teorien, der omhandler firmaidrætsaktiviteterne. I figur 12 nedenfor er disse dele markeret med en cirkel.

Figur 12

Indsats teori for Sund Erhvervsskole, firmaidrætsforeningens aktiviteter

Ledelsens samarbejde med en firmaidrætsforening

Erhvervsskoler og produktionsskoler kan blive meldt ind i den lokale firmaidrætsforening. Medlemskabet gælder for alle skolens elever og medarbejdere, så de ikke skal betale kontingent, men udelukkende for de aktiviteter, de deltager i. Derudover kan den lokale firmaidrætsforening hjælpe med at finde instruktører og lokaler samt stå for idrætsaktiviteter på skolen. Ifølge DFIF er målet at få eleverne ind i firmaidrætsforeningerne, så der etableres et fællesskab om at dyrke idræt sammen med dem, man går i skole med. Der er en forventning om, at det vil være motiverende for eleverne, at de har noget andet at tale med hinanden om end skole.

Der er ca. 20 skoler, der har indgået et samarbejde med firmaidrætsforeninger. Ifølge DFIF bruges foreningerne forskelligt. Nogle skoler bruger dem til hver uge at stå for idrætsundervisningen, andre steder står de for idrætsdage eller temadage, og nogle steder formidler skolen bare foreningens tilbud videre til eleverne.

Lærerne er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at svare på, om deres skole indgår i et samarbejde med en lokal firmaidrætsforening. 26 % har svaret ja, 26 % har svaret nej, og 48 % har svaret "Ved ikke". Det betyder, at 32 ud af de 124 lærere har haft mulighed for at besvare de næste spørgsmål i spørgeskemaet, som omhandler firmaidrætsaktiviteter. Af de to skoler, EVA besøgte, havde den ene ikke indgået samarbejde med en firmaidrætsforening, mens den anden havde valgt at samarbejde om at etablere en boldbane og gennemføre crossfit for eleverne en gang om ugen efter skoletid.

Viden om firmaidrætsaktiviteter

Når samarbejdet mellem skolens ledelse og en firmaidrætsforening er etableret, skal der foregå en vidensudveksling mellem skolens elever og foreningen, så foreningen får viden om elevernes ønsker til aktiviteter, og på baggrund heraf kan den fastlægge, hvilke aktiviteter der skal gennemføres.

Ifølge DFIF har foreningerne flere steder været i kontakt med elevrådet på skolen og gennemført de aktiviteter, der blev efterspurgt. I nogle tilfælde er eleverne efterfølgende mødt op til aktiviteterne, og andre gange er ingen mødt op. DFIF fortalte desuden, at det kan være svært at komme i dialog med de elever, som ikke møder op.

På den skole, EVA besøgte, som gennemførte firmaidrætsaktiviteter, gav lederen udtryk for, at eleverne ikke er særligt meddelsomme og ikke kommer med forslag. Hun fortalte, at de prøver at understøtte elevernes engagement ved at støtte deres forslag, når de kommer med noget, men at det meste af det, der foregår på skolen, er noget, lærerne og hun tager initiativ til.

De lærere og elever, som EVA interviewede på skolen, gav udtryk for et lignende synspunkt. Eleverne havde svært ved at forestille sig, at eleverne ville komme med en masse input, hvis de blev spurgt, og lærerne havde en oplevelse af, at eleverne helst ville være fri for medindflydelse. Lærerne havde den erfaring, at hvis man spørger eleverne, hvad de vil, så vil de bare gerne hjem.

Ifølge lærerne på skolen valgte man at tilbyde crossfit som aktivitet, fordi der allerede var etableret et motionslokale på skolen, som ville være velegnet til formålet, men som ikke blev brugt så meget. Derudover ville lærerne sælge aktiviteten på, at eleverne skulle løfte jern, da det var noget, flere af dem gør i forvejen. Derudover betragtede lærerne det som en fordel, at crossfit kun kræver, at eleverne har et par indendørssko med, og man kan tilpasse aktiviteten, så den passer til den enkelte elev. Lederen fortalte, at man har etableret boldbanen i fællesskab med firmaidrætsforeningen, så eleverne kan bruge den i skoletiden, og firmaidrætsforeningen kan bruge den uden for skoletid.

Lærerne er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om, ud fra en liste over aktiviteter, at angive, hvilke der er blevet gennemført på deres skole. Aktiviteterne er oplistet herunder, således at den aktivitet, som flest lærere har nævnt, kommer først og så fremdeles:

- Fodbold
- Fitness
- Løb
- Bordtennis
- Hockey
- Bowling
- Skydning
- Volley.

Derudover har lærerne haft mulighed for at angive, hvis andre aktiviteter er blevet gennemført.

De næste trin i indsats teorien angiver, at eleverne får information om den eller de aktiviteter, som man har valgt at gennemføre på skolen. I forbindelse med opstillingen af indsats teorien blev der udtrykt en forventning om, at lærerne kan bidrage til at sprede budskabet, og at man kan bruge elevambassadører. Lærerne er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at svare på, om der har været hhv. skriftlig og mundtlig information om idrætsaktiviteter udbudt af en lokal firmaidrætsforening. 13 ud af de 32 lærere svarede, at der har været skriftlig information, og 15 ud af de 32 svarede, at der har været mundtlig information. Lærerne er ligeledes blevet bedt om at angive, om de har givet eleverne skriftligt materiale om aktiviteterne. Det har 2 ud af de 32 lærere svaret ja til, at de har.

På den skole, EVA besøgte, havde man valgt at informere eleverne via fysiske opslag og nyheder på skolens infoskærm. Derudover havde man fortalt om aktiviteten på et lærermøde, så lærerne kunne være med til at sprede budskabet og fortælle eleverne om muligheden for at dyrke crossfit på skolen. De to lærere, EVA interviewede, gav udtryk for, at de har lagt et stort arbejde i at informere eleverne. De fortalte, at deres største opgave er at hverve elever fra gang til gang, som de kan få til at deltage i aktiviteten. De oplevede, at der er lang vej fra, at eleverne synes, det er en god ide at deltage, til, at de har træningstøj med og rent faktisk dukker op. Konkret gør lærerne det, at de minder eleverne om at huske træningstøj dagen før og laver en mundtlig aftale med dem om at komme.

I spørgeskemaet blev lærerne spurgt, om de har mindet eleverne om at deltage i idrætsaktiviteterne. Ud af de 32 lærere har 21 svaret ja, mens 11 har svaret nej. Det tyder på, at lærerne på flere skoler indtager en proaktiv rolle med hensyn til at informere eleverne.

Lærerne på den skole, EVA besøgte, havde ikke erfaringer med at bruge elevambassadører. De var positivt stemte over for tanken om, at viden om aktiviteten skal sprede sig fra mund til mund, men de vurderede samtidig, at det kan være en udfordring med hensyn til at bruge elevambassadører, at eleverne ikke er på skolen i så lang tid ad gangen pga. praktikperioder.

Elevernes deltagelse

Ifølge indsats teorien fører det, at eleverne har viden om firmaidrætsforeningens aktiviteter, til, at eleverne deltager. I forbindelse med opstillingen af indsats teorien blev der peget på en række omstændigheder, som forventes at have betydning for elevernes deltagelse. Omstændighederne er oplyst herunder:

- Gode faciliteter til aktiviteterne
- Passende afstand til og tidspunkt for aktiviteterne
- Vennerne bakker op
- Eleverne har gode erfaringer med fysisk aktivitet
- Eleverne efterspørger/mangler aktivitetstilbud.

På den skole, EVA besøgte, var det især spørgsmålet om vennernes opbakning, der blev omtalt af elever og lærere. Derudover havde både lærere og elever en række refleksioner over lærernes rolle.

Som nævnt ovenfor har lærerne på den skole, EVA besøgte, indtaget en proaktiv rolle med hensyn til at informere eleverne. Den ene lærer fortalte dog, at selv om han synes, han har gjort rigtig meget for at motivere eleverne, så er det aldrig lykkedes ham at lokke mere end to elever med til crossfit, så samlet set har der aldrig været mere end seks elever og to lærere, der deltog.

Selv om der er nogle, der har været med en gang og givet udtryk for, at de havde en god oplevelse, så er det ikke sikkert, at de dukker op næste gang. Ifølge lærerne vil eleverne hellere hjem til sig selv og være sammen med deres venner eller spille PlayStation, når de har fri. Hvis aktiviteten lå i undervisningen, og eleverne kunne vælge mellem undervisning eller fysisk aktivitet, vurderer lærerne, at de godt ville gide være med. Lederen på skolen havde den samme vurdering. Hvis det foregik i skoletiden, ville eleverne være positivt indstillede. I sidste ende vurderer lærerne dog, at det vigtigste er, om sidemanden vælger at tage med.

De elever, EVA interviewede, pegede på, at det betyder noget, at der er nogle, man kender. De havde begge kun deltaget sammen med en kammerat, og de gav udtryk for, det havde den fordel, at de kunne presse sig selv mere. Samtidig fremhævede de det som en fordel, at man kan lære nogle af de andre elever at kende. For eleverne var der altså ikke et modsætningsforhold mellem at have en ven med og lære nye at kende.

Eleverne havde forskellige perspektiver på lærernes rolle. Det blev på den ene side nævnt, at det kan virke lidt akavet, at lærerne er med, og at det er mærkeligt at se sin lærer i shorts, der måske er krøbet lidt op. På den anden side pegede de på, at det er stærkt, at lærerne er med, da de fungerer som et godt eksempel. De baner vejen og er lederagtige, hvilket eleverne synes, er positivt.

Ifølge eleverne er fordelene ved at dyrke crossfit på skolen, at det er tidsbesparende, at det foregår på skolen, for så kan man hurtigt skifte tøj og tage hjem bagefter. Eleverne gav udtryk for, at instruktørerne er gode og motiverende, og at det er rigtig god træning. EVA snakkede med eleverne om, hvorfor der mon ikke er flere elever, der deltager, og hvad de tror, årsagerne er til, at lærerne skal gøre så meget for at overtale eleverne til at komme med. De interviewede elever pegede på følgende årsager:

- Frygt for at blive til grin eller mobbet
- Lyst til at se tv eller være sammen med venner
- Fritidsjob

- Dovenskab.

Med hensyn til den del, der handler om mobning, vurderede de interviewede elever dog, at det var der ingen fare for. Det var en frygt for noget, som slet ikke ville ske i praksis.

Betydning af firmaidrætsaktiviteter for læringsmiljøet

Ifølge indsats teorien fører det, at eleverne er fysisk aktive i forbindelse med firmaidrætsaktiviteten, til en styrkelse af læringsmiljøet.

Lærerne på den skole, EVA besøgte, pegede på, at der opstår et bedre sammenhold mellem eleverne og en bedre relation mellem lærerne og de elever, der deltager. De beskrev det som, at læreren går fra at være en autoritet til en "buddy", og de oplever at skulle skælde mindre ud, når de underviser. Lærerne baserede bl.a. deres vurderinger på oplevelser fra crossfit, men også på erfaringer fra en fodboldturnering, som en del af eleverne havde været med til.

Eleverne gav udtryk for, at træningen til crossfit var rigtig god og fik sveden til at dryppe. De pegede på, at det er en god måde at lære nye at kende på tværs af skolen, og at eleverne får noget nyt at snakke om. De vurderede, at der efter noget tid vil opstå et fællesskab blandt eleverne.

Eleverne pegede også på, at der opstår et bedre forhold mellem lærer og elev. Undervisningen bliver bedre, og man får mere lyst til at komme i skole. En af eleverne udtrykte det sådan, at når man snakker bedre med læreren, så "smører alting bare bedre", og man undgår misforståelser.

Opsamling

Evalueringen viser, at information fra DFIF og de lokale firmaidrætsforeninger har ført til, at ca. 20 skoler har valgt at indgå i et samarbejde med en firmaidrætsforening om forskellige aktiviteter.

Ifølge indsats teorien skal der foregå en dialog mellem eleverne og firmaidrætsforeningen om, hvilke aktiviteter der skal gennemføres. Evalueringen peger på, at det kan være svært at få denne dialog til at fungere i praksis, og at den ikke sikrer, at eleverne møder op. Derudover viser evalueringen, at lærerne indtager en proaktiv rolle med hensyn til mundtligt at informere eleverne om aktiviteterne.

Input fra den skole, EVA besøgte, tyder på, at det kan være svært at rekruttere elever til aktiviteten og fastholde dem. Både lærere og elever pegede dog på, at gennemførelsen af firmaidrætsaktiviteter fører til et bedre forhold både mellem eleverne og mellem lærere og elever.

Appendiks A

Spørgeskemaundersøgelse

Der blev gennemført en spørgeskemaundersøgelse for hvert af de tre idrætsprojekter. Spørgeskemaundersøgelserne blev gennemført i perioden februar til maj 2014. Tabel 32 opsummerer, hvilke respondentgrupper de tre spørgeskemaer blev sendt til.

Tabel 32
Respondentgrupper i spørgeskemaundersøgelserne

Idrætsprojekt	Respondenter i EVA's spørgeskemaundersøgelse
Sund Erhvervsskole	Erhvervsskolelærere, som havde deltaget i kurset om Aktiviteket
Sæt Skolen i Bevægelse	Folkeskolelærere, der var tilmeldt Sæt Skolen i Bevægelse-kampagneugen i skoleåret 2012/13
DGI Børnehave/vuggestue	Hhv. medarbejdere og ledere i DGI-certificerede børnehaver/vuggestuer

Udarbejdelse og validering af spørgeskemaerne

De tre spørgeskemaer blev udarbejdet af EVA's projektgruppe, hvorefter de blev opsat elektronisk og pilottestet telefonisk. Formålet med pilottestene var at identificere evt. uklarheder i spørgsmålene, der kunne give anledning til misforståelser, samt at undersøge, om der var centrale forhold, der manglede i skemaerne. Pilottesterne blev derfor bedt om at vurdere, om de spørgsmål, svar-kategorier og begreber, der blev anvendt i skemaerne, var relevante, forståelige og dækkende for deres praksis. Derudover blev de bedt om at tage stilling til, om der var væsentlige forhold, der ikke blev belyst i spørgeskemaet. Pilottesternes kommentarer blev noteret systematisk, hvorefter de blev gennemgået med projektgruppen, som efterfølgende justerede spørgeskemaerne på baggrund af en samlet vurdering af kommentarerne. Der blev som hovedregel kun foretaget ændringer i spørgeskemaerne, hvis flere pilottestere havde enslydende kommentarer eller ændringsforslag til samme spørgsmål.

Spørgeskemaet til evaluering af Sæt Skolen i Bevægelse blev i uge 6 pilottestet på fire folkeskolelærere, herunder to, som fungerede som koordinatore for idrætsprojektet på deres skole. Spørgeskemaet til evalueringen af Sund Erhvervsskole blev pilottestet på to erhvervsskolelærere i uge 7 og 8. Spørgeskemaet til evaluering af DGI Børnehave/vuggestue blev pilottestet i uge 15 på fire ansatte i DGI-certificerede institutioner. Heraf var to pilottestere daglige ledere, én var leder, og én var børnehavepædagog. Alle fire pilottestere var ansat i integrerede institutioner. Ingen af de i alt ti pilottest gav anledning til større ændringer i de tre spørgeskemaer. Der blev primært tilføjet flere svarmuligheder til spørgsmål, tilføjet muligheden for at afgive flere besvarelser og rettet i enkelte formuleringer i både spørgsmål og svarkategorier.

Udsendelse og rykkerprocedurer

Udsendelseslister til de tre spørgeskemaundersøgelser blev leveret til EVA, hvorefter disse blev revideret på baggrund af kontakt til respondenterne på disse lister. Udsendelseslisten i forbindelse med evalueringen af Sund Erhvervsskole blev leveret af DFIF og indeholdt kontaktoplysninger på lærere, som var ansat på skoler, der havde købt Aktiviteket, og som havde deltaget i kurset om Aktiviteket.

Udsendelseslisten i forbindelse med evalueringen af Sæt Skolen i Bevægelse blev leveret af Dansk Skoleidræt og indeholdt hovedsageligt kontaktoplysninger på de lærere, der havde været kon-

taktperson for idrætsprojektet på deres skole. Vi kontaktede derfor alle personer på listen og bad dem oplyse navnene på de lærere, der var tilmeldt kampagneugen i forbindelse med Sæt Skolen i Bevægelse-projektet på deres skole. Samtidig fik EVA også viden om, hvilke personer, der var repræsenteret på udsendelseslisten, som eksempelvis ikke længere var ansat som lærer, som ikke var tilmeldt kampagneugen, eller som ikke ønskede at deltage i undersøgelsen.

Udsendelseslisten i forbindelse med evalueringen af DGI Børnehave/vuggestue blev leveret af DGI. For at sikre, at de deltagende institutioner modtog invitationsbreve til alle institutionens pædagogiske medarbejdere, bad EVA lederne om at oplyse, hvis der var ansatte, som ikke havde modtaget et brev, eller hvis de havde modtaget et brev til en ansat, som ikke længere var på institutionen.

Spørgeskemaundersøgelserne i forbindelse med evalueringen af idrætsprojekterne Sæt Skolen i Bevægelse og Sund Erhvervsskole blev gennemført som webbaserede undersøgelser, som respondenterne fik adgang til via en invitationsmail med et personligt link. Påmindelse og rykker blev udsendt efter samme procedure. Spørgeskemaundersøgelsen i forbindelse med evalueringen af DGI Børnehave/vuggestue blev gennemført delvist via nettet og delvist gennem postal udsendelse. Alle ledere modtog en samlet konvolut, hvor de kunne finde invitationsbreve til sig selv samt til det pædagogiske personale i institutionen. Lederne blev bedt om at omdele invitationsbrevene til det pædagogiske personale. I brevene var et link og en personlig kode, som gav adgang til spørgeskemaet online. Lederne og det pædagogiske personale havde også mulighed for at rekvirere spørgeskemaet i papirformat. Påmindelse og rykker blev udsendt efter samme procedure. I forbindelse med udsendelse af påmindelsen blev et opslag vedlagt i brevet, som institutionslederne havde mulighed for at hænge op i deres institution for at minde det pædagogiske personale om at besvare spørgeskemaet.

Yderligere detaljer omkring udsendelse og rykkerprocedure kan ses i tabel 33 nedenfor.

Tabel 33
Udsendelse og rykkerprocedurer

	Undersøgelse Udsendt	Påmindelse	Rykker	Undersøgelse lukket
Sund Erhvervsskole	19.2.	6.3. 17.3.	24.3.	31.3.
Sæt Skolen i Bevægelse	27.2.	12.3.	26.3.	1.4.
Certificering af DGI-børnehaver og -vuggestuer	24.4.	12.5.	20.5.	28.5.

Af tabel 33 fremgår det, at dataindsamling via spørgeskemaer blev gennemført fra februar til maj 2014. I denne periode blev der udsendt hhv. en invitation, en påmindelse og en rykker i forbindelse med evalueringen Sæt Skolen i Bevægelse og DGI Børnehave/vuggestue, mens respondenterne i forbindelse med evalueringen af Sund Erhvervsskole modtog en invitation, to påmindelser og en rykker. Den samlede dataindsamling via spørgeskema forløb over ca. en måned.

Svarprocent og bortfald

I tabel 34 nedenfor ses en oversigt over antallet af respondenter, antal besvarelser samt den endelige svarprocent for de tre undersøgelser.

Tabel 34
Svarprocenter

	Antal respondenter i Population	Antal besvarelser	Svarprocent
Sund Erhvervsskole	267	124	46
Sæt Skolen i Bevægelse	174	61	35
Certificering af DGI- børnehaver og -vuggestuer	Ledere: 83 Pædagoger: 724	Ledere: 42 Pædagoger: 252	Ledere: 51 Pædagoger: 35

Note: Opdelingen mellem ledere og pædagoger i forbindelse med evaluering af DGI Børnehave/vuggestue er baseret på de oplysninger, EVA har fået fra DGI. Opdelingen mellem antallet af ledere og pædagoger stemmer derfor ikke overens med den, der er opgivet i tabelrapporten, som er baseret på respondenternes egen angivelse af, hvilken stilling de har.

Spørgeskemaet til evalueringen af Sæt Skolen i Bevægelse blev sendt ud til lærere på 43 skoler. EVA modtog svar fra lærere på 29 af disse skoler. På 20 skoler svarede samtlige lærere, mens det kun var en del af lærerne, der svarede, fra de resterende 14 skoler. Det er her værd at bemærke, at ud af de 20 skoler, hvor alle lærerne afgav en besvarelse, var der på 19 af skolerne kun én lærer tilknyttet projektet og dermed også kun én respondent.

De erhvervsskolelærere, der modtog spørgeskemaet om Sund Erhvervsskole, var tilknyttet 25 skoler eller afdelinger på skoler. EVA modtog svar fra lærere på 24 af skolerne, mens der ikke kom nogen svar fra en enkelt skole, hvor der dog kun var én lærer repræsenteret på udsendelseslisten. Svarfordelingerne viser, at der ikke er nogen skoler, hvor der er indkommet besvarelser fra samtlige lærere.

De ledere samt det pædagogiske personale, der modtog spørgeskemaet om DGI Børnehave/vuggestue var ansat i 83 forskellige institutioner. EVA modtog svar fra i alt 63 institutioner, hvoraf 7 institutioner har indsendt besvarelser fra både lederen og hele det pædagogiske personale. 20 institutioner afgav hverken besvarelse fra lederen eller en eneste ansat. En stor gruppe på 31 af institutionerne afgav, ud over en besvarelse fra lederen, kun besvarelser fra en del af det pædagogiske personale. I fire institutioner var der ud over lederbesvarelsen ingen fra det pædagogiske personale, der valgte at svare. I 21 institutioner har hele eller en del af det pædagogiske personale besvaret spørgeskemaet, selv om deres leder ikke har afgivet en besvarelse.

Analyse af data

Analysen af de indkomne besvarelser baserer sig på frekvenstabeller over samtlige spørgsmål og på krydstabeller over svarfordelingerne i forbindelse med udvalgte spørgsmål. Krydsene er foretaget med udgangspunkt i projektgruppens diskussion af interessante resultater af undersøgelsen baseret på frekvenstabellerne og bidrager dermed til at identificere evt. sammenhænge mellem respondenternes svar på forskellige spørgsmål. Der er anvendt χ^2 -test til at undersøge, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem variablene i krydstabellerne. Der er i denne sammenhæng anvendt et signifikansniveau på 0,05 samt en grænse på mindst 80 % celler med forventet værdi på mindst 5. Testene viste, at der ikke var signifikante sammenhænge mellem de variable, der indgik i projektgruppens hypoteser. Derudover er der lavet beregninger på baggrund af de tal, respondenterne har oplyst i de åbne svarkategorier i undersøgelsen.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.